

6866

11

6866

Carthago in Africa. ¹⁰
 Cetero in ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² <

29

2 9 Емель 30

Lutida 61. ² *Zenaidura* turtur. *Hou* 80
Quail 7. *Aquila* 54.

и твое; Л24

первоначальны
всехъ въ промѣнѣ
Его величества
нашъ императоръ

1772 году напечатана въ г. Петербургѣ
Титулярнаго Советника Семена Ивановича
Труфанова 4 тономъ (а есть по 5-му
2-ой 4-й и 5-й томы, 2-й и 3-й томы
перекладъ русскаго и французскаго
языка; и 4-й томъ перекладъ

первоначальны
всехъ въ промѣнѣ
Его величества
нашъ императоръ

Sibl. Reg.

SANCTI GREGORII

IN SEPTEM PSALMOS PENITENTIALES

Ho 301 EXPOSITIO *De numero libror*
sacerdotis Joannis
Grabo vsty
 BIBL. REG. PROEMIUM.

Si ille rex et propheta convenienter David, idest ma¹. reg. 17.
 nu fortis vocatus ē, quia ursū interfecit, leonē suffocavit,
 Goliath fortissimū lapidis unius ictu prostravit, et gentes
 innumeras imperij sui digni subegit: n̄ incongruē eode
 nomine sanctam animam accipimus, quae illū qui q̄si 1. petr. 5.
 Leo rugiens circuit quarens quem devoret, in se ipsa
 interfecit. Et si quando eam sicut fortis Asmatq̄ a pet¹ duc. 11.
 to certamine aggreditur, lapidis, quē reprobaverūt 1. petr. 2.
 edificantes, illum jetu prosternit, cū nihilominus pas-
 siones subigit, atq̄ ad virtutum officia convertit.
 psalteriū quoq̄ eandem animam spiritalibus exercitijs
 assuetā n̄ inconvenienter nominamus. Sicut enī musica
 illud instrumentum triangulū decē chordarū inferiū
 quidem percutitur, superiū verō sonare videtur:
 ita aā sanctae Trinitatis fide formata, decē legis
 C̄ceptis instructa, inferiū percutitur, et superiū audiz:

quia cum carnem aliquis perfecte affligerit, tunc sua-
bissimū dō in dulcedine melos reddit. per psalmū
Ergo, meditationes et laudes et gaudia de dō in aō
concepta accipimus, sicut cantū illig musici instrumentū
psalmū vocamus. psalmus iste, idē hāc meditatio,
David, idē fidei ac virtutibus exercitata attribuitur.
aīa sūt tendent in finē, idē in Xpū qui ē inī et finis.
Christus finis dicitur, v quia ē consummāō legū et
prophetarū, sicut ipse pendens in cruce testatū ē, cum
acetō et felle potatus dixit: Consummatū ē. ~~et~~ quia
bonorū oīū perfectio ē, quia nullū bonū perficitur,
nisi quod in summo bono solidatur. Sicut enī nobis nō
sufficit alios bonos querere, nisi ad quos studeamus
agnitionē pervenire: ita eo invento nullū jā meliō
queritur, quia oīs creatura eo, sub cuius pedibus
a patre oīa sunt subiecta inferior invenitur. pro octa-
va verō psalmus iste factus assentur, quia procon-
sideratione future resurrectionis dñō decantatur.
Omne p̄sentis vitā tempus septem dieb; evoluitur,
Et ideo cetera dies, quæ expleta horū dīnū vici-
tudinē futura ē, octava vocatur. Et quia proconside-
ratione extremi iudicij psalmus iste concinitur, recte
pro octava intitulatur vel quia sequitur finem
carnalis et spiritualis generatōis, idē octava dīc;
resurrectionis. Caro enim ex quatuor constat =

Johā. 19. 30

psalm. 8.

4
elementis, cū tribz vegetatur naturis. Est enī rñaly
ad discernendu, concupiscibilis ad vites appetendu,
irascibilis ad vitia cavendum. de hac enī nā p
eundem prophetam dicitur: irascimini et nolite peccare psal. 4. s.
rē. quod enim se contra seipsu erexerit, et zelo re
ctitudinis inflammatus, contra viciu se importunitates
viriliter commoverit, in conspectu interni iudicis neq̄
deliquit. vel secundum quosdam octava dicitur, q̄
sequitur sex cetates in hoc seculo viventiu, et septi
ma dormientiu iustorum. hunc autē psalmum
in hymnis habendum titulu adstruit: quia qui tēto
dolore cordis intrinsecus peccata sua confitens, cor
in pœnitentia conterit, suavitē ad aures misericordis
Dei vocem exultationis reddit. majus est enim
Angelis Dei super uno peccatore pœnitente gau
diu, quam de nonagintanove perseverantia ius
torum. Et qui pro indulgentiæ desiderio iniquitates
suas annuntiat, in tabernaculis iustoru dulciter
hymnizat. loquitur ergo in hoc psalmo fidelis cū,
Octavam illam, id est diem iudicii tremendam
considerans, terroremq̄ distributionis dñice et repro
borum damnationē perpetuam prudentiæ intuitu
contemplans. Et quia de suis meritis diffidens,

in se qualiter in illo tremendo examine ita ultionis
divinae effugere possit, non invenit; audacter quidem
sed confidenter ad fontem misericordiae, faciem eius
occupans accedit, malens in hac vita per poenitentiam
et flagella conteri, quam in futuro horrendis sup-
plicationum cruciatibus affligi. quid ergo dicat audia-
mus, et illig exple cum fiducia ad thronum gloriae
Dei ad eamus.

Explicatio psalmi primi penitentialis.

psalm. 6.
v. 1.

Domine, ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua
corripas me. Vides quam bonum principium,
quam affectuosum, quam gratiae plenum. In eo enim
quod Dominus cum vocavit, quod feci iure mise-
reri deberet ostendit. Dominorum enim est servos
alere, non negligere: delinquentes corrigere, non neca-
re: fugientes requirere, non abdicare. Dominus ne
in furore tuo. Solet fieri, ut qui Dominorum iram
incurrunt, si eis reconciliari appetunt, patronos
quarant, interventores adhibeant, ad vocatos adsciscant.
Sed haec cum illig terribilis iudicii terrore percussa,
amoris Dei desiderio accensa, moras non patitur,

dilationem ausatur; et si ad horam Dei convenire
distulerit, damnationem se evadere non posse arbitrat.
Desiderium enim, non sustinet et impatientia modum
non habet. Vites ergo colligit, de misericordia con-
ditoris confidit, et quasi eum presentem videat, lo-
qui presumit. Agi dicat: Scio quidem quia ab
oculis tuis, meis excludor meritis; sed tu minor sa-
cunctis miserationibus tuis. Tu igitur, Domine, cuius
me servum esse non abnego, cuius imperijs obtemperare
desidero, cuius suave jugum ferre nequaquam recu-
so, ne arguas me in furore tuo, hic me potius
argue: dum tempus est misericordiae, corripe: dum
dies salutis est, exerce. quis quis in hac vita fla-
gellis atteritur, in mansuetudine corripitur; quia
correctionibus emendatur. In illo autem tremendo
examine iniquus omnis in furore arguitur; quia
poena interminabile venia nulla committatur. Ab id
retinere deo furore credamus. non enim esset incommuta-
bilis, si eum commovere posset alicujus neces-
sitas passionis, sed quia aliter de deo, nisi secun-
dum humanum morem loqui non possumus, infinitae
damnationis sententiae, furore vocamus.

Non ut in illa justia seerit, aliqua oīno pertur-
batione &q; moveatur, sed quia in eos qui duplici
sunt contritione contritendi, irremediabiliter vindicatur.

Jerē. 17.

ne arguas me in furore tuo: & humano, & trāsito-
rio. furor huius sicut cito pterit, ita sua vigore
potestis & nisi in cribus extendit: divine vero
ultionis animadversio, & solum penas in corpore ex-
āa multiplicat, verū etia in damnatis immobi-
liter perseverat. neq; in ira tua corripas me. Sicut
major ē furor quam ira, ita arguere majus ē
quam corripere. eos corripimus, qui amantes erant
damus. Et quia post mortē carnis alij eternis
deputantur supplicijs, et alij ad vitā perignē trā-
seunt purgationis; fidelis anima & solum furorē
timet, sed etiam iram abhorret, teste beato Augus-

Si augus. in
hunc loc.

1. cor. 3.

tino: hi oēs qui & posuerunt si fundamentum
christi, in furore arguuntur, quia corpe igne
cruciantur. qui autē eodem fundamento superpo-
suerūt lignum, fenum, stipulam, in ira corripuntur
quia igne purgati, ad beatitudinis requiem
deduuntur. Dicit ergo fidelis aī, qd fecit con-

siderans et quid sit receptura contemplans: Dñe,
ne in furore tuo arguas me, neq in ira tua corripias
me. Accipite dñe: hoc solum tota cordis in-
tentione efflagito, hoc indesinenter votis oibus
concupisco, ne me in illo tremendo examine y cum
reprobis seruas, y cum purgandis, flammis ultiori
q affligas. Et ut hoc fiat:

Miserere mei, Dñe, quoniam infirmus sum: v. 2.
Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea.
In eo quod nñ venerandus repetit, pio sp̃is affectu
se hñe ostendit. quasi dicat: Tu domine, quem
seuave videtur mihi sapius invocare, miserere mihi
dum tuus ē misericordiae. hic me misericorditer
corripe: hic per flagella contine: hic igne tribu-
lationis exure. Et ne quid in me post huius vite
terminū vindicandum invenias, oro ut per ignē
tui amoris omnem in me viciū rubiginē consumas.
Ex hoc opus ē ut facias, quoniam infirmus sum.
Ex peccato primi parentis penam contra x̃ magnae Lam. 7.
infirmittis: n̄ eo quod volo, ago; sed quod ordi malo,
illud facio. infirmus sum, quia ad me non propius
sum. Sed tu, Domine, carā debui reisse medicē,

sana me, sicut interioris ossium labre emunda:
quonia conturbata sunt omnia ossa mea. id est, vir-
tutes anime obscuratae sunt, et extenuatae virtutes simul
conturbatae sunt. Caritas enim confunditur, hu-
militas impingitur, fortitudo deiecitur, castitas
impugnatur. per ossa virtutes accipimus, per quas
nimis animam sustentamus. Sicut enim in ossibus est for-
titudo corporum, ita in virtutibus robur invenitur
animae. Et plane debilis anima comprehendit anima,
nisi quae fuerit virtute fortitudinis fulta. postquam
e in ordine culpam incurrit primig hanc quae patet,
ab illa in qua positus fuerat mentis celsitudine
decidit, claustrum visionis divinae perdidit, suavis-
simas ubi epulas, quibus interioris reficie-
batur, amittit: oculos carnis ad obscena et turpia
videnda aperit, qui prius aciem mentis, qua lu-
cis summae fulgor intuebatur, obscuravit.

ver. 1. Et anima mea turbata est valde sed tu domine
usquequo? Et quia me infirmum sentio, quia
ossa mea conturbata agnoscio, anima mea, sicut
eo quod mea est, quod per me corrupta est, quod

7
per me debilis et ægra facta ē, turbata ē ad ge-
mitum, commota ē ad compunctionē et lamenta,
valde magna scilicet et multimoda turbatione.
Turbatur En, quia peccavit, quia bonum Dominum
offendit, quia vitam perdidit, mortem incurrit. Sed
tu Domine usquequo turbaris contra me, quia pec-
cavi, quia te ad iracundiam delinquendo provocavi?
vel tu domine, Dæmones quidem invasores nō domini,
naturaliter volunt meam perditionem quā salutem:
Sed tu, Domine, qui nō vis mortem peccatoris: Sin t̄ Zach. 33.
gularis Domine, nō abusive, sed proprie: usquequo,
idē quamdiu differis sanare? Ecce in conspectu boni
medici et curare valentis assisto, vulnera defego,
p̄ces emitto, dolores augeo, lacrymas effundo. Cur
ergo dissimulas, cum nō sit tibi nōr potentia, quā
Voluntas? licet hoc celes in corde tuo: tamen scio,
quia uniusora memineris. Ois curatio quanto dif-
ficilius acquiritur, tanto acquisita cautius custodit.

Contere Domine, et eripe animam meam: Sal. 124. 4.
Dum me fac propter misericordiam tuam.
Ne magis turberis, supplico: ne ultra misereri dif-
feras, peto: immo Contere, Domine, sicut aīa
mea conōta ē ad te per turbationē p̄nitendinis,

Ephes 8.

ita tu Contere ad eam per serenitatem misericordis.
et Conosus, eripe animam meam: impediunt eam
vires carnalium delectationum: detinent illam secularium
illecebre cupiditatem: sed tu, qui potens es omnia
facere super abundanter quam petimus, et inteni-
gimus, eam eripe: igne tui amoris, horrendarum
dumeta voluptatum, quibus irretitur, adure: ex-
tra omnem peccati appetitum illam tuam manu forti-
tudinis trahere. Saluum me fac propter misericor-
diam tuam. parum est ut eam meam a mundi vo-
luptatibus liberes, nisi me a hostium tentationibus
virtutis tue protectione conserves. Boni medici
officium est, non solum salutem restituere, sed etiam
restitutam custodire sedulitate servare. Sic ergo
et tu cum animam meam cum carnalibus desideriis eri-
pueris, da mihi in bono perseverantiam: ne mihi
demissos laqueos iterum tentationum incurram.
Et hoc propter misericordiam tuam: non de meis me-
ritis confidens, me ut saluum facias supplico, sed
de sola misericordia tua presumens impetrare,
quod non de meis meritis spero.

venit. Quoniam non est in morte qui memoretur tui: in inferno

autem quis confitebitur tibi? peccata consummata. *Juc. 1.*
generant mortem. nisi enī conūg fueris, nūc aīam
meam eripueris, nūc me salva feceris, in peccatorib
me caligine, idē in morte dimittis: quōd si in morte
fuero, tūc proculdubio memoriam perdo. Et inde hoc
suo, quōd in morte penitus tui memor ēē negiūbo:
quoniam nō est in morte qui memor sit tui. quomō
namq; mihi conceditur, quōd omnibus denegat?
In inferno. autem quis confitebitur tibi? sicut de
morte ad infernū peccator pervenit, ita de pecca
torum multitudinē in desperationis foveā cadit.
unde et scriptum ē: peccator cum venerit in pro *prov. 18. 3.*
fundum malorum, contemnit. fidelis anima
nō exaudiri metuens, miseras quas perlata est
si nō exauditur, enumerat; ut se ultimo timore
concutiat, et deum citius ad misericordiā flectat.
ait ergo: in inferno autem quis confitebitur tibi?
quasi dicat; dico si nō eripueris me, in morte fu
tura me pūdeo. Et nō solum in morte futuram
me pūdeo, sed et in inferno, idē in desperationē
me sepeliendā cognosco. quōd si in inferno fue
ro, tibi me confiteri nō posse perpendo. Nullq; enī

in inferno confitebatur tibi. Et hoc est quod ait sub spe
interrogantis: in inferno autem quis confitebatur tibi?

Eccles. 15. 9. Sclt nullq. n en e speciosa laus in ore peccatoris.

1. petr. 2. alir: quoniam n e in morte qui memor sit tui, q
ut aqam meam liberes a carnalibz desideriis, quae
militant aduersus eam. Si en hoc n feceris, imfruet

me: quia cte, qui es vita mea separabunt me.
Cum enim tu sis illud idem auct, quod e anima
corporis: Si te inseparabiliter n in haesero, necessario
morte in curro. Et si in morte fuero, t memor

n ero: quoniam n est in morte qui memor sit tui.
Sicut nullq rei meminit caro mortua, ita nec te
sentire (pualet cte deo cū diuisa. nulla societate

2. cor. 6. lici ad tenebras. ubi autem tui ingreditur memo
ria, ibi e lux veritatis immensa. quod tn intelligi
et alir pt, quasi dicat: immedicabile crūs est
recedendu cruce, et membra in cruce mortui abscissio
potius e necessaria, quam medicina. Sed ego n scio
ut membra mortui, cui medicina n proficiat,
sedulitas nil conferat. Nam sum memor tui,
scilicet misericordiae, te en medicus scio, miseri
cordem n ambigo, longanimum agnosco, quod n
facerem si in morte eem. Et hoc apparet a toto,

9
quoniam n̄ est in morte.

Et laboravi in gemitu meo: lavabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo. Dixerat superius, salvi me fac, et tunc ē ut facias: nam ego laboravi in gemitu meo. ad est miser, ad sit et misericordia. misericordiam meam ego cognosco, vulgus n̄ dissimulo, peccatum n̄ celo. Nisi enim miserum me agnoscerem, ingemendo n̄ laborarem, sed ego laboravi, id est studiose egi, ut eam in gemitu, scilicet ut quousque vivere, gemendum mihi putarem. Et laboravi in gemitu, id est, nō mihi proprio. nemini enim sicut mihi ingemiscendum aestimo, quia scilicet portus me peccasse perpendo. Et quia n̄ sufficit bene incipere, nisi studeat quod bono opere perseverare, adiungit; Et laboravi per singulas noctes, id est per singulas tenebrosas cogitationes, lectum meum. per lectum, conscientiam accipimus: quia sicut in lecto jacentes quiescimus; ita in ea v̄ legi dē; v̄ legi peccati consentimus. Et sicut laboribus p̄sumus in lecto quiescentes reficimur; ita dum mundi huius adversitatibus premur, in bona conscientia interiori delectamur, paulo

2. cor. 7. 12. attestante qui ait: gloria nostra hæc est, testimonium
conscientiæ nostræ. Sæptum ergo per singulas noctes
lavat, qui Conscientiam à cogitationibus tenebrosis,
lacrymis compunctionis emundat. Et quod solum Cons-
cientiam purificabo, sed etiam lacrymis meis stra-
tum meum rigabo. quia utilis lectus est stratum, per
ipsam carnem accipimus. Et quoniam sicut stratum
facile concutitur, ita caro ab infirmo animo variè
usatur, sicut per eundem prophetam ~~vitur~~,
psal 45. 3. unguat stratum ejus usque in infirmitate ejus.

Rigat ergo lacrymis stratum suum, quia continuo
luctu et dolore, carnis maculas diluit, et cordis
duriam imbre compunctionis emollit: ut sicut hor-
tus recepta suavi pluvia evidenter germinat, ita
caro lacrymarum fluentis rigata, bonorum operum
et justicie germen emittit. Cur autem laboraverit,
causam subdit, ac si dicat: ideo laboravi, ideo in-
gemu, quia,

ver. 7. Turbatz est à furore oculi meus: invetriavi inter
omnes inimicos meos. Humana natura ad imaginem
primæ et similitudinem Dei condita, per propria
recreationis culpam et contemplationis divine claritatem

expulsa, sicut immortalitas aeternae beatitudinem
 perdidit, ita interiorem oculum animae, scilicet rationabi-
 lem obscuravit. Et quia postea bonum a malo dis-
 cernere noluit, volens postquam quid sit secundum, i. Joh. 1.
 quidve fugiendum esset, scire nequivit. Et quia illi
 qui lux est, et in quo non sunt ullae tenebrae, non tenebitur,
 sicut in nocte, sic postea in meridie palpat. dicat
 Ego fidelis anima: turbatus est a furore oculi mei:
 quia ~~discernendi~~ recte voluntatem non habui, per fu-
 rorem, id est damnandae sententiam, ipsam eligendi
 potentiam amisi. Vel etiam illius a furore oculi
 turbatur, quia tremendi diem iudicii, damnandi
 metuens, intuetur. Cum enim quod quisque gesserit,
 quia ubi sit receptus, considerat; mentem quae hoc
 videt, malorum suorum conscientiam, ipse iudicii
 terror perturbat. Et quia ad illud iudicium venire
 non trepidat, nam quem conscientia de peccatis ac-
 cusat, ideo adiungit: inveteravi in omnes inimicos
 meos, ac si diceret: ideo ad illud terribile Examen
 deduci metuo, quia per consuetudinem et perseve-
 rantiam pravorum operum, non novum, sed veterem
 me peccatorem agnosco. Cum enim sum in iudicio

meos, spūs videlicet malignos; quia corā me
suggestiones n̄ repulsi, illis consentiens in tenebrarū
operibus in veteray, idest in veteris hñs in obe-
dientiam redigi. factus su comparabilis veteri
vesti, sicut en vetus vestis nec ornatum adijcit,
nec frigus repellit; ita ego nec frigus tentationis
expellere valeo, nec proximorū cūas per doctrinē
vbiūm adorno. vel, in veteravi hñs inr inimicos
meos, inimicos scilicet catholice fidei, & eterne
religionis.

ver. 8

Discedite ā me omnes qui operamini iniquitate:
quoniam exaudivit Dominus vocem fletus mei.

2. cor. 6. 15.

quæ societas luci ad tenebras? quæ conventio
christi ad belial? & quæ p̄ors fidelis cū infidelis?
sicut en qui diabolum sequitur, sanctorū colle-
giū affectu et opere aspernat: ita qui dō
perfecte adherent, impiorū consortiū nequa
admittit. Quia & in veteravi conoratz inr ini-
micos meos, ne ampliū aliquid vetustatis in
me cōpariat, ne inimicorū cōsocio notam
michi Quarationis infegat: vos qui operamini

iniquitatem,

XXXV

iniquitatem, qui culpas vestras confiteri negligetis,
 qui in malis operibus impoenitentes perseveratis, hinc
 a me affectu discedite, hinc vos a me operum dissimilitudine
 elongate: ut quia a deo receditis hinc, et in futuro etiam corpore a me discedatis. discedi-
 te, ut amplius non communicem operibus vestris iniquis:
 quoniam exaudivit Dominus vocem fletus mei. Savi cant. 5.
 pedes meos, quomodo inquinabo illos? vocem flebilem
 Dominus exaudivit; quia ab omni inquinamento car-
 nis et spiritus me mundavit. quomodo autem exaudire
 sit. ostendit:

Exaudivit Dominus deprecationem meam. Domini ver. 9.
 nus orationem meam suscepit.

Exaudivit Dominus deprecationem meam peccata di-
 mittendo. Dominus orationem meam suscepit, per-
 severantiam dando; quasi dicat: non solum pro pecca-
 tis meis fletu dilectorum meorum indulgentiam
 contulit, sed etiam ne eadem ulterius committe-
 rem, gratia suae libertatem concessit. dixerat su-
 perius: discedite a me omnes qui operamini
 iniquitatem. Sed quia caritas non querit quod ei. 1. Cor. 13.

sua sunt: et hinc vera esse ostenditur, cum ille diligit
qui aduersatur, deo subjugget:

ver. 10. Erubescant et conturbentur vehementer omnes in-
imici mei: constentur et erubescant valde velociter.

Ille veraciter caritatem habet, qui et amicum dili-
git in deo, et inimicum diligit propter deum. hinc

mat. 6. 27. namque per semetipsam veritas dicit: diligite inimi-
cos vestros, benefacite his qui oderunt vos. ne
ergo surda aure precepta transeat Dominica, pro
inimicis orat aia exaudita: erubescant et conturbe-
tur. Ego quia propter peccata que perpetraveram
erubui: erubescens vero ut ea diluerem, in gemitu meo
laboravi, exaudita veniam impetraui, et ut in a-
meo exemplo erubescat quicumque quod ad imagi-
nem, et similitudinem de. sit factus intelligit, et
qualiter illam peccando fedavit, agnoscit. Si se
circumspiciens, consideret et decorem quem perdidit,
et obscenitatem qua se vult quodam teterrimo co-
lore perfudit, de operum suorum qualitate, nisi
sit lapsus, erubescit. nobilis aia si quas aliquando
peccati notas admiserit, verecundiam tamen

a se funditus n̄ repellit. nam et illud verū & aperta
 desperationis indiciū, si verecundia n̄ sequitur peccatū.
 unde sub iudice. spē contemnentij animæ dicij: jerem. 3.
3.
 Fronis mulieris meretricis facta ē tibi; noluiisti eru-
 bescere. qui eū neglecto Dī timore peccata pecca-
 tis accumulāt, protecto ut meretrix fronte obdurat.
 Sed quia nunq̄ ē de anteacta vita erubescere,
 n̄ quā etiam studeat ea quæ admisit, pœnitē-
 do corrigere, subiungit; et conturbentur vehementer
 Quisquis peccati sui modum considerat si iratus,
 contra seipsū graviter, quod egit puniendo, invehit,
 per compunctionis lacrymas vehementer conturbatur;
 quia vero per dolorem pœnitentiæ pervenitur ad g-
 lesionem vite, protinus additur: Conotantur. Ille
 nimirum ad Deum conotitur, qui tam cogitationes
 suas, quā et operaciones ad Deum semper
 dirigere conatur. et quoniam tempus breve ē,
 et finis peccatorum mors ē; ne quis putaret in
 hominis ēē potestate quando vias suas velit
 corrigere, repetit: Erubescant, se peccasse,

erubescant, conusione distulisse. et hoc faciant
2. petr. 4. valde velocius. Dies ei domini sicut fur in
10. nocte ita veniet. unde Et Salomon; ne tardes
Ecli. 5.8. inquit, Converte ad Dominum, neq differas de die in diem.

Proemium

in secundum psalmum paenitentiale.

ipsi David intellectus.

Sicut supra jam diximus, per David, fidei gratia
accipitur, cui et nunc interpretatio et operum magni
ficientia convenienter optantur. fidei et gratia,
ea quae in hoc psalmo dicuntur, intelligat, et ab
isto nunquam intellectu recedat. Intellectus vero
David in hoc psalmo est, ut nemo se ante fidem
de meritis suis, quae nulla sunt, efferat: nemo
fide per gratiam accepta, de peccati impunitate
presumat: nemo bonum quod facit, sibi, sed gratiae
Dei attribuat: nemo per desidiosa torporem in
bona operatione pigrescat. videamus nunc quod dicat.

Expositio

psalmi secundi paenientialis.

Beati quorum remissa sunt iniquitates, et quorum

psalm. 51.
ver. 1.

tecta sunt peccata. quasi dicat: cum oēs velint
 eē beati, diuī de beatitudine diuī sentiunt: Et de
 inferiorū suorum errorem sectantes, ad beatitudinē
 portum per deuā venire proponunt. sed quod quid
 illi certiment, istud ē ratum, istud ē catholicum,
 quod illi solum sunt beati, quorum remissa sunt
 iniquitates originales per baptismum: et quorum
 tecta sunt peccata, actualia post baptismum
 commissa. Si tegit infirmus vulnera, quomodo illi
 a medico adhibetur medicina? nē si celare vul
 nus ceperit, latius extensum intusum putrescit?
 Sic et peccatum, nē per confessionē delegatur, lethā
 lē in intimis dilatatur. Et sicut vulnus nō ostensu
 etia sanam carnē putredine inficit: ita pecca
 tum nē confitendo reveletur, em si qua ibi est bona
 corrumpit. Non enī Augusta s. d. bona, quae
 malum ad mixture maculantur. sed aliud ē qd
 a peccatore hāc per obstinationē tegitur, aliud qd
 miserante dō per remissionē operitur. tegit
 medicus vulnus sanandum medicine, tegit
 dō peccatum ea, quae multitudine peccatorum apetr. 4.
 8.

operit, Cantate, Si quis ergo peccata sua terita
eē desiderat, Deo ea per voce confessionis as-
tendat. Sunt tamen quedam peccata, quae qua-
diu in hac vita vivitur, em̄ a perfectis viris &
vix, & nullatenus declinantur. habent enī Sancti
viri aliquid quod in hac vita operire debeant:
quod oīno ē impossibile ut in locutione, & em̄ in co-
gitatione numquam delinquāt. Student iacturari
in Dei oculorū linguarū culpas tegere meritis
vitae, student pondere bonorū operum p̄mere
immoderata verborum. verū quomodo in electis ē
possibile eorū transgressionem contēgi, cum ab
illo, cujus oculis nuda et aperta sūt oīa, n̄ p̄nt
abscōdi? sed quia hoc quod tegitur, inferius
ponitur, et aliquid aliud superducitur, ut qd
ē subterpositū, tegatur: tegere peccata dicimz,
quae quasi subter ponentes abdicamz. quibus
nimis quasi tegmen superducimus, dum
bonorum operum nos indumento vestimus.
peccata itaq; tegimus, si bona facta malis
actibus superponamus.

hebr. 4.

13

Beatus vir cui non imputavit Dominus peccatum, *Eccl. 2.*
neque in spiritu eius dolus.

Si nos metipsos iudicarem, non utique iudicarem. *1. cor. 11. 31.*
Si nobis peccata nostra imputeverim, non ea nobis imputat Deus. Si ea satisfaciendo puniremus, nullum qui nos in futuro puniat, inveniremus. imputare si Adam peccatum suum noluit, quando culpam suam in Creatorem refudit, dicens: Mulier, *gen. 3. 12.*
quam dedit mihi Socrum, dedit mihi de ligno, et comedi. Unde quia se confiteri culpabilem renuit, mortiferae damnationis sententiam ad posterum misit. iudicare autem seipsum nemo poterit, nisi qui viderem aequum ad rem persequendum assumit, sicut per eundem prophetam dicitur: persequar inimicos meos, et comprehendam illos, *psal. 18. 38.*
et non conturbentur donec deficient. Qui est mollior *proverb. 18. 9.*
est, et dissolutus in opere suo, frater est opera sua dissipantis. Ideo dicit: Beatus vir, qui dicit: ab hoc opus nemo assurgere svalet, nisi qui tanta et cetera fortitudinis vires habet. Quid est fortitudo, quam omnes animi sui motus regi subigere, omnia carnis desideria spiritus vultu frenare, proprias voluntates

abjicere, contentis visibilibz ea quæ n̄ videntur
p. 3. 16. 52. amare? unde et Salomon ait: melior e patiens
Vno fortz; Et qui dominatur aīo suo, expugnat lo-
re urbem. Nec e in spū eius dolus. Illi quidem
peccatum n̄ imputabitur, in cuius spū dolus menda-
cij n̄ invenitur: qui se justum eē n̄ simulat, qui
ea em̄ quæ occulte deliquit, n̄ celat. in spiritu
publicani: ad templum ascendenti, dolus n̄ fuit:
quia dum illum quem occulta n̄ ~~habet~~ pla-
care voluit iudicem, confiteri se n̄ erubuit peccato-
re. ait namq; Deus propitius esto mihi pec-
cator. magis ergo iustitiaz descendit, quam
qui sede meritorum enraone jactabat. deniq;
Luc. 18. 13. et iustus in principio sermonis accusator est
sui. In pharisei verò spū dolus fuit, qui ma-
gis videri, quam eē iustus optavit. Dum ergo
pro. 18. 17. ea quæ clamare debuerat, tacuit, miser quod
ibi tacendum eēt, clamavit. et persupbiam,
si qua in eo fuerant, minuit merita, qui hu-
militate contemnit, adauxit peccata, et nos
ergo exemplo huius publicani, p̄occupemz

faciem huius iudicis in Confessione, et effunda
 my coram illo corda nostra, levantes puras manus
 sine ira et disceptatione, in habitu ordinato, cum
 verecundia et sobrietate: ut qui vi tentationis patitur i. tim. 2.
 tes, manum effugere non possumus iudicis, per con v. 8. et
 sessionem mundat, clementiam experiamus misericordis.

Quoniam tacui inveteraverunt ossa mea, dicit i. cor. 5.
 clamorem tota die. Ille in cuius spiritu dolus
 est, beatus est: est contrario ille, in cuius spiritu dolus
 est, infelix est. Et hoc mihi experto credendum est:
 nam inveteraverunt ossa mea, quoniam tacui, dum
 clamarem. per ossa nimirum virtutes accipimus,
 quia per eas accedunt sicut enim per ossa, sustentamus.
 quae profecto inveterantur, quando aetate sua
 fortitudinis infirmantur. sicut enim morborum
 infestationes ossa debilitant, vitiorum
 importuna turbae aetate virtutes infirmant.
 ait Ergo: inveteraverunt ossa mea. accide
 rat: virtutes et iustitia, gratia et intelligentia,
 ita in me debilitatae sunt, ut nec per me qui
 de vitiis resistere, nec aetate agra et ad

ima mentem, virtutū valeam fortitudine sus-
tentare. Et quia per humilitatē confessionis
ad novū hominē pervenire nolui; per arrogan-
tiā jactantiā in veteris infirmitate permansi.
Quare autem in vetera erunt, eam aperit, cum
ait: quoniam tacy, dum clama rem tota diē.
Cum clamare et tacere in se repugnent, quomo-
do potest fieri ut aliquis taceat, et clamat? Sed ille
tacet nimirū, et clamat, qui peccata sua
Silentio contegit, merita verō per vocē magnifi-
cationis extollit. Quod certe ille taceat, et clamat,
qui peccata quidem scripta per confessionem in
annuntiat, et per cor impēnitens alia committere
accepta peccandi libertate, non cessat. nam quod
peccatum clamor sit, testatur Scriptura quae
dicit: clamor Sodomorum et gomorrhaeorum asee-
dit ad me. Et iterum: descendam videre utrum
clamorem qui venit ad me, opere compleverint.
Peccatum quippe cū voce, culpa ē in actione: pec-
catum cum clamore, ē culpa cum libertate.
dum clamare tota diē. tota diē clamat, qui
pro oī bono opere quod agit, laudari affectat.

gen. 18. 20.

ibid. 21.

11
vel etiam tota die clamat, qui publice peccare
non trepidat.

Quonia die ac nocte gravata e super me ma-
nus tua: Conosus sum in cerumna mea, dum
configitur spina. O Sicut per noctem opera
tenebrarum, ita per diem, bonarum intelligimus lu-
cem actionum. qui ergo peccare n̄ desinit, et cæ-
teris se offerens, per bona opera superbit, die
ac nocte divine potentie iram incurrit. vel die
ac nocte, ~~et~~ in prosperitate et adysit. gravata
est super me manus tua. quia et in adysis sue
cubij, et in prosperis me nimis exavi, nā tuæ pote-
tie super me provocavi. Conosus sū in cerumna
mea, dum configitur spina: quoniam manus
tua, quæ superbos humiliat, humiles exaltat,
gravata e super me. me enim superbi decessit;
quia n̄ solum peccatum mihi dñari permittit,
sed etiam de qua nimis gloriabar, justitiam
mihi difficilem fecit. ideo conosus sū in cerumna
mea. qui ex de me presumens, quasi divitem
me prius et nulliq̃ egentem credidi; postea
ad me rediens, quam sī miser et infelix agno-

vi. Et hoc feci, dum configitur spina, per spinas,
oē peccatum ideo accipitur; quia dum confert
delectationē, quasi pungendo lacerat mentem.

¶ Iunc am pœnitentis aq̃ ad lamentum ducitur,
cum perpetrata nequitia in memoria fixē reti
netur. In alia translatione n̄ configi, sed confri
gi spina dicitur: quia nimirum mens ad luctū
vertitur, ut peccati compunctio pœnitendo fra
gatur. quomodo am sit doctus, ostendit, et subdit:

ver. 5. Dilectum meum cognitum tibi feci, et injus
ticiam meam n̄ abscondi.

hebr. 4. 13. Quamvis oia sint nuda et aperta oculis tuis,
tamen quia ore confessio fit ad salutē, feci tibi
cognitū delictum, dicens illud ēē meum.
mihi enī, quia deliqui imputo, me solū in ope
rum meorū pravitte culpabilem clamo. plus ē
delictum cognitum facere, quam delictū mani
festare. Ille enī delictum cognitum facit, qui n̄
solū quod fecit annuntiat, sed om̄ om̄
peccati caas et originem narrat. qui n̄ superfi
cie tenus peccatum loquitur, sed et quando, et
ubi, et quomodo: et si p̄ ignorantia, vel casu,

vel studio deliquerit, confitetur. Et injustitiam
meam non abscondi. nullum in corde meo dolosum
serupulum retinui; injustum esse quid quid a me
habeo intimavi. Quod enim datum optimum, et bonum
perfectum desursum est. delictum meum cognitum Jac. 1. 21.
tibi feci, et injustitiam meam non abscondi. non solum
quod deliqui, quae mihi facienda fuerant bona
propter eundem aperui; sed quid quid commisi, quae
propter eundem fuerant mala faciendo narraui.

Dixi confitebor adversum me injustitiam meam ver. 6.
Domino: et tu remisisti impietatem peccati mei.
Quod delictum meum cognitum tibi feci, quod in
justitias meas non abscondi, non fuit ex necessitate,
vel alicujus levitatis occasione, sed ex paritendy
et confitendi pro meditatione. nam dixi, id est in corde
meo statui; confitebor adversum me injustitiam
meam Domino. adversum se confitetur, qui omnino
confitetur quod aperit. qui in peccati confessio-
ne se non parcat; quid quid peccavit, non Deo im-
putat, non Deo annotat, non fortune attribuit, non
diabolo, non constellationi adscribit. in eo autem
evasurum se credit, si se iratq se sine modum

accusat. Et tu remisisti impietatem peccati mei.
Attend & quante sit indulgentia vitalis velocitas,
quanta misericordia Dei commendat, ut Confiten-
tis desiderium committatur venia, antequam ad crucia-
tum perveniat poenitentia; ante remissionem ad cor
perveniat, quam confessio in vocem erumpat.
tu remisisti impietatem peccati mei. tu qui solus
paras, qui solus peccata dimittis, ~~qui~~ potes

Luc. 5. 21. ~~qui~~ dimittere peccata, nunc solus Deus remisisti im-

ps. 38. 17. pietatem peccati mei: projecisti post regum
tuum omnia peccata mea. nunc solum peccatum.

isa. 5. remisisti; sed et ipsam impietatem, praecelesti
Operationis intentionem; utjam nulla in corde
meo malicie radix remaneat, ex qua pestifera
actionis de cetero germen succrescat.

1. Cor. 7. pro hac orabit ad te ois sanctus in tre oppor-

1. Cor. 14. 41. tuno. Scriptum est, quia nemo sine peccato,
neque infans cuius est unius diei vita super terram
Et iterum Job testatur, quia celi nunc sunt mundi in

Job. 15. 15. Conspectu eius, et Angelis suis reperit pravitatem.
cap. 4. 18.

Quanto ergo electus quisque iori sanctitate preminet,
 tanto magis de his, sine quibus hæc vita non ducitur, ve-
 nialibusque peccatis dolet. Quis enim sanctorum paulo, qui
 cum delectaretur Legi Dei secundum interiorem, rom. 7.
 hominem, et aliam legem in membris suis, legem mentis
 suæ videret repugnantem, miserum se exclamans, et
 memorat, et de se diffidens, de cruce mortis illius per Dei
 gratiam liberari expectat. Idem nihil se dignus fuerat, 1. cor. 4. 4.
 sed nequaquam in hoc se justificatus credebat. Scit
 etenim viri licet magnis iam virtutibus polleant,
 habent tamen adhuc de culpre obscuritate quod ferat,
 Et licet magna iam vite claritate luceant, aliqui
 tamen peccati nebulas, vultus quoddam noctis re-
 liquias, nolentes trahunt. Quod divini profecto
 pietatis dispensatione agitur, ut qui ascensiones psal. 83. 6.
 in corde suo disposuit, ad humilitatis celsitudinem
 suam melius infirmitate sublevetur: quatenus
 unde prava reprehensibilis humiliter patitur,
 inde verius in justitie virtute roboretur; et eo
 se in virtutis culmine credens minimum sentiat,

quo suis vniq[ue] etiā parua quæ eum impediūt,
expugnat. Orat ergo pro remissione peccatiōis
sanctus: quia sine peccat[is] macula solus in vni[us]
homo jesus. Vt. deniq[ue] de ipso solo legimus, qd
heb. 7. 27. n[on] habet quotidie necessitatem, quemadmodum sacerdo-
tes, prius pro suis dilectis hostiā offerre, deinde
pro populo. Vtrum ne aliquid intelligas transito-
riū appeti in oratione sanctorum, adju[n]ctis t[ibi] te.
Electi etenim D[omi]ni. Orantes ut ad Deum perveniat,
infirmi t[ibi] sue incessanter excessu deplorant: ga-
et in de refectionis intimæ dulcedinem sentiunt,
unde vni suavisissimi amoris per lacrymas
emittunt. In t[em]p[or]e opportuno. Ecce nunc t[em]p[us] accep-
tabile, ecce nunc dies salutis, dicit Apostolus.

2. cor. 6. 12. t[em]p[us] opportunitatis, t[em]p[us] gracie, dies remissionis,
ep[isto]l. 2. 4. plenitudo t[em]p[or]is: in quo propter nimiam caritatem suam
gal. 4. quæ dilexit nos D[omi]n[us], misit filium suum factum
ex muliere, factum sub lege: ut eos qui sub
lege erant, redimeret ut adoptione filiorum
reciperemus. Sed quid est, quod dicit: in t[em]p[or]e
opportuno?

Opportuno? num quid et ante adventu Christi n̄ exti-
 lerunt Sancti, qui orarent pro hac sua et populi igno-
 rantia? fuerunt planē: sed quia ipsum in carne ven-
 tum expectabant, cumq̄ solum salvatorem suū e-
 sciebant, per eius nimirum fidem salvati sunt. jāq̄
 illud tempus opportunū in corde susceperant; q̄a
 ad ipsū toto cordis desiderio n̄ hesitantē suspirabat.

Venerunt autem in diluvio aquarum multarum, ver. 8.
 ad eum n̄ approximabunt.

Aqua profunda, vba ex ore viri. Et de hæreticis ^{prov. 18.4}
 ad inventionēq̄ scriptum ē: aquæ furtivæ dul- ^{prov. 9.17}
 ciores sunt. per aquarum & diluvii, multipli-
 citatem intelligimus doctrinā. a quibz nimirū
 paulq̄ nos prohibet, dicens: doctrinis varijs et pe ^{heb. 13.9}
 regnis nolite abduci. quis quis ēn hæreticas et
 profanas novitates suscepit, longē a veritate abdu-
 citur. Et eo ad litt̄g misericordiae ~~De~~ n̄ approxi-
 mat, quo incaniū garrulitatem fluctibus raptus,
 in procellas se disputatōnū caliginem omnes
 recipiens ineptiās jactat. Illis ergo tempus op-
 portunū n̄ est, qui de sua stulta sapientiā in

flati; inde Deum placare debuerant, inde eum ma-
gis per vanarum assertionum blasphemiam irritant.
Et excusando excusationes in peccatis, ut ad Deum
veniant non inveniunt remedium, quem per compen-
dium confessionis possent habere placatum.

ver. 9.

Tu es refugium meum a tribulatione quae circumde-
dit me: exultatio mea, erue me a circumdantibus me,
quasi dicat: Ille in diluvio aquarum, id est in mul-
tiplicitate doctrinarum et excusationum ad te non
approximabit: sed ego qui delictum meum
cognitum habeo feci, qui injustias meas abscondi,
qui a fidei unitate non exorbito, quid de me defi-
dens, de multitudine miserarum tuarum presumo,
ad te per humilitatem confessionis approximo.
nam tu es refugium meum. maledictus homo qui

Gen. 12. 5.

spem suam ponit in hac: et benedictus homo qui
fidet in domino. impugnant me carnis illecebrae,
circumveniunt ignominiosae passionibus, perturbant
inordinati desideriorum tumultus: Sed eo tutius
omnia despicio, quod de me vilia sentiens, in solo
virtutis tuae munimine confido, exultatio mea

erue me. In divina contemplationis claritate electorum
 mentes quanto graviores rerum trahuntur tumultus
 tolerant, tanto in meditatione secuturae in perpetuum
 felicitatis suavis exultant. Et cum ceperint eis
 mundanae perussit inaequalitates amarescere, tunc
 primum possunt interiore quietis suavitatem sentire.
 et quia nil de seculo, nisi tristitia fructus colligunt,
 Deum solummodo suum esse gaudium ducunt. ceterum
 quoniam secundum apostolum, omnes qui volunt pie 2. tim.
 vivere in Christo persecutionem patientur: ideo sub 3. 12.
 jungitur: Erue me a circumdantibus me. Sancta
 etenim anima divini amoris speculis vulnerata, cum
 anhelare in Deum ceperit, cum ad superna se
 patriam per desiderium extendit, ad tentationem
 et vertitur quid quid in hoc seculo amicum et
 te a blandum putabatur: quia qui peccantem
 amare consueverant, recte viventem crudeliter
 impugnant. voluptates nihilominus pristinae,
 ad memoriam redeunt, et resistentem se gravi
 aperti certaminis perturbatione affligunt.
 orat Ergo, ut in his oribus liberationis / praedictis

a Deo habeat, metuens ne ipso fatigatus succum-
dio de victa succumbat.

ver. 10.

Intellectum tū clabo, et instruam te: in via haec
qua gradiaris, fumabo super te oculos meos.

Pendent in ferora ex superioribus. dixerat enim
propheta superioris: remissit impietatem peccati
mei: nunc vero ipsius propitiationis divinae ubi
inserit, in quibus significat, non solum de peccatis
adeptum veniam, sed etiam de futuris peccatis
divinitus sibi proviam esse cautelam, dicens:

psal. 43.
21.

Intellectum tū clabo, et instruam te. Homo cum
in honore esset, non intellexit; comparatus est iumentis
insipientibus, et similis factus est illis. Qui
nunc in malis dignitatem contra auctoris nostri
precepta superbiendo perdidimus, per infusam
cordibus nostris Spiritus sancti gratiam, quam in nobis
peccatum obscuraverat, intelligentiae lucem
confessionis humiliactione revocamus. Cum enim
ad secretarium cordis accedimus, et quam dis-
tinctus iudex futurus sit, qui nunc expectans

Et longanimis, consideramus; cum ad intuerenda san-
 ctorum ymnia, et iniquorum damnationē oculos
 mentis attollimus; cum de futuris incertū, ne laba-
 mur metuimus; et ea quæ male egimus, flen-
 do punimus: tunc nimirum salutarj a deo intellecti
 accepto, de cordis nostri huiusmodi ignorantia re-
 nebras effugamus. Sed quia minus e recte in-
 telligere, nisi studeat quis recte intellecta modo
 honeste complere, adiungitur: Et instrua me.
 n te permittam perfunctorie voluntatis mee ar-
 cana cognoscere; sed et hoc tibi conferam, ut etiam
 bonum quod intellexeris, peragas: et qualiter id
 agendum sit, cauta consideratione discernas. It
 namq n nulli, qui recte quidem offerunt; sed
 recte dividere n sciunt: quia bonum quodlibet
 recta intentione incipiunt, sed habere in eodem
 bono opere discretionis virtutem postponunt.
 Hi nimirum quod bene inchoant, magis plerq
 fine consummant: quia inde reatum incurrit
 criminis, unde fructus hñe potuerunt virtutis.
 quia vñ nil e bonum quod incipimus, nisi per

severant; illud finis compleamus, rectè subditur:
in via hac qua gradiens, firmabo super te oculos
meos. quamdiu huc vivimus, in via sumus, qua
ad patriam tendimus. maligni autem spiritus iter
nostrum quasi quidam latrunculi custodiunt,
et operi nostro insidiantes, deceptionis suae ubique
laqueos tendunt. facile ergo in laqueosambu-
lantes labimur, nisi sapientiae Dei ducatu gu-
bernemur. in hac vero via ille non graditur, qui
trahitur rerum vel copiam cupiens, vel in opiam
metuens, et rectae operationis studio revocatur.
Sed quoniam is qui spiritu Dei operatur, non desi-
dia corrumpitur, non timore repellitur, non labore
lassatur, non incongrue subiungitur: quia gradie-
ris; quia nimis semper de virtute in virtute
graditur, quia a sanctae operationis studio nul-
la antiqui hostis calliditate superatur. Super
eum ergo qui in hac via graditur, Deus oculos
suos firmat: quia quicumque a boni propositi
intentione non deficit, respectu ab eo divinae
misericordiae nunquam recedit; quatenus eum

Semper in orbus adiutorem habeat, ad quē indefi-
cientis amoris desiderio incessanter anhelat. Unde
et alibi per eundem prophetam scriptum ē: Oculi psal. 33. 16.
Domini super iustos.

notite fieri sicut equus et mulg: quibz n e ^{Uer. 11.}
intellectz. Sancti viri cum mala sua superant,
cum ad superna intenda bonorum operum perfec-
tionē volant, nil ēē quod faciunt deputant,
nē em alios ab errore compescant. Scriptum ē ē:
Caritas n querit quae suae sunt. Sollicite ergo ^{1. Cor. 13.}
certionis inspectione in secretis exordia ipsam
matrem virtutum caritatem exquirant, quam
perfecto se n hie compendant, nisi orbus et a
inimicis eadem velint tribu, quae sibi optant
impendi, Unde sancta ecclesia quae per confes-
sionis vocem peccata se dimissa n dubitat, et
ipsius promissioni divinae oraculo roborata, in
eo quod superē vā hostiū insidias incurre
re n formidat, ad proximos alloquēdos longi-
tudinē et ne psc ab hac immensitate pietatis

Dei inuocantur exortes, hortatur, dicens: nolite
fieri sicut equus et mulus. ac si dicat: quoniam
quidem ad nāc vestre statum pietas diuina
vos reuocat, et similitudinis sue imaginē quā
inobedientia destruxerat, benignitas, saluato
rī nosty in uobis reformat: nolite diuitia boni
tatis Dei contemnere: nolite sicut equus alieni
sessorem indifferentē portare. Equus enim sicut
Dominum suū ad portandum recipit, ita etiam
sine directione alios, qui volunt ascendere,
seiores admittit. qui ergo timore Dei postpo-
sito, qui Dominus oīum ē, diaboli se potes-
tatē subiecit, etiam quae sedes sapientiae ee
debuerat, fallacis domini digne manipauerit,
sine intellectu proculdubio sicut equus existit.
mulus uero sicut onus Domini sustinet, ita se
cui libet extraneo onerabilem pbat. qui quis
itaque domini illig, cuius jugum suauē, et cuius
onus leue, pcepta reijciens, grauissimas pecca-
torum sarcinas, ferre n̄ reuauerit irragabile
se profecto sicut mulum ostendit.

in iumento et freno maxillas eorum constringe, q̄ Uer. 12.
 n̄ approximant ad te. Plerumq̄ qui septuaginta
 aure cordis audire reuocant, persecutionum verberib;
 ad monentur, ut ad virtutis amore peccata dolores
 pertrahant, quos eternæ vitæ p̄mia n̄ inuitant.
 de quibus nimirum scriptum ē: sola veritas, psal. 28. 19
 intellectum dabit auditui. Sæpe etenim amator
 p̄sentis seculi ita ab eodem, quem diligit, mūdo
 despicitur et impugnatur, ut cum eo nequaquā
 currere valeat, sed fractus ad utilitatem torpescat.
 quod donec profecto dispensatione miserationis
 agitur. quia in hoc mundo despectus, tanto-
 celerius trahitur ad Deū, quanto n̄ h̄t in se-
 culo ubi delectetur. orat igitur fidelis anima,
 ut lubricos peccantium cursus mundana ad usum
 virtutis divina coerceat: quatenus erroris sui desi-
 deria sequi n̄ valeant; et hoc modo ad se reuertantur,
 saltem ex difficultate et impotentia peccandi
 resipiscant. possumus quoq̄ per eam et in eam
 vba domine legis accipere: quæ quia penitentibus

aliquando gravius minantur de poena, aliquando
blandiuntur de venia, dum in ora fidelium veniunt,
vagos eorum gressus more freni etiam reflectunt.
maxillas constringunt, quia vocem iactantiae com-
primant; dum qui ex otio superbiae solebant iacta-
re merita, per humilitatis virtutem discunt confi-
teri peccata. quare autem tantopere pravorum
hominum in vitam conuersione exoptet, ostendit
cum subdit:

ver. 15. multa flagella peccatoris: sperantem autem in
Domino misericordia circumdabit.

Qui enim per superbiam erectus contra Conditorum
peccata augere non desierit, et hic curam ad osan-
tuum flagellis affligitur, et in futuro duplici mihi-
lominis contritione contretur. Cui si ad iniquitatis
suce cumulum peccanti contigerit exterius proficere,
hoc ipsum se et diuina animadversionis flagellato-
lerare: quia modo in conspectu Dei corpore intus
delicatur, quo falsa gloria in conspectu hominum
exterius elevatur. Et illi sua in poenam

uentur culpa: quia hoc ipsum fuit uerè int' cade
 re, quod foras ostenditur profuisse. hec quidem p-
 dicta in confidentes inueniant: *Sperantem autem rom. 8. 28.*
in domino misericordia circumdabit. diligentibus
enim Deum, oia cooperantur in bonum. qui in amo-
 re celestis f'ixi, seculum perfectè despexerit, nulli
 oino uarietati succumbit, nulla hunc aduersitas dei-
 cit: nulla prosperitate corrumpitur: flaget. i pro-
 licit: quippe qui ea aut quae perpetravit peccata
 obliterat, & quae perpetrare poterat, futura deuorat.
 Et sibi oia fore existimat prospera, quae a dilecto
 ribus mundi putantur aduersa.

& letamini in domino, et exultate iusti: et gloria uer. 14.
 meni omnes recti Cordes. Quasi diceret: quādo
 quidem sperantes in domino misericordiae dona
 clypeo muniantur: *Letamini in domino, et exultate iusti. isa. 48. 2.*
 tate iusti. nō ē impijs gaudere, dicit Dominus:
 quia qui terrenarum rerum amore vincitur in
 Deo nullatenus deledatur, et quanto quis ad
 trahit acriore cura exarserit, tanto magis ab
 acrius damnabili torpore frigesat. Iustus ergo

jacob. 44.

solummodo ut in domino letentur dicitur: quia
qui Deum toto corde non diligunt, in eo letantur,
quamdiu secularibus delectantur, non possunt. Scrip-
tum est enim: quicumque amicus huius seculi esse
voluerit, inimicus Dei constituitur. neque enim possu-
mus hic gaudere cum seculo, et illic regnare
cum Christo. Sed iusti tantum in domino exultant;
quia dea extra mundum se fecit, ut ne prospera-
ri in mundo cupiant, ne ad usum patii nullo tamen
presentium amore pertineant. Et notandum, quod
non solum letamini dicit, sed etiam et exultate
adiecit: ut intelligas, eos non posse trahi in terram,
quibus divina claritas misericordiae fulget in
mente. Et gloriamini omnes recti corde. Illi quidem
qui habent cor ad terrena distortum, non gloriantur
in domino: quia spem suam posuerunt in mu-
do. Vos autem qui cor vestrum secundum Dei
voluntatem dirigitis, in spe beatitudinis aine
gloriarum debetis: ut qui gloriatur, in domino
glorietur. Illa namque sine dubio est vera -

2. cor. 10.

18.

gloria, quam nullius mœstici obtenebrat pœna.

Proemium

In tertium psalmum penitentiale.

psalmus David in rememoratione de Sabbato.

Sabbatum requies interpretatur. Sabbatum humani
 genus in primo parente habuit, qui quamdiu
 in Conditoris sui obedientia persistit, in suavissi-
 mo contemplationis donæ lecto requievit. In pa-
 radiso namq; primus homo delicijs potitq; sicut
 nullam in aia poterat sentire esuriem, ita etiã
 oem quæ ex carne nascitur, ignorabat passio-
 nem. At postquam divini colloquij peccando
 familiaritatem perdidit, mortis legib; succum-
 bens, requiem felicitatis cernere amisit: et in pro-
 cellosos mundanæ instabilitatis cornit fluctq;
 quia statum rectitudinis servare contempsit.
 Fidelis ergo aia requiem in primo homine
 perditam ad memoriam revocans, et futurum
 nihilominus vitæ cernens Sabbatum Spiritus
 agilitate contemplans, ab oij spūs et Carnis

corruptione eripi, et ad futuram indeficienti
beatitudinis requiem, consummato huius vite
termino, orat sine unitate perduci. aut Ergo:

Explanatio

Tertii psalmi pœnitentialis.

psal. 37.
ver. 1.

Domyne ne in furore tuo arguas me, neq in ira
tua corripas me. Quasi dicat: scio futurum
ēē, ut post huius vite exitum ab ignis
expientur purgatorij, alij sententia æternæ
Subeant damnationes. sed quia illum transitorij
ignem et tribulatione pœnitenti æstimo intolerabi-
liorem, q̄ solum in furore æternæ damnationis
neq argui, sed etiam in ira transeuntis timeo
correctionis purgari. tu Ergo, Domine, cui in
Spiritu meo servo, quem om̄i Saluatorem ēē
cognosco, ne arguas me in furore damna-
tionis pœnitentis, neq corripas me in ira ex-
purantis vindictæ. De furore et ira, quia
sufficiens in superioribus exposuimus, illud
tractare superfluum putamus: ne eadē repetētes,

legentibus, fastidium generemus, quare autem
 n̄ debeat in ira corripi, et in furore dānari,
 subiungit cum ait:

Quoniam sagittae tuae infixae sunt mihi: et ^{ver. 2.}
 firmasti super me manum tuam.

Quanto quisque plus ceperit quod amisit intelli-
 gere, tanto plus incipit corruptionis suae sen-
 tentiam, quam subicit, lugere. fidelis ergo
 aqua perpendens quod perdidit, considerans
 quod invenit, videns se a paradisi gaudijs
 venisse ad miseras vitae praesentis, a societate
 Angelorum transisse ad curas necessitatum:
 pensat quod subiacet periculis, quae peccato
 gloriam perdidit carnae in corruptionis. Novit
 enim quia mortem nulla possit r̄ne evadere,
 quae posset, si n̄ peccasset, semper vixisse.
 has ergo si sagittas infixas esse conqueritur:
 quia jam nobis ē naturaliter inditum, quod
 primo homini fuit pro culpa vindicta

Illatum. mortalitas et passibilitas, sunt Sagittae
quae nimirum nobis infixe sunt; quia qua-
diu in presenti saeculo vivimus, ab eis liberari
aliqua ratione nequimus, dicat ergo fidelis anima:
quando quidem pro originali commissio morta-
lis effectus, magnam huius saeculi misericordiam
sustineo, pro me autem poenitentiam ago:
tu qui visitabis iniquitates in virga, ne implas
amantudinisque uniusa: Sed cum in hoc saeculo
peccati poenam lugeam, saltem in futuro dis-
trictae animadversionis terrorem evadam. quod
ut facere debeas, confirmasti super me manu-
tuam. Sicut studiosus magister frequenter
verberare puerum corripit, ita a me tuae vin-
dictae manus numquam recedit. per manus
Domini, quam super se asserit confirmata,
misericordiam frequentia et assiduitate intelli-
ge. quam ideo memorat, ut tanto facilius
in futuro acquiramus veniam, quanto major
hic fuit irrogata vindicta. possumus etiam

per sagittas
—————
CCCCC

per sagittas ubi Dei intelligere, quæ corda quidē
 nostra transodiunt, cum nobis altit̃ infixa, amo-
 nis Dei nos vulnere compungunt. Quomodo autē
 sit continua hæc pœna quam patit̃, ostendit dicit̃.
 Non est sanitas in carne mea a facie iræ tue. *ver. 3.*
 n̄ ē pax ossibus meis a facie peccatorū meorū.
 Caro humana, ex quo maledictionis promeruit
 sententiam, portare n̄ destitit peccati continuam
 pœnam. Et quia nos ejus incessans infirmitas
 debilitat, iræ Dei faciem nobis indesinenter rep-
 resentat. portamus namq̃ cū mortale dolori
 q̃ obnoxii, indigentis impedita: quod nimirū
 tentationes sollicitant, sollicitudines angustat,
 angustie contrahunt, contritiones affligunt: quodq̃
 etiam si aliquando videatur eē validum, ipsa
 sua valetudine magis inuenitur infirmum.
 quod enim infirmus, quā assidue fame tabes-
 cere, difficulte somni languere, frigore dissolui,
 aestu torrerī? quæ autem sanitas eē poterit; ubi
 tot malorum multitudo concurrat? dicat ergo fi-
 delis anima, n̄ ē sanitas in carne mea. ut vide-
 licet cū infirmus eē sentiat, quod tā facile
 passionum in æqualitas permutat. ne autē

intelligas propter peccati poenam & in firmari
in mente quia dixerat sibi & esse sanctum in
psal. 1. 2. carne, subjungit: & est pax omnibus meis & fa-
cie peccatorum meorum. Sicut jam dictum est, per os
sanctas virtutes accipimus, quia sine eis nullum in
nobis robur habemus. omnes autem virtutes in con-
spectu Dei. vicaria opere se sublevant, nec virtutes
verae sunt, si a se invicem aliqua dissimilitudine
discordant. una enim virtus sine altera, quod omnino
nulla est, quod minima. Si enim quod castitatem humi-
litas deserat, & humilitatem castitas derelin-
quat, cum deus detestetur tam superbiam,
quam immunditiam, quomodo oculis eius accep-
ta erit castitas elata, & humilitas immunda?
non enim bona accepta sunt Deo, quia malorum
admixtione maculantur; quia modicum
1. cor. 5. fermentum totam massam corrumpit: Et qui
in uno offendit, multa bona perdit: Et qui si-
ne humilitate virtutes congregat, quasi in ventu-
pulverem portat. Quia ergo virtutes alicuiusque

utis impugnantur aut plerumq; elatione depri-
muntur recte nunc dicitur: n̄ est pax ossibus
meis a facie peccatorum meorum: quotidie
peccatorum pœnationem, quam in ipsa pecca-
torum facie contemplan. et quia sentio pœnā,
recognito culpam. vel: n̄ est pax ossib; meis
a facie peccatorum meorum; quia videlicet
nullam aīa mea potest h̄c requirere, donec ali-
quam peccati in se habeat recordationem.

Quoniam iniquitates mee supergressae sunt *ver. 4.*
caput meum: et sicut onus grave gravatū ē
super me: Quasi dicat: n̄ ē mirū si n̄ est
pax ossibus meis: nam iniquitates mee gra-
vatē sūt super me sicut onus grave. iniquitas *Luc. 5. 7.*
in talento plumbe sedet. plerumq; aīa amo-
ris dēi desiderio accenditur, adeo ut etiam
ad summa ambienda sustolli videatur: sed q̄
gravi peccatorū pondere cōmitur, eo citius ad
ima labitur, quō ad missionē conscientia in-
teris gravatur. Et quidem ascendere ad Deū

ea quæ p[ro]p[ter] virtutē nititur, sed ipso suo concupis-
centia lassata, relabi compellitur. Quam v[er]o tan-
tæ gravitatis p[ro]misit, cum ait: quoniam inquit
iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum.
nisi enim iniquitates principale cordis me[us] super-
cundo transcederent, nequaquam tanta me pra-
vorum operum depressione gravarent. Sancti
namq[ue] viri, si quando in mente tentationes
tolerant, illicitum cordis appetitum magna
virtutis dominatione referant: nisi in aliquo lap-
su tentatori consentiant, n[on] jam cogitationum
suarum, sed servi crudeliū dominorū existat.
Cum enī diabolicis atq[ue] subeē s[ed]uctionib[us] ce-
perit quanto se hosti callido artibus subiacet,
tanto eum s[ed] intolerabiliore facit: ut ei jam
in nullo resistere valeat, qui in uno sui obli-
ta assensum p[re]stat. Solenter itaq[ue] vigilan-
dum ē, ut cum pulsare mente culpa inchoat,
peractam culpam quis finis sequatur, at-
tendat: ne si male s[ed]uctionis blandimenta

non perspicit, in nequissimae tenebrae perpetuo
nis nesciens ruat.

putruerunt et corruptae sunt Cicatrices meae, Ver. 4.
a facie in sapientia mea. Fidelis anima
quae in seipsam, si non parcens, vehitur, deterrere
adhuc de se quam prius duxerat, confitetur,
dicens: putruerunt et corruptae sunt Cicatrices
meae. Super curatum vulnus cicatrix obducit,
cum signum veteritatis plagae inresanata cute
monstratur, quae nimirum cicatrix neessario
Corrumpitur, si caro sanata iterum vulneratur.
ubi quanto magis extenditur inaequalitas Cris,
tanto difficilius ostenditur efficacia Curae.
Sed quid per vulnus, ne peccatum exprimitur?
Quid vero per cicatricem, ne poenitentiae actus
designatur? qui ex poenitentiae lamenta pe-
ccatum corripit, quasi cicatricem vulnere super-
ducit. quod si dimissa nequiae mentem iterum
ad delectationem pertrahunt, super ductae vul-
neris Cicatrices putrescant. Cicatrices namque put-
rescere, & sanata iam peccatione vulnera iterum
in intentione stupere, atque de curae itraque

delectationem sentire. Cicatrices Computrescentes
ex peccatorum Suggestionibus post superducta
cutem poenitentiae, dolorem iterum culpa in
occulto cordis per putidas cogitationes perpeti,
et tandem per opus miserum quasi effuso fa-
lore corrumpi. quare cum hoc et contingit, os-
tendit cum ait: a facie insipientiae meae.
Sicut summa prudentia est aliquae post acceptam
poenitentiam sollicitae et circumspeditionis stu-
dio in posterum prospicere, ita miserabilis insi-
pientiae est in istis vitae ambiguis quasi accepta
securitate dormire. per insipientiam ergone-
ligentiae, ubi iam senectum computruit: quod
dum per studia vigilantiae mens ingrata
sibi in posterum providere voluerit, mise-
rabilium ea quae prius abdicaverat, mala com-
mittit.

Ps. 6. Miser factus sum, et curvatus sum usque in
sinem: tota die contristatus ingredietur:
Tanto unaquaeque aegritudo fit optior a teodoro

suos. quid autem infelicis, quam infelicitate
 suam non cognoscere, et in ipsa vitæ discrimina
 nullum infirmis dolorem sentire? Sicut enim
 phrenetici mentis alienatione tolerant, cum
 se non solum nihil pati, sed etiam incolumes putent.
 ita qui mortali carne circumdatus, aerumnas
 presentis vitæ non sentit, et virtutis sapientie alie-
 nus existit. innumerabiles namque hæc de-
 tentionis miserie, sicut corda iustorum graviter
 dolore convulnerant, ita iniquorum mentes ipsa
 sua importunitate delectant. Cum enim omnes vani-
 tati patentes, sola quæ carnis sunt cogitant, et
 lacrymarum casus tripudiantes peragunt, mortis
 suæ negotium videntes exequuntur. de quibus
 profecto scriptum est: quia latantur cum prov.
2.14.
 male fecerint, et exultant in rebus pessimis.
 Verum qui ad sabbatum quietis eternæ per-
 venire desiderat, circumspiciat quas patitur
 miseriarum multitudinem, seipsum humilians

dicat: miser factus sum, et curvatus sum usq[ue]
in finem. usq[ue] in finem curvatur, qui iniqua
voluntatis studium usq[ue] ad effectum pravi operis,
terrenis inhians, protrahit; et ad caelestia am-
bienda n[on] solum n[on] per gradum operis, sed ne
per intentiones volatum assurgit.

Sed quia culpam saepe sequitur poenitentia, et
plerumq[ue] qui cadit, adiicit ut resurgat sequitur:
tota die contristatus ingrediebar. cum sollicito
se timore m[en]s humana circumspiciens, modo
quae egit mala enarrat: modo quae agere neg-
lexit bona ad memoria[m] revocat: mo[do] repreh[en]-
sibilia ee in quib[us] peccatur, conspiciat: mo[do] sibi
recta opera adhuc de ee perpendit: quia ma-
lorum tantorum in se remedia n[on] invenit, trif-
tice intolerabilis pondere p[er]gravata tabescit.
Et tanto se durius in cogitatione dilaniat, q[uo]nto
terribilius ee quod imminet iudiciu[m] pensat.
tota am[en] die contristatusq[ue] ingreditur, qui om[ni]
seuam ee deputat, si quando ei prosperitas

seculi fallaci perniciose blanditur, sicut in (an-
 tico canticoem sponsus ad sponsam loquitur, dicens: cant. 4. 1.

Oculi tui columbarum. Columba enim pro cantu
 gemitum habet. quia ergo sancti viri seculi blan-
 dimenta timentes et dolentes cum luctu et gemitu
 tolerant, in quibus amatores mundi seculi
 et gaudentes exultant, sancta ecclesia colum-
 ba assimilatur: quia inde sanctus ovis cum
 dolore ingemiscit, unde iniquus quicunque cum
 gaudio hilarescit. unde per salomonem dicitur:

Quisum reputavi errorem, et gaudio dixi, quod Eccl. 2. 2.
 frustra deciperis? quare oculum contristatque,
 vicem presentis vite ingrediat, ostendit dicens:

Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus, Gen. 30. 17.
 et hic est sanitas in carne mea. in lumbis car-
 nalis dilectio continetur, et inde nimirum hanc
 generatio propagatur. possunt ergo per lumbos
 animam accipere: quia sicut ex lumbis carnales
 delationes prodeunt, ita ex cunctis omnes

gen. xvii.

Cogitationes procedunt. Unde cum illius op-
ris tentatio subrepat, per vanas cogitationum
phantasmata spiritus malignus illudit. Sape
namque Sanctorum enim virorum mentes, Cogitationes
illicite polluant: et eas jam ad summa te-
dentes, terrenarum rerum delectationibus tangunt.
Sape enim in ipso conis se importune se illis
ingerunt; ut hoc ipsum sacrificium aliquando
commaculare valeant, quod in odore soa-
vitatis Deo acceptum, contrito corde et con-
tribulato spiritu mactatur. quod nobis aperte
illud quod de Abraham scriptum est, innuit:
quia circa solis Occasum sacrificium offerens,
insistentes aves perculit, quas ne oblatum
raperent sacrificium, sollicitè abigere cura-
vit. Nos ergo si quando in cura cordis sacri-
ficii. cordis Deo offerimus, a malignis hoc
spiritibus sollicitè custodiamus: ne tenebrosa-
rum importunitates cogitationum hoc aliquando
valeant eliripere, quod Deo speramus utilis

offerre. quod autem sequitur: *ne sanitas in carne*
mea; idem e quod ait Aplūs: ne inuenio in
me, hoc e in carne mea bonum. Oīa nāq̄ vris
 membra quæ ad usum vite accipimꝫ, ad erroris
 maxam inclinamꝫ. Oculos eꝫ ad videndum obse-
 na et turpia inflatimꝫ; aures libenter ad au-
 diendas detractiones accommodamꝫ; illic eb-
 rosos odoratz naribꝫ haurire concupiscimꝫ;
 iniquitate in excelso loquimur, et in fratre
 discordiam seminamus; salutem em̄ cūis re-
 digimus in usum viciū; oīa tandem quibꝫ
 uti utiliter possemꝫ ad dꝫ seruiū, in pravi
 operis conotinus instrumentum. *ne in carne*
nostra sanitas: quia nulla pars nostri cūis
intacta remanet, per quam nos peccati de-
sideria ne tēgillet. Sequitur:

Afflictus sum, et humiliatus sum nimis: et 8.
rugiebam a gemitu cordis mei.

Quia enim dicitur, ne sanitas in carne

mea: ne forte in a. q. n. l. pati putaretur,
subicit: afflictus sum, et humilitas mea ni-
mis. ut intelligas in a. q. gravissimo iniqui-
tatis pondere obrutum, quem in carne vides tot
miseris et passionibus afflictum. peccati eni-
sicut peccantis mentem rebus delectationum
illaqueat, ita enim implicitam quasi mole su-
perposita gravat, ut ad sublimia levare iam
non valeat, quoniam iniquitatis eam gravitudo
coarctat, sicut per psalmistam dicitur: filij
hominum usquequo gravi corde? plerumque enim et quae
agenda sunt bona conspiciamus, et adhuc assur-
gere cordis desiderio non valeamus. Et si forte
mens aliquando ad bonum anhelare incipiat,
gravitas quam sustinet, cogit ut cadat: quia
ex parte peccati est, ut ab bono quod per nostris
iudicium clare conspicitur, per vitae meritum
a. q. in firma pellatur. unde fit, ut quia ad
supernam lucem intuenda non valet ascendere,

psal. 4.3.

23
peccatis exigentibus delectetur in tenebris, pae-
re; et quam à supernis deiecit necessitas, ea
in inferis illicita teneat voluptas. nimis e-
humilitatis ē, qui ex peccati poena non solum
coelestia non appetit, sed et carnalibus et ter-
renis cum amore et delectatione intendit. Sed
quia plerumque tanto citius ad Deum aia
conducitur, quanto longius se ab eo separatam
intuetur, adiungitur: fugiebam à gemitu
cordis mei. Fugitus, gemitus ē cordis cum
magno dolore: quia quanto vehementius
penitentis aia concutitur, tanto velocius ad
aures donec misericordiae conueniat. Et no-
tandum quod dicit: à gemitu cordis mei;
quia sicut dolorem carnis generat amissio
pecunie et pignorum, ita cordis dolorem con-
ferit extirpatio virtutum.

Domine, ante te oīe desiderium meum, v. g.
et gemitus meus à te non absconditus.
Tale ē desiderium meum, ut dignum sit

in conspectu tuo. quia enim requiritur, pro qua
semper est orandum, desidero, et coram te desi-
derium meum confido. Sancti viri, qui mun-
di gloriam contemnentes, supernae claritatis
lumine illustrari solummodo cupiunt, divinae
maiestatis conspectui semper assistunt. Cum
enim sola caelestia appetunt, usque ad contem-
plandum Deum per mentis desiderium ascon-
dunt. et quia quoniam dulcis est dominus interiorum
sentiunt, nunquam ab eo per pravae voluntatis
studium recedunt. Si enim ad Deum Elias propheta
aliquomodo discessisset, nequaquam dixisset:

3. reg. 17. vivit Dominus, ante cuius conspectum sto.
166. 18. 16. quo contra de reprobis dicitur: non apparebit
in conspectu Dei ovis hypocrita. Hypocrita
enim nequaquam caelos penetrat; quia populus
bonum non Deum, sed humanas laudes, et transi-
torios quaevis affectat. Et quia ad Deum
desiderium non dirigit, se ab oculis sub
nequiae latebris abscondit. qui autem

Qui autem per amorē spūs celestia appe-
 tit, oculis dñi intentione sua ostendit. despi-
 ciatq; ergo terrena, et amemq; celestia, ut
 possim et nos dicere cum propheta: Domine,
 ante te oē desiderium meum. qui dñm
 amat, ipsum solum desiderat. qui autem
 eum desiderat, ad ipsum cordis voce clamare
 n̄ cessat. n̄ enim de corde desiderantis,
 magnus ad cures misericordis dñi clamor
 procederet, nequaquā origeni diceretur: quid exod. 14.
15.
 clamas ad me! Sicut & frigesciente caritate
 cor a bonis silet: ita clamore emittit,
 cum caritas fervet. Et notandum, quia dicitur
 desiderium, q̄ misit, oē: ut intelligas
 illud dño n̄ posse placere desiderium,
 quod prave voluntatis commaculat addita-
 mentum. Et gemitq; meq; a te n̄ ē abso-
 lutū. oē desiderium in penā connotatur,
 siq; citō evenerit quod optatur. desiderium

En ñ sustinet, quia sicut scriptum e: Cupi-
ditati ipsa celeritas tarda e, et cupienti aïo
nil satis festinatur. Quis quis ergo de
Deo in corde desiderium concipit; quia sta-
tim quod optat ñ obtinet, ingemiscit. igitur
hoc aïo cum pmississet desiderium, statim
adjecit gemitum, dicens: Et gemitus meus
a te ñ e absconditus. quasi dicat: quia de-
siderium quod de te concipio, per iudicium
approbas, ideo dolorem quem inde sustineo,
ñ ignoras. Scire enim Dej, approbare est:
sed nescire, est reprobare. moysi namq dicit:

Ex 33. 12. novite ex nre. et reprobis in fine dicitur/
math 25. 12. est: negatio vos: ñ ergo a Deo abscondit gē-
mitus, qui illi spui qui discretor e cogita-
num, existit acceptus.

Job. 10. Cor meum conturbatum e in me, dereli-
quit me virtus mea, et lumen oculor meor
et ipsum ñ est meum.

Ac si dicat: ñ e minus si doleo, si gemo:

nam cor meum

nam cor meum conturbatum ē in me. Saltrones
 En timeo, tralia clamma formido, celi motus
 Et ferre perhorreo, undiq; sollicitudinib; an-
 gustor, undiq; angustis p̄mor, undiq; pressuris
 dequior. Adositas me deprimi, successus ex-
 tollit, conuq; commouent, adulationes demulcet.
 hæc autem oia ideo patior, quia dereliquit
 me virtus mea. humanū cor ad oē tentationis
 impulsus facile concutitur, si virtus constata
 interior n̄ firmatur. possumus quoq; per hanc
 virtutem, malem accipere, quæ ita in nobis
 per peccatum primi parentis hebetata ē, ut
 illi in nobis offuscantes imaginem, creaturas
 sequentes, relinquamus Creatore. Sequitur:
 Numen oculorū meorū et ipsum n̄ ē meū.
 solet plerumq; ciue peccanti contingere, ut mox
 cum in culpam labitur, et a sui cognitione
 longius separetur. peccatum enī ipsum qd
 peragit, quasi murum quendam oculis se

mentis opponit; adeo ut nec unde ceciderit con-
spicere valeat, nec bonum quod se querenda-
sit, cognoscat. voluntis namq[ue] tenebris obvo-
luta, quanto malis tenaciùs adhaeserit, tato
difficilius intelligit bona perpetua, q[ua]e amisit.
Sicut quippe veritatis pravorum culpas subtiliter
examinans, si ab opere repellitur, nequaquam
in corde vivatur. districto en[im] et occulto agitur
iudicio, ut a quo inventa negligitur, ab eo
post modum nec amissa requiratur; et qui
illam n[on] servat in opere, notiam illig[ur] n[on] habeat
in corde. Sed tunc homo lumen quodammodo
intelligentiae h[uius] incipit, cum caecitatis suae
tenebras recognoscit. quicumq[ue] & clarit[er] li-
minis divini illustrari desiderat, ignorantiae
suae primit[us] agnoscens caliginem, dicat:
Lumen oculorum meorum et ipsum n[on] est meum.
nec vacat quod ait, et ipsum. ipsum, sine quo
cor h[ab]et in tenebris &, sine quo vivere n[on]
valeo, sine quo bonum a malo discernere

et quæ. Sequitur:

Amici mei et proximi mei, aduersum me ^{1. Cor. 11.}
 appropinquauerunt et steterunt. Sciendū nobis
 ē, quod hi qui spū prophetiæ replentur, sicut
 aliquando vba de se quasi de alijs proferūt,
 ita n̄ numquam de Deo quasi de se ipsis lo-
 quuntur: ut in hoc quoq; quod unum cum
 Deo sint innuant, cum Dei opera quascūq;
 sua narrant. Sic em̄ fideles quiq;, quia in col. 1.
 cre. xxi, quod ē Ecclesia, positi, membra sūt
 xxi, de eo quasi de se ipsis aliquando loquū-
 tur: ut dum vba Capitis sui xxi induit,
 quasi sūt sua enunciant; aliū sequi per
 ipsos profatur, ostendant. Spūs En Sanctus
 per eos loquitur, sicut ipsa veritas apostolis
 loqns testatur. ait enim: n̄ enim vos estis ^{math. 10.}
 qui loquimini, sed spūs patris vestri qui ²⁰
 loquitur in vobis. hūc etiam paulus ait:
 an queritis experimentū eius, qui in me ^{2. Cor. 13. 3.}
 loquitur xxi? ipse ē En qui dixit:

psal. 20. 11. Apert os tuum, et ego adimplebo illud. ipse
sai. 52. 6. etiam ait: Ego ipse qui loquor, ecce adsum,
cum itaq; n̄ prophetas, sed se loquut^{us} eē;
denuntiat; profecto quia ipse in eis loq^uet^{ur},
affirmat, n̄ autem admirandum ē, si de se
ipso aliquando loquitur, qui int^{er} p^{re}sidet:
quandoquidem ipse ē qui os ~~et~~ aīq; p^{er} offic^{ium}
obsequentis adimplet. sic ergo et n̄ hoc lo^{co},
enumeratis aliquibus humane infirmitat^{ibus}
miserijs, passionem suam commemorat,
ut capiti congruere quod convenit membris
ostendat: et fiat nobis magnum consolatio^{nis}
remedium, si illum etiam passionis
nostre p^{ri}ncipem cognoscim^{us}, quem
laborum quos patimur, futurum remun^{er}ato^{rem}
speramus; sicut em̄ alia^{rum} loquū^{tur}:
si me persecuti sunt, et vos persequant^{ur},
ait ergo: amici mei et proximi mei, ad
usum me appropinquaverunt et steterunt,
quasi dicat: n̄ solum membra mea illis,

Je ha. 17.
20.

quibus predictum ē, modis conturbantur; d' em
 ego, ut vultem in primo parente perditam ei
 restituam, conturbationem auferam, lumen mihi
 lumenq' amissu reddam, solus inr mortuos libet psal. 8. 7. 6
 factus sum obediens patri usq' ad mortem. philip. 2. 8
 in qua morte, amici mei et proximi mei, ad
 vultum me appropinquaverunt et steterunt.
 multi ex iudeis amicos se xpi dicebant,
 multi eum miracula facientem sequebantur:
 multi eum Dominu, multi vocabant magistr.
 sicut legis doctor, qui cum vellet eum capere
 in sermone, dicebat: magister, scimus quia math. 22.
 verax es, et vicam d'ei, in veritate doces. pro- 16.
 ximos quoq' eodem appellat, iudeos, secundu
 carnis sub cognationem propinquos. neq' eni johan. 7. 5
 fratres eius credebant eum. qui oēs appro-
 pinquaverant xpo, q' mente sedere: q' passibz
 fidei, sed processu nequie: q' voluntate seque-
 di, sed intentione nocendi. Quod factum ē,
 quando congregati in aethio principis sacerdotu,

qui dicebatur Caiphas, consilio fecerunt ut
math. 26. Cum dolo caperent, et occiderent. adversus eum
steterunt, quando Constante accusabant eum,
et quando clamantes dicebant:

marc. 15. 13. Crucifige, crucifige eum.

Luc. 12. Et qui iuxta me erant, de longe steterunt:
et vim faciebant qui querebant aiam meam.

math. 26. 46. Scriptum est enim: tunc discipuli omnes relicto eo
fugerunt. Et iterum: Stabant autem notae eius
Luc. 23. 40. de longe. et vim faciebant, qui querebant
aiam meam. Volente pilato et eum dimitte

Johan. 10. 12. re, iudei clamabant: Si hunc dimittis, non es
amicus Caesaris. Qui enim qui regem facit, con-
tradicit Caesaris. Vim ergo faciebant, qui ju-
dicem injuste judicare minis et clamoribus
urgebant. Aiam etiam iudei querebant, non
ut in eum crederent, sed ut illum perdere, et.

et alii: vim faciebant, quia suavi et potestate
et to mortem inferre putabant. sed ipse eis
dicebat: nemo tollit a me aiam meam, sed
Johan. 18. 13. Ego pono eam, et iterum sumo eam. Et iterum:

potestatem habeo ponendi animam. Jobale.
 Et qui inquirebant mala mihi, loquuti sunt ver. 13.
 vanitates, et dolos tota die meditabantur.
 Mala etiam principes sacerdotum inquirebat,
 quando falsum testimonium contra eis, sicut
 Evangelica lectio testatur, querebant. Et oib;
 inquisitis, locuti sunt vanitates. dicit enim
 Evangelista: quia et erat convenienter testimo- marc. 14. 5
 nium ipsorum, sicut illorum qui dicebant: hic math. 26.
 dixit: possum destruere templum dei, et in tribus 61.
 diebus reedificare illud. Et dolos tota die
 meditabantur. non enim casu ignorantia pecca-
 verunt, qui sciens mendacia confinxerunt,
 graviore et poena pleuntur, quia eos delicta
 quia ex precipitate committunt, exquisita per-
 studium peccata transcendant, sicut in eadem pas-
 sione sua veritas ait: propterea qui me tra, johan. 19.
 dedit tibi, majus peccatum habet. Et alibi: 11.
 Si non venissem, et loquutus eis fuissen, peccatum joha. 15. 22
 non habent: nunc autem excusatione non habent de peccato

ibid. 24. suo. Et iterum: Si opera n̄ fecissem in eis, quod nemo
alig fecit, peccatum n̄ hrent: nunc am̄ et viderēt
et dederunt. et me, et patrem meum. Tribz nāq
m̄s peccatum admittitur: q̄ ignorantia incur-
ritur, q̄ infirmitate committitur, q̄ studio p̄pet-
ratur. sed sicut gravius ē infirmitate, quā ig-
norantia delinquere, ita peius ē studio, quā
infirmitate peccare. Ignorans quidem paulus pe-
caverat, qui dicebat: qui prius fui blasphemus
1. tim. 1. 13 et persecutor, sed misericordiam consecutus sum,
quia ignorans feci. per infirmitate vō petrus
cecidit, quando mentis suae aedificiū fidei ten-
damento titubante concussit. Et quia subire
mortem pertimuit, ad ostiarii vocē, vlt̄a nega-
Luc. 22. 61. vit. unde post fletum amantidinis a Domino
respicatur: quia electi quicq̄ eo citius misero-
nis divinae divitias inveniunt, quo se si q̄ndo
per carnis infirmitatem deliquerunt, durius et
amariū affligunt. Ex industria am̄ iudei
peccaverunt, qui cum quem inaudita mira

cula facientem videbant, execrabiles invidia
facibus accensi, ut morti traderent, consilium
quererant. unde excusationem de peccato suo
non habent: quia etsi malum sit bonum non agere, tamen
nequius est bonorum acta odisse.

Ego autem tamquam surdus non audiebam, et ^{1. Cor. 14.}
sicut mutus non aperiens os suum.

Disce qui maledicta et irrisiones patiens in
omnibus servare patientiam, et obtemperantium
linguas audire. dissimula; ne si tu contume-
liis convicia retuleris, a doctrina Christi extorris
inveniaris. mediator namque Dei et hominum ^{1. Tim. 2. 5.}
Christus Jesus, qui ad hoc venerat, ut humilitatis
et patientie praeberet exemplum, non solum injurias
sustulit, sed nec conviciantibus respondit: nos
in hoc instruens, ut cum perfidorum injuriis
impetimur, cum si vera dicere possumus, ad
contumelias reddendas non erumpamus, ne mi-
nistrium correctionis in arma vertamus
furoris.

Et factus dum sicut homo non audirens, et non habens ^{1. Cor. 14.}

in ore suo redargutiones.

math. 27. Sicut homo qui audiens erat, cui nihil ad obiecta
13. respondentem, pilatus dicebat: et audis quanta
adversum te dicunt testimonia? qui cogitationes
iniquorum noverat, blasphemantis voces
et audiebat. Nulla enim blasphemiam cum movere
poterat, qui penitus omnem mutabilitatem ignorat,
et qui posset eis vera pro falsis respondere:
ut adimpleretur quod de eo per prophetam scrip-
isa. 53.7. tum est: tamquam ovis ad occisionem ductus
est, et sicut agnus coram tondente se sine vo-
ce, sic et aperuit os suum. Redargutiones
enim in ore suo. Itaque non habebat, qui unde eos
reprehenderet, nisi in cordibus, nisi in actibus eorum
laudabile videbat, in ore redargutiones non habebat,
qui unde eos reprehenderet, in promptu habebat,
et in ore suo habebat unde posset eos redarguere,
ex quo nullus unquam potuit mendacium audire.

ver. 16. Quoniam in te Domine speravi: tu ex audies

me Domine Deus meus.

Quasi dicat: ideo oia patienter sustinui, ideo
ad eorum contumelias non respondi, quoniam in te
Domine speravi. Tibi enim Domine revelavi causam *Jerem.*
meam. in te Domine speravi; non in sapientia *20. 12.*
seculi, non in divitijs mundi, non in viribus corpo-
ris, non in nobilitate carnis, non in tutamento prin-
cipum, non in conspectibus amicorum. Verba sunt haec
et secundum humanam naturam. Sic ergo et
membrum et hoc, si quando persecutionibus affli-
gitur, si flagellis attrahitur, si convicijs pro-
vocatur, illum qui propositus est nobis forma
justitiae, in omnibus imitetur: non deficiat si causa
sua non auditur apud terrenum iudicem. Sicens
quoniam conscientia habet in excelsis regem caelestem
Speret, quia si in hoc seculo immerito acci-
pit damnationis sententiam, a Deo accipiet
in caelo coronam. Sciat quia retribuitis aeterna
gaudia nequaquam in caelo colligitur, ne prius
in terra cum fletu et gemitu et amaritudine.

ps. cl. 125. 6 *Seminetur, sicut scriptum ē: Euntes ibant
et flebant, mittentes semina sua: venientes
autem venient cum exultatione, portantes ma-
nipulos suos. Sicut enim carne quiescente spi-
ritus deficit, ita ea laborante convalescit. Et
quemadmodum carnem mollia iutriunt, ita acria
dura ad cuncta sustollunt. Illa namque delectatio-
nibus pascitur, haec amaritudinibus vegetatur.
Denique illam lenia refovent, istam vero aspera
exercent. Et rursum, sicut carnem dura convul-
nerant, ita spiritum mollia necant. Et sicut car-
nem laboriosa attenuant, ita spiritum delectabi-
lia angustant. nos ergo quanto graviora in
hoc mundo tentamenta perferimus, tanto spei
nostrae anchoram in deo immobilius figimus:
ut dicere valeamus cum capite nostro possi-
mus: quoniam in te Domine speravi tu exau-
dis me Domine Deus meus.*

ver. 17.

*Quia dixi, ne quando supergaudeant mi-
inimici mei: et clam commoveantur pedes*

pedes mei, super me magna locuti sunt.
Gavisi sunt iudaei occiso xpo; sed non ei sup-
gavisi, quia in causa mortis eius ipso infere-
riores inventi. Qui enim ut a morte redimeret
hominem, mortis legibus subjacuit, tertia mox
die victoriosissime a mortuis surrexit. hoc
quod ante omnia secula clementissime dispen-
sationis moderamine sapientia dei statuerat:
hoc est quod caro sine contagione peccati as-
sumpta eundem rogabat, cum diceret: pater, ioh. 17. 1.
clarifica filium tuum. hoc enim multo ante
per prophetam manifestaverat, dicens: nuntiabis psal. 15. 10.
sanctum tuum videre corruptionem. ipse enim psal. 32. 9.
dixit: Et facta sunt. Sequitur: Et dum commo-
ventur pedes mei, super me magna locuti sunt.
pedes dicti sunt apostoli: quia sicut pedes
crucis deferunt, ita apostoli. Item in omni gentium
notitiam detulerunt, iuxta quod scriptum est:
in noem terram exivit sonus eorum. Qui enim psal. 18. 5.
mirum commotus est, quando cum quibusdam

viderunt, eē filium Dⁱ dubitauerunt. sicut
Luc. 24. 21. ille qui dicebat: nos sperabam^{us} quod ipse eēt
redemptor^{is} israel. pedibus ergo commisti,
super altum inimici eius magna locuti sūt,
quia aplis conturbates et fugientib^{us} iudeis
illum reum eē mortis iudicauerunt.

Præter quod hæc v^{er}ba fideli aīe convenire. habet
namq^{ue} fidelis aīa inimicos suos in hac vltia;
habet qui contra eam int^{er}ius dimicent^{ur}, h^{ab}et
etiam qui eam extrinsecus impugnent. sed
super eam inimici gaudere n^{on} valent: quia con-
sili^{um} spū et fortitudines repleta, et suggestiones
diabolicas abdicat, et rabiem persequentium
calcat. Cuius affectus, si timore aliquo sen-
serint qui persequantur arcem intentionis,
proposito promoveri; v^{el} si cognoverint inuisi-
biles hostes pravis eam suggestionib^{us} delecta-
ri, tanto graviores tentationes ingerunt, q^uanto
magis de victoria confidentes, quasi unū in-
grediendi aditum invenerunt. difficile enim
inimico resistitur, si persuasionib^{us} illius

illius aē delectatur. Ideo ut n̄ supergaudeant
michi inimici mei, confido.

Quoniam ego in flagella paratus sum: et do-
lor meus in conspectu meo semper. ver. 18.
Malo enī occidi, quam vinci, flagella libenter
patior, persecutiones amplector, visita-
tiones desidero, correptiones concupisco. Sancti viri
in hac vita flagellari desiderant, ut flagel-
lis correcti, et imminentes culpas videant, et
committas ante oculos ponant. Sæpe enim
delinquentes oculos flagella asperiu-
nt, quos in viciā insolentia et securitatis tenebræ con-
cludunt. Sæpè torpentis animus persecutionibz
tangitur ut excitetur, quatenus qui statum
sue rectitudinis persecutionem perdidit,
in afflictione consideret quò pervenit. Se-
quitur: Et dolor meus in conspectu meo sem-
per. Sicut laam reddit quare invisibiles
inimicos n̄ timeat, quasi imputet se fieri
quod ipsi inferant pro tormento;

Ita etiam quare ~~usitas~~ diaboli n̄ timeat,
subdendo manifestat: et dolor meus in
conspectu meo semper scriptum ē enim:

Prov. 14. 10. Cor quod cognovit amaritudinem animæ suæ,
in gaudio illius n̄ miscebitur extraneus. Na-
qui oēs vitæ p̄sentis ærumnas frequenter
cogitat, quam sunt tranquilla quæ p̄di-
dit, quam confusa in quibus incidit, pensat:
quia qui supernæ patriæ, desiderij accen-
sus, mundo nequam et concupiscentijs eius
moritur, nullis vanitibus mundanæ dele-
tationibus occupatur.

Jer. 19. Quoniam iniquitatem meam ego annūtia-
bo, et cogitabo pro peccato meo. Qui pecca-
tum suum confitendo annuntiat, et pro eius-
dem peccati satisfactione cogitare non
cessat; quia nullam in mundo invenit
requiem, in conspectu suo semper h̄t dolo-
rem. unde cum dixisset: Dolor meus
in conspectu meo semper; quasi quomodo
hoc fieri

hoc fieri possit quæreremus, subiecit dicens:
quoniam iniquitatem meam annuntiabo. hæc
sunt namq[ue] vere humilitatis testimonia, et in-
quietum suam quemq[ue] cognoscere, et cognitam
voce Confessionis nuntiare, et nuntiata pœni-
tentia satisfactione delere. At contra, o[mn]e
pravorum hominum vitium est, et peccatu-
labendo committere et commisitum negando
abscondere, et vulgatu[m] defendendo multipli-
care. Sciendum tamen est, quia peccata sua
sepe et reprobi confitendo aperiant: sed
quia nova vitæ habitum immutare despi-
ciunt, ea ipsa quæ confitentur, flere obsti-
nati contemnunt. Electi verò culpas suas
n[on] solum voce confessionis denuntiant, sed
etiam districtæ animadversionis eas fletib[us]
abolere procurant. ad pœnitentiæ namq[ue]
se lamenta incitantes, occulta se increpatione
dilatant, et futuri iudicii timore percussi,
si quæ in eis adhuc male gesta lateant, di-
ligent[er] investigant. Sepe enim q[uod] torpente

latuit, silentibus innotescit. Et qui reatu suu
securi nesciunt, hunc in se contra se crety de
prehendunt. Cogitemus ergo et nos pro pecca
to nostro, et amara illud pœnitentie inuectio
ne persequamur: ne dum culpas nostras
pensare negligimus, peccati pondus per neg
ligentiam augeamus. Sequitur:

Utr. 20.

Inimici autem mei vivunt, et confirmati sunt
super me; et multiplicati sunt qui oderunt me
iniquæ. Occulti dispensant consilij, con
ditor noster et culpas mortalium inspicit,
et spatia vite disponit; ut diuturna vite
tra quibus justus utitur ad bene operandi
auxilia, iniquus accipiat ad damnationis
augmentum. Si eni accepta quis pœnitentie
tra deest ad culpam, districtus cum bene
rit iudex, indulta misericordie. Spatia
congit ad pœnam. Et confirmati sunt super
me. ad hoc namq omnipotens Ds aliq
do perversos patitur diutius vivere,

ut et ipsi male viventes prava quotidie opera
 augeant, et contemptores seculi ex eorum nihilo-
 minus persecutione clarescant. qui fastu superbie
 tumentes, eo se gravius adversus electos erigunt,
 quia in mundo eis cuncta ad votum succedunt.
 nec intelligunt, quod in vita sua plerumque bona
 mali recipiant, et ideo eos a raro, a numquam
 adu'sus conturbant. nam et iniquitatum suarum
 fautores perditos quosque eo citius vitales inve-
 niunt, quo mundi gloriam quaestu et muneribus
 quaerunt. unde et subditur: et multiplicati sunt
 qui oderunt me inique: nisi iniquius, quam
 odium pro dilectione rependere, mala pro bonis
 retribuere, pro correptione injurias respondere.
 quod plerumque mali faciunt, cum iustos qui eorum
 saluationem appetunt, execrabilis nequitia per-
 cussionibus affligunt. atque ideo subiungit:

Qui retribuunt mala pro bonis, detrahebant ^{ver. 21.}
 mihi, quoniam sequabar bonitatem.
 Qui reddit mala pro malis, bonus non est. quoniam

reddit bona pro bonis, ingratus ē. qui autē red-
dit mala pro bonis, iniquus ē. Solent namq; per-
diti hñes bñs uiuentib; inuidiose detrudere, q
notam eis excogitati Crimines infigere, aut
puræ uitæ innocentiam, simulatione uocare.
quare autem hoc faciant, ostendit cum ait:
quoniam sequebar bonitatem. Bonitatem sequitur
qui Christum imitatur. Cuius imitatores tanto
in hac vita graviora tentamenta perferunt,
quanto longius corde a mundo discedunt.

2. tim. 3. 12. Dicit enī apłus: Oēs qui pie uolunt uiuere in
Christo, persecutionem patiuntur. Et alibi scriptum
est: multæ tribulationes iustorum. iustitiamq;
qui ea quæ Dei sunt, tota intentione deſide-
rant; et supra mundum facti, mundana omnia
quadam uirtute dominationis conculcant, n̄ solum
in occulto cordis dyabolicas infestationes tolerat,
sed enī peruersorum maliam decore suæ conſua-
tis inflammant. Verum quia ad superandum
nullus inuenitur idoneus, nē qui fuerit uirtutis

divina fortitudine roboratus: qui persecutorum
flagellis cecidit, qui detrahentium dentibus
mordetur; presentiam et auxilium divina majes-
tatis expostulat, ut eius fultus quod dicitur, contra
omnia quae patitur adversa convalescat. ait ergo:

ne derelinquas me, Domine Deus meus, ne dis- ^{ver. 22.}
cesseris a me. Illos proculdubio Dominus relinquit,
quibus constantem in tribulatione non tribuit. neces-
sario enim sequitur, ut qui tentationi sit subditus,
quicumque a Deo fuerit derelictus. qui ergo ten-
tamenta diaboli metuit, qui pati in hoc seculo
adversa pertimescit, ad Deum tota virtute se
constat: clamat ad Deum medullis cordis, et
dicat: ne derelinquas me Domine Deus meus.
quod verbum si cum affectu et desiderio saepe
replicare studuerit, puto quod quamdam in eo
dulcedinem sentiet, quam sermo noster expli-
care non valet. sequitur: ne discesseris a me.
sancta anima quae solum Deum perfecte desi-
derat, precatur ut nec ad horam Deus

ab illa discedat. novit enī quia inr inimicos
graditur: novit quia oī tē diabolo sē adversat.
quia ergo oī tē intelligit sē imminere pericu-
la, enī momento tīs n̄ p̄t eē secura.

ver 23.

Intende in adiutorium meū, Domine Deus
salutis mee. Quasi dicat: tu quies adiutor
in opportunitatibus in tribulatione, noli me velut
alienum negligere, noli vult extraneū abdicare;
imo intende in adiutorium meum, tuq me inr
lethifera tentationum jacula protege, tu a bonis
inimicorum inuersione defende. tu in corde meo
intelligentiæ lucem illumina, tu me auxilio
tuæ virtutis circumda. Quod bene debes facere;
quia tu es Dominus Deus meus. Te enī solum
habeo Dominum, te solum confiteor Deum.
Congruū ergo videtur, ut qui es restitutor salu-
tis in primo parente perditæ, sis et conserva-
tor quidem in me per graam restitutæ.

PRÆMIUM

In quartum psalmum pœnitentiāle.

Cum venit Nathan propheta ad David, quando
intravit ad Bethsabée.

Nota est historia de qua titulus iste sumtus est. 1. reg. 11.
David enim captus pulchritudine Bethsabée uxoris
Uriæ, et solum cum ea carnaliter coit, sed
etiam occiso viro eam sibi in conjugium copu-
lavit. Postea vero cum venisset ad eum Nathan
propheta, eumque suo iudicio, inducens de omnibus
similitudine, condemnasset, et solum peccatum
celare vel defendere noluit, sed etiam confessus quod
fecerat, et duras et penitentie lamenta coniecit.
In psalmo tamen nulla fit de historia mentio,
sed magna cognoscitur animi dolentis affectio. Ad
monemur autem in hoc psalmo prospera metue-
re, et contra omnem seculi felicitatem acriter vigilare.
Sæpe namque presentia gaudia sequuntur per-
petua lamenta. Sicut et per fletus ad gaudia
ducimur, ita per gaudia ad fletum pervenitur.
Ille nempe qui dicit: beati qui lugent, quo matth. 5.
nam ipsi consolabuntur; ipsemet ait: vae aut. 6. 25.
vobis qui ridetis, tunc quia plorabitis et flebitis.

1. reg. 24. Qui sanctior David? qui cum Saulis perse-
cutionibus urgeretur, non solum persequente occi-
dere non voluit, sed ipsi persecutori, cum ipsum
occidere posset, peperit. Tanto enim in Deum mise-
ricordiam spem suam fixerat, quanto mise-
rabilius infirmitatem suae tribulationis sentiebat.
Verum ubi devictis hostibus, pressuris caruit
homicidium adulterio incaute securus adiecit.
Admonemur etiam in hoc psalmo carnales
cupiditates restringere. et de Dei misericordia
numquam desperare. quis quis ergo desperat

2. reg. 11. de venia, agere poenitentiam dubitat. David
poenitentiam ad auxilium reducat. audiamus
et nos David clamantem, et nos cum eo cla-
memus: gementem, et congemiscamus. Audiamus
flentem, et collaui memur: correptum, et collatam.

Expositio

psalmi quarti poenitentialis.

psal. 40. Misere me, Deus, secundum magnam
ver. 1. misericordiam tuam.

Ponamus ante mentis oculos aliquē graviter
 vulneratum, et vix jam ultimos huius vitalis
 aureae trahentem anhelitus, qui et nudus in-
 sterquilinio jaceat, et vulnus quidam ligatum
 ostendat, advenientis medici desiderio con-
 fici, et agnatum ut sui miseretur sperari.

vulnus enim alicuius peccatum est: de quo dicitur:
 vulnus, et livor, et plaga tumens, nec circumli-
 gata, nec curata medicamine, nec fota oleo. sai. 1. 6.

Agnosce interq, vulnerate medicum tuum, et ei
 peccatorum tuorum vulnera detege. claudiat
 cordis tui gemitum, cui oē patet cogitationis
 arcana. Moveant illae lacrymae tuae, et
 quadam illum importunitate querendi, semp
 ad eum alta de profundo cordis suspiria edu-
 cito; perveniat ad eum dolor tuus, ut dicatur
 ei tibi: transtulit Dominus peccatum tuum. 2. reg. 12. 13.
 clama cum David; vide quid ipse dixerit:
 miserere mei, Deus, secundum magnam mi-
 sericordiam tuam. quasi diceret: ingenti vul-
 nere periclitor, quod nullus medicus curare

valeat, n̄ medic⁹ ille qui ē omnipotens, succurrat.
Omnipotenti enim medico n̄ ē insanabile; qui si
cū medetur sine sp̄tio, ita salutem restituit obo.
desperarem ergo de vulnere, si n̄ p̄sumerem
de omnipotente. miserere mei, Deus, secundū
magnam misericordiam tuam. Querāt prava
misericordiam, qui ignorant contrahunt cul-
pam. Ego autē sicut gravior cecidi, ita etiam
sciens peccavi. Sed tu, omnipotens medic⁹, et
contemptores corrigis, et nescientes instruis, et
fidenti⁹ ignoscis. Utinam, Domine Jesu, ad
me misericordia mot⁹ digneris accedere, q̄
descendens ab iherusalem in iericho, proveniens
sūt de summis ad infima, de vitalib⁹ ad in-
firma, in Angelos tenebrarum inced⁹, qui n̄
solum gr̄aē spiritalis mihi vestimentum
adstulerunt, sed etiam plagis imposit⁹ semivi-
vum reliquerunt. utinam peccatorū meorū
vulnera, datā mihi recuperandae salutis fi-
ducia, alliges, ne detrimēs sciant si sanari

48
desperent. Utinam oleum mihi remissionis
adhibeas, et vinum compunctionis infundas.
Quod si iumentum tuum me imposueris, de psal. 112.
terra in opem, pauperem de stercore suscitabis.
Tu es en qui peccata nostra pertulisti, 1. petri 2.
qui pro nobis quæ n̄ rapueras exsoluisti.
Si in stabulum me Ecclesiæ tuæ duxeris,
civis et sanguinis tui me refectioe cibabis.
Si curam meæ egeris, ne precepta tua spero,
nec frementum rabiem bestiarum incurro.
Custodiã en tuã indigeo, quamdiu carnem
hanc corruptibilem porto. Audi ergo me, sa-
maritane, spoliatum et vulneratũ, flentem
et gementem, invocantem, et cum David clama-
tem: miserere mei, Deus, secundum magnam
misericordiam tuam.

Et secundum multitudinẽ miserationũ ver 2.
tuarũ, dele iniquitatem meam.
Peccata mea magna sunt et multa, et ideo
n̄ solum magnam misericordiam exopto,

Sed etiam multitudine miserationum tuarum repro-
ne pro aliis quod metuo subeam supplicium
si unum solum non deleat peccatum. per mise-
ricordiam, miserentis affectum intelligimus;
per miserationem vero, ipsam misericordiam ex-
p[er]at. 110. 4. habitione signamus, juxta quod scriptum est:
miserans et miserator Dominus. Superfluum en-
est utrumque ponere, si esset varietas insigni-
ficatione. Scire debemus quia nemo est insana-
bilior eo qui sibi sanus videtur. illud enim
est clarum venturae salutis indicium, si incipit
homo cognoscere semetipsum, cum David ag-
noscebat, cum multitudinem miserationum
quererebat. dicat et peccator cum eo: secun-
dum multitudinem miserationum tuarum, dele
iniquitatem meam. immensas et innumera-
biles mundo exhibuisti misericordias, quando
genus humanum de servitute diabolica tyran-
nidis eripuisti, et a peccatis suis in sangui-
ne tuo electos tuos lavasti. laetetur sanguis
iste peccatorum meorum maculas, qui totius

mundi potuit delere offensas. Non postulo
 a te aurum, & lapides pretiosos, & laboribus etna
 fragilis exquisita commercia, & peregrinas
 merces, de remotis terrenarum regionum multo
 ad nos discrimine delatas, quæ enim fortium
 sæpe virorum mentes efeminant, et falsa pul-
 chritudinis imagine illecebras captivant: verum
 quod. Orbis his est pretantius et pretiosius,
 remissionem peccatorum expeto. Quæ tunc
 vera esse probabitur, si addito fructu peni-
 tentiæ, græ tuæ muneribus cumuletur.
 quid enim mihi prodest malorum quæ feci
 impunitas, nisi enim bene operandi subsequatur
 facultas?

Amplius lava me ab iniquitate mea, ^{ver. 3.}
 et a peccato meo munda me.

Quid iniquius, quam alienam contrectare
 uxorem? verum ejus nec sciente nec lacrymas
 tem occidere? Et hoc quidem fecerat prop-
 heta de gregebus ovium sublaty, de post

•
fetantes ad regni gubernacula assumpti, corpo-
res fortitudine conditi, spiritualis gratiae donis
illuminati. qui tanto gravius ceciderat, quan-
to celsius et regni gloriae et excellentiae virtu-
tibus geminebat, gloriae namque praecedentis
procurum, sequentis culpa ad auxilium reatum.
Tanto enim quisque gravius corruit, quanto
antequam caderet, in conspectu Dei altius as-
cendit. dicat ergo: amplius lava me a ini-
quitate mea. prosit mihi, Domine, quod ceci-
di: lauentur cum hac macula notae delictorum,
quas haec tenuis neglexi. Saepè namque dum
quedam male gesta plangimus, ipsa vicia ma-
ritudinis ad discutiendos nos excitati, alia
in nobis plangenda invenimus. Quae admissa
eo facilius oblivioni tradimus, quo ea v. nulla.
v. levia putamus. Sed succrescens amaritu-
do poenitentiae. non solum iora peccata cordi
nostro congerit, sed et minima quaeq. ad
memoriam reducit. Quae oia tanto obstina-
tius prosequimur, quanto ex malicia germen

vigilantius extirpare de corde conamur.
 Levatur ergo amplius, cui non solum quod in se
 punit peccatum dimittitur, sed etiam alia quae
 obduerat oblitio, nihilominus dolentur. Aque,
 quibus diluitur iniquitas, dona sunt sancti
 spiritus: quae quasi torrens de supernis ve-
 nientia, sicut electorum corda ut germinent
 irrigant, ita etiam ab omni inquinamento carnis
 et spiritus emundant. de hoc quippe torrente
 scriptum est: fluminis impetus laetificat civem psal. 46.
 latem deus. Et a peccato meo munda me.
 inquinavit me facinorosa colluvies, polluit pec-
 cati contagium: sed ad fontem confugio
 misericordiarum. potens es me et ab iniquitate
 abluere, et a peccato mundare. inique ergo
 innocentem opprimens; peccatum feci mihi
 ipse non parens. Sinebat enim propheta, quia
 quicumque molitur laedere alium, prius prop-
 rio iaculo percutit semetipsum? quid crude-
 lius, quam semetipsum occidere? Sicut me
 ferientis occidit anima, quanto magis gladius
 ferientis extinguit vitam? unde scriptum est:

Eccl. 30.24. miserere auge tua, placens Deo. Et iterum:

Eccl. 14.5. quis si nequam est, cui bonus erit?

Utr. 2. Quoniam iniquitatem meam ego cognosco: et
peccatum meum contra me est semper.

Quasi diceret: scio quem invoco: justum invoco,
qui et peccata odio habet, et ista impunita non
dimittit. Sicut eius misericordiam exopto, ita
eius justitiam ipsius attendo. non sic postulo mi
sericordiam accipere, ut velim ab eo justitiam
sua auferre. nolo ut peccatum meum rema-
neat impunitum. sic misericordia est ut peccan-
ti ignoscat; sic justitia est ut peccatum impuni-
tum non transeat. sed quia peccatum meum
ego ipse paveo, ideo ut tu me non punias ta-
vehementer, exoro. ideo agnosco, ut tu ignos-
cas. Ergo miserere mei; lava, munda, quoniam
iniquitatem meam ego agnosco: et peccatum
meum contra me est semper. non posui super
dorsum quod feci, non intueor altius oblitus me.
non affecto de oculo fructus festucae cicutis,
et trabem quae in oculo meo est, non considerare.

peccatum

peccatum meum Contra me est semper. Qui
cumq; misericordiam de; inuenire desiderat, ne
cesse e; ut jam grauior peccata agnoscat, pu-
niat culpas. fletib; faciem Dni in confessio-
ne preueniat, ponat ante cordis oculos et culpas
operis, et ultime terrore animam ad versionis;
perueniat quam discretus iudex ueniat, qui deo
peccatores sustinet, ut eis conuersus minus inueniat
quod condemnet. Ascendat tribunal mentis sue,
constituat se ante se, videat scelerum sua ut
corrigat. ne volens tandem videat et erubescat.
sit sibi iudex incorruptus, torquat eum timor,
erumpat confessio, ut cum propheta possit di-
cere Deo: iniquitatem meam Ego cognosco.

Ps. 138. soli peccaui, et malum coram te feci. Vbi. S.
ut justificeris in sermonib; tuis, et vincas cum
iudicaris. homo homini n; peccat, quia e;
a par et grauior culpa inquinat. Deus solus
iuste peccata ulciscitur, quia ipse solus e;
in quo n; potest incenire quod puniat. quia e;
solus de; parit, solus iuste iudicat; ipsu-

Solum ostendit qui peccat. Quo enim se quisque pec-
cando dissimilem Deo facit, eo tremendam. Superi-
us iudicis maiestatem offendit. clamat & ad Deum
peccator, clamat iniquitatem suam & conscius,
clamet medullis cordis, et dicat: Tibi soli pecca-
vi, quia tu solus es sine peccato: et malum cora-
te feci. ab aliis quidem peccatum meum igno-
rari potuit, te autem latere nequivit. penetrabi-
lior enim omni gladio accipit; penetras usque ad di-
visionem aëris et spiritus, artuum quoque et medullarum;

Hebr. 4. 13 Et discretor es cogitationum cordis. nulla creatura
in conspectu tuo est invisibilis: quia omnia nuda
et aperta sunt oculis tuis. In tantum es sine
peccato, ut enim justificeris in sermonibus tuis,
Rom. 3. 4. et vincas cum iudicaris. Scribit Apostolus
dicens: Est autem Deus verax, omnis autem homo
mendax; sicut scriptum est: ut justificeris in ser-
monibus tuis. Deus verax est, necessario in
verbis suis falsa veras insereret, iustus omnino
non egeret. sed abiit a fidelium cordibus, ut esset in

psal. 144. 13. Deo mendacium putemus. Fidelis enim est in om-
nibus, ubi suis, et sanctis in omnibus operibus suis,

Sicut ipse em ait: cœlum et terra transibunt, vbi math. 24.
 autem mea n̄ transibunt. Deum ergo veritas ius-
 tificat, homine verò mendaciū condemnat. se-
 quitur: Et vincas cum iudicaris.

Provebat propheta Deum in carne venturum,
 qui humano condemnandus eēt iudicio, ut æque
 mortis homo careret tormento; ideoq̄ ait: Et vin-
 cas cum iudicaris. Quasi diceret: oēs qui iudi-
 cati sunt, em si multum fuerint in vitte pro-
 vetti, n̄ oīno injuste subierunt iudiciū; quia an-
 tequam iudicarentur, aliquo modo commiserūt
 peccatum: tu verò cum mortis injuste senten-
 tiam acceperis, quia solus homo inr̄ homines
 ab oībus peccatis es immunus, vincis Ergo
 oēs iudicatos, cum iudicaris: v̄ tu dē pater
 in filio, v̄ tu dēus vbum in h̄ne assumpto. Quod
 tñ intelligi. Et alij pl̄, quasi dicat: ideo ut mi-
 serereis p̄cor, ut lares, ut munda es: ut justifi-
 cers in sermonibz tuis, ideo verax appareas
 in promissis. promissisti en iustis regnū
 æternū, et virtutē amatoribz vite æne bravū

Opparanti. Sed ne me et alios justifies, n̄ pote-
ris invenire quos n̄ dāmines. Justifica ergo me,
ut tu justificeris in sermonibus tuis, et vincas
cum judicaris. Judicant te, qui negant post
lapsum reparacionē fieri et remissionē peccato-
rū nemini dandam adstruant. quos, si michi
peccatum remiseris, vult fabricatores men-
daci; et peruersorū dogmatū cultores supera-
bis. vel Justifica me, ut justificeris in sermo-
nibus tuis. Promisisti enī quod de stirpe mea
carnem sis assumpturus: sed si me de tanto
n̄ emundes scelere, de cuius semine carnem
assumas videor indignus. Tu enī es qui dixisti:
psal. 131. de fructu ventris tui ponam super sedē tuā.
lava me ab iniquitate, ne sim fraudatus a pro-
missione. Et vincas cum judicaris: iudicatus vicit,
quia unde in passione succubuit, inde
lorem sui gloriā resurgendo manifestavit.
Judicatus vicit; quia quod ad tuū iudiciū
moriendo subiit, eos justo iudicio solemna-

52
Ios. cernq; morte multavit.

Ecce eni in iniquitatibus Conceptus sum, et in. ver. 6.
peccatis Conceptit me mater mea.

Opus ē Domine, ut miserearis; quia ab ineunte utraque
primordio in peccati foveam incidi, et concupiscentie
carnalis sordibus inquinata natiuitatis
mee initia contraxi. n̄ in melius quam novum
admisit, sola viget iniquitas: habeo in me etiam
ex veteri quod ignoscas. Ecce eni in iniquitatibus
conceptus sum. n̄ ideo homines in peccatis con
cipiuntur, quia peccatum sit conjugibus co
misceri: hoc enim opus castum n̄ h̄ culpam
in conjugē, quia nuptiale fœdus n̄ exorbitat
a fide. Deus eni copulam maritalē instituit,
quando masculum et femina in principio
creavit. Qui quidem sine peccato filios. gen. 1. 28.
ederent, si in paradiso positi, in conditoris obe
dientia persistissent. Sed quia a statuta recti
tudinis primus homo peccando corruit, peccati
h̄ pœnam ed filios misit. Carnalis enim
delectatio pœna peccati ē; quae ex radice

1. Cor. 15.

peccati ita contrahitur, ut nullus absque illa in mundo generetur. Sed sicut in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur. Confiteatur ergo poenitentes de culpa quod meruit, ut consequi valeat de venia quod cupit.

Ver. 7.

Ecce enim veritatem dilexisti: incerta et occulta sapientiae tuae manifestasti mihi.

Idcirco vias meas a principio arguo, peccata mea ego ipse condemno, quia veritatem dilexisti. Veritatem Deus diligit; quia sine ultione delictum non desinit. Autem hoc homo in se puniens persequitur, et post mortem Deus destructo examine ulciscitur. Sive ergo sit magna sive parva iniquitas, non puniatur ab homine poenitente, punietur a Deo judicante; sicut per quemdam sapientem dicitur. Sciens quia non parceret delinquenti non parcat, quia sine vindicta peccatum non relaxatur. Veritatem itaque Deus diligit, quia justum iudicium non permittit. incerta et occulta sapientiae tuae manifestasti mihi.

quoniam est securus de munere veniae, non est vehemens
 in executione vindictae. Et quidem ante adventum
 Christi incertum fuit, si graviter lapsi possent habere
 veniam, et peccatorum remissio complures la-
 tuit: sed David, qui redemptorem mundi, ut pec-
 cata tolleret, futurum considerat, de peccatorum
 indulgentia non dubitabat. non ignorabat opus sa-
 pientiae Dei a seculis absconditum ante omnia saecula
 dispositum, exhibitum in fine saeculorum. Dei
 namque sapientia filius Dei est, de quo scriptum est: 1. cor. 1. 24.
 Verbum Dei virtutem et Dei sapientiam. ipse est, i. ioh. 1. 3.
 per quem omnia facta sunt, et sine quo factum est
 nihil. ipse est de quo propheta dicit: omnia in saecula. psal. 103. 24.
 sapientia fecisti. Dignum autem fuerat ut per eum
 fieret remissio, per quem facta fuerat creatio:
 et ipse esset largitor gratiae, qui fuerat orbis
 auctor naturae. quam remissionem sicut in
 hoc saeculo gratiae confitentibus tribuit, ita ante adven-
 tum suum cum expectantibus promittit. haec
 sunt incerta et occulta dona disponens con-
 silia, omnibus gentibus per Dei sapientiam ultimis

tribus revelata. quæ quia David per spiritum
Cognoverat, de deo confidens misericordia
sumebat. an et Ninivitis incerta erant, qui
penitentiam agentes super predicacione Jonæ,
hæsitando dicebant: quis scit si conuertatur
et ignoret Deus?

Joh. 3. 9.

ver. 8.

Asperges me hyssopo, et mundabor; le-
uabis me, et super nivem dealbabor.

Hyssopus est herba humilis, saxo quidem adha-
rens, et parum utilis in se ipsa sui facie as-
tendens, quæ tamen pulmonis inflammationem deprimat,
et vultus suæ acrimonia si continuatur ostendit.

Quid ergo per hyssopum, nunc et humilitas
designatur? ipsa est enim quæ omnem in nobis rep-
rimat contumaciam, sicut herba illa pulmo-
ni inflato adhibet medicinam. Quis etenim
iam dedignetur in mundo se pro deo abjice-
re, cum audiat Dei filium? Approbria et de-
risiones subire? quis supplicium pro deo
perpeti arbitretur de deo, cum ipse rex Regum
et dominus dominantium morte turpissima propter

apoc. 19.

Sap. 2.

22
nos sit condemnatus? prout cum ipse sit nobis
positus forma iustae, cuius et audire imperia,
et sequi debeamus exempla; sicut ipse in Euangelio math. 11. 29
homo ait: discite a me quia mitis sum et hu-
milis corde. iuxta legis quoque testimonium, nam. 19.
In quatuor mandabat eiusdem herbae fascicu-
lul, vacca rufa ~~linere~~ intinctus. quid autem
per vacca, ne ad sacrificium assumpta incarnatio-
nis dominica infirmitas designatur? sicut
et per masculinum sexum solet fortitudo intel-
ligi, sic et per femininum infirmitas de-
signari: et de eo scriptum est: quia et sic mor. 2. Cor. 13. 4.
tunc est ex infirmis, sed vivit ex virtute Dei.
Ipse etenim summus pontifex noster, qui
in ara crucis pro totius mundi salute, sui hebraei,
etiam hostiam obtulit. pontifex videlicet fu-
turo bonorum, qui per proprium sanguinem
in sancta, aeterna redemptione inventa, semel
intravit. haec cum vacca rufa dicitur, ut in
ea sanguinis Christi robur eodemque demons-
tretur. de quo in canticis Canticorum

cant. 5. 16

Sponsa loquitur, dicens: dilectus meus Candidus,
et rubicundus. Candidus nimirum ex divinitate
specie, rubicundus ex passionis amore. haec itaque
hyssopo ille solummodo aspergitur, qui vias
Dominicae passionis imitatur. Sanctificatur
vero aspersus, sicut per paulum dicitur: Si et
hebr. 9. 13. sanguis hircorum et tauro-
rum, et cinis vitulae as-
persus in quinquagesimas sanctificat ad emundationem
carnis: quanto magis sanguis Christi, qui per
spiritum sanctum semetipsum obtulit immacula-
tum deo, emundabit conscientiam nostram ab
operibus mortuis ad serviendum deo viventi.
sequitur: lavabis me, et super nivem dealba-
bor. Quemadmodum crux aqua lavat a squa-
loribus sordium, ita gratia sancti Spiritus
etiam purgat a maculis peccatorum. quod vo-
cat: Et super nivem dealbabor; ostendit
quia nulla pulchritudo quae in corpore,
valet decori sanctae aequae comparari. Quid
namque in corporibus nivem candidius? Et tamen
qui vias passionis Christi sequitur, super

nivem dealbatur. de sanctis etenim scriptum est: math. 13. 41
 iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eor.
 quis vero ignoret solem nivem candidiorem?
 propterea candor nivis cito perit, decor autem
 sanctorum in cernum manebit.

auditui meo dabis gaudium et lætitia, et ver. 9.
 Cultabunt ossa humiliata.
 Tunc quidem verum etenim æstimabile gaudium
 habituri sunt sancti, cum impiis cumque morte
 mulctatis, etenim horrendam perpetui crucia-
 tus voraginem per extremæ damnationis
 sententiam missis, audituri sunt: venite p. math. 25. 3
 dicti patris mei, percipite regnum quod vo-
 bis paratum est ab origine mundi. in eo autem
 quod ait: gaudium et lætitia duplicem
 sanctorum venerationem intellige; quæ visione
 claritatis in illa die, quantum cogitare non
 possumus illustrati, sicut aëther perfruatur
 beatitudine, ita etiam erunt vestientur incorrup-
 tione. De ipsa etiam scriptum est: in terra sua isa. 61.
 duplicia possidebunt. Sancti etenim viri 7.

mundi gloriam mentis despectu calcantes,
oēs in se carnales voluptates mortificant, ut
in dō postmodum perenniter vivant. qui
quoniam mundi miseriae pro dō pati mi-
nime refugiant, beatitudinis aequa retribu-
tionem acquirunt. quae nimirum beatitudo et
aeribus eorum ante resurrectionem tribuitur,
et ceteris nihilominus post iudicium conferretur.
Sicut in Apocalypsi Iohannes Apostolus
apoc. 6.9. scribit dicens: vidi sub altari dñi animas
infectorum propter verbum dñi, et testimonium
quod habebant, et clamabant voce magna,
dicentes: uirquequo, Domine, Sanctus et uerus,
nō vindicas sanguinem nostrum, de his qui stant
in terra? Et datae sunt eis singulae stolae albae,
et dictum ē illis, ut requiescerent huiusmodi
modicum, donec impleatur numerus conuersorum
et fratrum ipsorum, qui interficiendi sunt sicut
et illi. quid namque ē singulas illis stolas
albas induere, nisi aeribus eorum beatitudinis
aeris immortalitatem conferre? quid uos,

donec electorum ^{meis} impleatur requiescere, ne
future resurrectionis gloriam expectare. in
quæ nimirum iterum singulas stolas celbas
accipient; ^{quia} immortalia et in corruptibilia ora-
suorum vestimenta resument. Quia & sancti
viri ad æternam felicitatem promissi non solum acci-
sed etiam cre post judicium transeunt, recte
de eis dicitur, quia in terra sua duplicem
possidebunt. Hujus incrementa felicitatis isa. 61.
propheta intuens, ait: Auditui meo dabis psal. 5. 10
gaudium et lætiam, et exultabunt ossa hu. psal. 2.
miliata. Ossa nostrorum ossa viritum ^{psal. 3.} et
quæ nimirum in hac vita humiliantur, quia assi-
duis tentationum impugnationibus indesinenter
turbantur. Tentatio enim est vita hominis sa. joh. 7.
per terram; in æternam autem vita non solum in victis
potestatis accipient fortitudine, sed etiam
nullam viciorum adolescentium sentient impugna-
nem.

Averte faciem tuam a peccatis meis, et omnes veritates
iniquitates meas dele. Quia peccata sua

semper habet oculos, merito, rogat ut Deus
faciem suam avertat ab ipsis. Superius nempe
propheta dixerat: peccatum meum contra me
est semper. qui ergo peccatum suum semper vi-
delat, continuè pro eo dolare in corde gesta-
bat. Et deo oculos ab eius peccato Deus
avertit, quia ipse illud sine cessante animad-
vertit. et ex Deus eorum peccata ultiscitur,
qui in occulto cordis de pravorum operum memo-
ria affliguntur. qui nimirum ad hoc semetipsos
judicant, ut terribile omnipotentis iudicis evadant,

1. Cor. 11. 31. iuxta illud Apłi: Si nosmetipsos de iudica-
remus, non utique iudicaremur. ac contra reprobi,
quia ea quae commiserunt, nequaquam conspi-
ciunt, aeternis suis a conspectu iudicis non abscon-
dunt. Et quanto magis errores suos ipsi
considerare refuggiunt, tanto magis eos con-
spectui donce maiestatis opponunt. delinquen-
tium cum mala Deus videt, non ut approbet,
sed ut condemnet: non ut foveat, sed ut ru-
niet: non ut semper patiat, sed ut in iudicio.

ulceretur. Deniq; oculi Domini super facientes psal. 55. 17.
mala, ut ~~prode~~ de terra memoriam eorum gravi
ultio, n̄ solum de terra mala facientes expel
lere, sed em oem penitus memoriam eorum abo
lere. Consideremus & mala quae fecimus, et
ante mentis oculos sine inmissione ponamus.
ne cum ante iudicij illij conspectu veneri
mus, tunc primum quidquid gesserimus, no
lentes videamus. impaenitenti enim Deus ter
ribiliter minatur, dicens: Excitasti inquit psal. 49. 21.
quod pro tui similis: arguam te, et statuam
contra faciem tuam. Similis tui es si pecca
tum tuum impunitum dimitterem. tu enī illud
n̄ solum n̄ vis punire, sed et post regem
proicis, ne possis videre. Ego aut qui il
lud video, quid faciam? Num quid impu
nitum dimittam? iudex sum et iustus,
iudex sum et ultor iniquitatum. quomodo
ergo injuste iudicabo? quomodo veritatem
mendacis mutabo? Tacui, namq; denger

semper tacebo? Tacui, quia misericordiam
progaui. iniquitatem tuam dissimulaui, tu
penitentiae indulti. Sed numquid semper ta-
cebo? immo arguam te, et statuam contra
faciem tuam. Arguam quidem te de men-
dacio, quando cordium consilia manifestabo.
Aspice peccatis tuis aures oculos tuos, et quando-
te vana spes securitatem promittis. Et quia
ipse te non videt, quod nec ego te videam sus-
picaris. putas quod te non videam fornican-
tem, quem video adulterium cogitantem?
Ex hoc itaque te arguam, et statuam contra fa-
ciem tuam. Si non vis hunc attendere faciem
tuam, faciam ut agnoscas miseriam tuam.

Et oes iniquitates tuas et memor non ero: tu
autem memor esto, et iudicemur. Cuius
qua condicione iniquitatum tuarum de esse
immemorem dicat, videlicet si tu memor
fueris. Certe ergo ne umquam quod de-
liquisti, a memoria tua excidat, a aliqua

oblivione
CCCC

ibid. 21. t. d. l. e. p. propheta dicit. eye su qui dicit. deleo iniquitates tuas.

isa. 43. 25

oblivione peccata tua oblitus: ne si carnalium
voluptatum illecebris captus, iniquitatum tuarum
memor non fueris, dicatur tibi in hoc necessitate
projectisti sermones meos retrorsum.

psal. 49. 12.

Cor mundum crea in me Deus: et spiritum rectum in nova in visceribus meis.

In Evangelio scriptum est: Beati mundo corde. m. th. 5. 8.

Si illum qui ab omni peccato mundus est, in cordis
nostri hospitio hoc volumus, oportet primo ut illud
ab omni viciis corde purgemus. Emundemus ergo
interiora mentis nostrae, et diligenter peccatorum
nostrorum secreta scrutemur, ne ex affectu nos-
tro peccati delectatio pullulet; ne tunc de-
siderium cor in occulto titillet, ne passionum
ex eo contentiones prodicant, ne perversarum
cogitationum dispensationes aliquando erumpant.
Templum enim Dei non potest esse pollutum, quia scrip-
tum est: Templum Dei sanctum est, quod estis. 1. cor. 3. 17.
vos. Verum quis gloriabitur mundum se. Prov. 20. 9.
hoc cor, quod immune esse se a peccato? Si propter
hoc pollutum labijs se esseasserit, Cujus os

sec. septua.
Isa. 6.

Seraphim carbone quem suscepit de altari,
purgavit: quid dicituri sumus nos, quos luxuria
inquinat, invidia angustat, ambicio percutit, su-
perbia exaltat? ne enim virtutis humane ita ab
illicitis motibus mundare aiam, ut perstrepentium
vores non sentiat cogitationem. sed quia Deo
nil est impossibile, clamemus ad deum tota vir-
tute: cor mundum crea in me Deum, et spiritum
rectum in nova iuvencibus meis.

Vide ordinem: primo cor mundum, deinde spiritum
rectum propheta a Deo requirit. primum enim
abrenunciandum est tunc omni peccato, et omni a corde
viciis, falsitas eliminanda; ut omne quod agitur
et dicitur, eo purum in conspectu Dei ac lucidum
appareat, quo ex bonae intentionis origine quasi
de puro quodammo fonte manat. quomodo enim
poterit esse perspicuum, quod in ipsa origine fuit
vitiatum? scriptum est enim: bonus homo de bono
thesauro profert bona, et malus homo de malo
thesauro profert mala. Oculis igitur carnali-
bus oleridens a corde exclusis, pete a Deo
ut spiritum sanctum rectum renovet, ne forte

Spūs ille immundus inueniens domum de qua exiit ^{ibide}
vacantem, assumtis alijs gentem nequioribz se,
cum eis ibi habitat, et fiunt novissima tua pejo-
ra prioribz. hæc est autem spiritus recti in nouo,
ut omnem mundi gloriam mente despicias, me-
tem medullitq in conditoris tui amore infigas,
illatus contumelijs patientia custodias, et aus-
todita patientia dolorem a corde regellas, oibz
te per humilitatem inferiore deputes, de morte
inimice nullatenus exultes, aliena q ambias, prop-
ria egentibz distribuas, cuncta in deo, et inimi-
cum propter deum diligas, in afflictione pro-
ximi teipsum per compassionem affligas. hæc
quidem e illa spūs in nouo, quam persuadet
apłus, dicens: renouamini spiritu mentis ^{ephes. 4.}
vestra, et induite nouum hominem, qui secundum ²³
deum creatus e, in iustia et sanctitate veritatis.
Et iterum: si qua igitur in deo noua creatu- ^{2. cor. 5. 17.}
ra, vetera transierunt, et ecce facta sūt noua.
ad vetere quippe hunc pertinet, mundi hu-
jus gloriam concupiscere, aucta deo auctere,

patientiam ꝛ servare, opportunitate vindictae
exquirere, melioribꝫ quibꝫ despectis superbiunt,
aliena diripere, propria retinere, nullū propter
Deum diligere, de inimici morte gaudere. hęc
autem oꝛa ille respuit, qui Deum induit, quiꝫ
in novitate vite ambulare contendit.

1 Cr. 12.

Ne proicias me a facie tua, et spiritum
sanctum tuum ne auferas a me. a facie
Dei proicitur, cui spes veniæ post peccatum

math. 12.

32.

negatur. qui enim peccaverit in spū sancto,
ꝛ remittetur ei neqꝫ in hoc seculo, neqꝫ in futuro.
Quis ē autem qui peccat in spū sancto,
nē qui ꝛ credit remissione peccatorum? re-
missio enī peccatorū, opus spūs sancti ē. nat
et de baptismo etc., in quo remissio peccato-

math. 3. 11.

ibid.

rum danda erat, dicit johannes: ipse vos
baptizabit in spū sancto et igne. unde enī
super baptizatum dñm in columba spēs
spūs sancti descendit; ut ex hoc aperte
ostenderet, quia spiritualis gratia lavatur

11
Baptismatis credentium corda mundaret. An
in spū Sanctum Cain peccavit, quando dicit:
maior ē iniquitas mea, quam ut veniam merear. ^{en. 4. 13.}
Et quia de venia desperavit, ideo dicit:
Ecce egredior me a facie tua. de quo et postea
subditur quod egressus sit a facie Domini.
Vides quemadmodum ille qui in desperationis
foveam labitur, a facie Dei proiciatur. Et
spū Sanctum tuum ne auferas a me. attende
qualiter postulat, ne spem veniēe perire
amittat. ubi spūs sanctus præsens ē, ibi des-
peratio esse nō potest. fides enī in spū datur, sicut
apłus ait: Deniq; ipse postulat pro nobis ^{rom. 8. 26.}
gemitibus in enarrabilibz. Et nemo in spū ^{1. cor. 12. 3.}
Dei loquens, dicit anathema Iesu, nā in ^{rom. 8. 15.}
exclamamus: Abba pater; quia scriptum ^{jo. 4. 23.}
est: Vni adoratores adorabunt patrem in spi-
ritu et veritate:

Redde mihi leticiam salutaris tui, et spū ^{ver. 13.}
principali confirma me. Notabatur prop-
heta de ad ventu filij Dei. Anteq; peccaret:

2. reg. 12.

et certus quod de suo nasciturus erat semine,
Antequam laberetur gaudebat. Sed postqua-
uxoris urice amore deceptus mu^r in peccando
n^o habuit, ne se D^g hoc offensus subtraheret,
quod antea placatus promiserat, formidavit.

1. tim. 2.
psal. 116.

Idemq^{ue} ait: redde mihi lectum salutaris tui.
Salutaris quis e, n^o Dⁱ hominumq^{ue} mediator?
de quo iste idem propheta in persona Dⁱ pat-
ris dixerat: propter misericordiam inopu^m et ge-
mitu^m pauperum nunc exurgam, dicit Domi-
nus, ponam in salutari, fiducialit^{er} aga^m in eo.
Exurgere en^{im} dicitur Deus pater, cum filium

Luc. 19. 11.

mittit: qui quasi iacere videtur, cum servos
misit. Illi en^{im} neminem saluare poterant:
Sed filius hominis ^{venit} quærevit, et saluum facere
quod perierat. Ideoq^{ue} perfectam et manentem
salvacionem in eo se positura^m destruit, et in eo
fiducialit^{er} se dicit agere, quem constat nil
origo peccati habuisse. qui en^{im} gravius sibi
consci^{us} e delictorum, n^o p^{ot} fiducialit^{er} agere:
quia poterit eum v^{id} ille quem corripit

reprehendere, v. conscientia propria remordere.
 Redemptor vero noster eo libere loqui potuit,
 quoniamq; peccati maculam ex natiuitate,
 vel em ex operatione contraxit. unde turba
 iudeorum et principibus sacerdotum invidenti-
 bus et detrahentibus ipse dicebat: quis ex vobis *johan. 8.*
 arguet me de peccato? fiducialiter & cegebat, *46.*
 quem in nullo conscientia accusabat. nam et
 de eo scriptum e, quod erat docens tamq; *math. 7. 29.*
 potestatem habens, et q; sicut scriba et pharisaei.
 Hujus ergo salutaris sibi reddi laetitia da-
 vid postulat, in quo ois ante adventu ipius
 electus sperabat. Et sp; principali confirma-
 me. Solet quibundam contingere, ut dum se
 purgatos persatis factione reputant, ab in-
 terne mentis custodia au² resolvant. qui
 quidem ipsa sua elatione clepsi, eo deterius
 corruunt, quo se de indulgentia blandientes,
 vanae spei securitatem promittunt. Unde e *psal. 85.*
 quod propheta exorat, dicens: letetur cor *11.*
 meum, ut timeat nn tuum. n dicit letetur,
 ut securu sit; sed letetur, ut timeat.

Ac si aperte dicat. Ita me correctu facito
gaudere de venia, ut tamen nunq̃ desinam
ee suspectus de culpa, sic et in hoc lo, postq̃
si reddi salutaris Dēi leticiam petijt, ne sibi
dimissq̃ ad deteriora prorueret, illico adun-
xit: et sp̃s principali confirmame. Sciēbat
en̄ quia infirma ē oīs aīa, ne sancti sp̃s fue-
rit virtute firmata. nam et de Aplīs dictū est:
Verbo Domini celi firmati sūt, Et sp̃s oris

psal. 32. 6 Cū oīs virtus eorum. quod en̄ cœlorum

psal. 18 nre, ne sancti Apli designantur? qui nimir̃
vborum imbibus terram cordis nostri inebriāt,
venturi iudicij minis et terroribz intonāt,
miraculorū signis et operum sanctit̃te conuſcāt,
Dēnq̃ ipsi sūt, qui enarrant gloriam Dēi.

act. 2. Dēnq̃ ipsi sūt quibus profecto tunc sp̃s
virtutem tribuit, cum in igneis linguis appa-
rens, in cordibus eorum diuini flammās
cœmoris accendit. Quod quidem aperte-

cognoscere possumus, si quales ante, quales
post adventum Sancti Spiritus fuerunt, perpenda-
mus. qui ex ad passionem tendente mat. math. 26.
gustum fugientes reliquerant, postmodum
per adiutam sancti Spiritus gratiam roborati,
constanter et publice in Christi predicabant. Nam
ut reliquos permittamus, ipse apostolorum
princeps qui mori metuens vitam negaverat,
cum facto conventu, ceteris apostolis, sacerdotibus, iudeis.
Et scribae ne in nomine Christi loquerentur, prohibe-
rent, dicebat: obedire oportet. Deo magis act. 5. 29
quam hominibus. Caelum igitur virtus de Spiritu
Sancto est, quia per infusionem Sancti Spiritus
gratiam facti sunt in Christi confessione fortes
apostoli, qui prius fuerant ex fragilitate
carnis infirmi. Nisi enim promissa charisma-
tum dona illi dominici gregis pastores sus-
ciperent, eorum corda nullo virtutis calore
claruissent. haec namque virtus Spiritus, sicut ab
omni poenarum et mortis timore quos replevit

efficit liberos, ita ad op. diabolicæ reddit tentat
nij in curia securos. merito ergo cui saluta
rius deus in remissionem peccatorum libertas
redditur, postulat ut in vera innocentia spiritus
principalis virtute confirmetur.

1. Cor. 14.

Dicebo iniquos vias tuas, et impij ad te
convertentur. Illos divina clementia a peccatis per
remissionem efficit liberos, quos prode et utilitate
Ecclesie post conversionem profuturos. Unde Ana
nia de Saulo dixit: vade, quonia vas ele
ctionis mihi es iste, ut portet nomen meum coram
gentibus et regibus, et filiis Israel. magno
igitur fructu dimissa sunt illi a deo peccata.
1. Tim. 2. qui enim prius blasphemus, et persecutor,
ac injuriosus extitit post magis plus omnibus
laboravit. propheta ergo qui delicta iniqui
tatis suas et spiritu sancto confirmari a deo
postulat, quod non sine fructu hoc sit futurum
affirmat, dicens: docebo iniquos vias tuas.
1. Pet. 2. 6. Uniusa vite Domini misericordia et ve
ritas. misericordia est, quia sine ullis meritis

teus meritis, paenitentibus venia tribuit; ve-
ritas, qua post gratia vocamus et venia, pec-
cata impaenitentium punit. Ille ergo cui peccata
dimittuntur, vias Dei iniquos docet, cum
peccantibus se resipuerint, et ipso sui spe tri-
buit venia, et in conotibilibusq; adveniam
redeant, infert timorem gehennae. Et impij ad
te conotentur. O quam utilis e peccator remis-
sio, qua conosos n solum a peccatis liberat
efficit, sed etiam alios a via impietatis
etenus iustae retrahit. flamma claritatis accen-
dit. Haec enim caritatis evidens probatio, ut
cui per gratiam Dei confugerit a peccatorum
vinculis eripit, ipse ex zelo iustiae studeat ad
spem veniae delinquentes hortari. nullum quippe
tam gratum Deo e sacrificium, quam zelus
cuiusq;. Exerceat ergo se in via Dei, cui Deus
peccata dimisit. et exemplo suo peccatores
quosq; ad paenitentiae confugere remedium math. 20
ad moneat. n sit ardor infructuosa, q otiosq;
onerarius; sciens quia n solum manent venientib;
ad vineam merces promittitur, sed etiam

circa undecimam horam vocatis vite aeternae
denarius p̄betur.

ps. 12.

libera me de sanguinibz, Dēg Dēg salutis
meae: Et exultabit lingua mea iustia tua.
Nisi primitz me a peccatis liberaueris, non
potero alijs eē exemplum conuersionis. libera
ergo me de sanguinibus, desiderijs videlicet
i. pet. 2.
i. cor. 10. 5. carnalibz, quae militant aduersus animā. Caro enim
et sanguis regnum Dēi n̄ possidebunt. Deus
Dēg salutis meae. nota in repetitione n̄is-
magnum affectum cordis, quasi dicat: merito
te ut me salues inuoco, quia tu solus es auctor
salutis meae. nam Dn̄i est salus. cetero solo
psal. 3. 9. & salus, quia ab oculis alijs & infirmitas, va-
nitas vanitate, et oia vanitas. n̄ saluator rex
psal. 52. 16. per multam virtutem, et gigas n̄ saluabit in
multitudine virtutis suae. Deniqz, fallax equus
ad salutem. Et quibus vbi colligitur, quod
nec ex diuitijs tralibus, ne ex crali fortitudi-
ne salus acquiratur. et exultabit lingua mea
iustiam meam. iustia Dēi, fides ē, sicut,

scriptum ē: credidit abraham Deo, et reputatus ē. gen. 15. 6.
 ē illi ad justitiam quia justus ex fide vivit. si rom. 1. 18.
 ergo iusti vita fides ē, consequens ē eadem fide
 ēē justitiam, sine qua quisq. ēē justus n̄ potest.
 Hanc itaq. Dei justitiam ille cum exultatione
 enuntiat, qui nec mundi huius copias cupiens,
 nec in opiam metuens, oem hereticam pravi-
 tatem impugnat. Vel justitia Dei est, quod
 n̄ vult mortem peccatoris. huius nempe iusti-
 tudinetur, ut suam ulciscatur injuriam: Sed vō
 iustitia ē confitenti relaxare offensam.

Domine labia mea aperies, et os meum annu-^{ver 16.}
 tiabit laudem tuam. non aliter justitiam tuam ^{sap. 10.}
 proferre poterō, nisi ut labia mea aperias.
 Tu es enim, qui ora superborum obstruisti, et
 linguas infantium desertas facis. haec tenus
 os meum ego ipse aperui, et ideo ex vano lo-
 quor peccatum contraxi. nunc verò ut tu ape-
 rias desidero, quia nil n̄ quod suggerere-
 ris loqui concupisco. illius labia Deus aperit,

Isa. 50.
4.

qui n̄ solum quod loquitur, sed et quando,
et ubi, et cui loquatur, attendit. Sapientia nāq;
dei. Dicit: Dominus dedit mihi linguam bru-
ditam, quando scilicet oporteat sermone dicere.
Merito ergo sapiens ē, qui accepit a dno
quo tpe & loquendum sit. unde et in convenienti

Ecl. 20. 7. ait Scriptura: homo sapiens tacebit usq; ad

Ecl. 28. 28. tūc. hinc rursū scriptum ē: Ori tuo fac ostium
et vestem, et in ubi tuis iugum et statiram.

psal. 140.
3

Et fortasse hoc ostium & propheta postulabat
a Domino, cum dicebat: pone dñe custodia
Ori meo, et ostium circumstantie labijs meis.
Debemus enī os nostrum claudere, et diligentius
observare, ne quis in iracundiam exaltet voce
nostram, et contumeliam rependamus. Stumelia
iugum etiam in ubi nostris ēē et statira p-
cipitur, ut oē quod loquimur, et humiliter con-
diatur, et mensura ponderetur. proferamur
ergo sermones examinatos librā justitiæ,
ut sit gravitas in sensu, modus in verbis,
pondus in sermone. Ne prius loquendo os

aperiamus, quam expediat; sed examinemus
vba nostra, si tacendum hoc, si dicendum ad
hunc, si tuus sit sermonis huius, postremo si
a virtute modestiae non dissentiat. nihil indicens, nihil
in honestum, nihil invidiam sonans erumpat. Vtrum
quia adhuc ois idoneus esse non possumus, ne hoc
a largitore ois gratia percipiamus, et ut aman-
dum est nobis cum propheta: Domine labia mea
aperies, et os meum annuntiabit laudem tuam.
non est speciosa laus in ore peccatoris. Ideoque
propheta indulgentiam peccatorum primam
a Domino expetit, et postquam laudem se de
annuntiaturum esse promittit, nobis patienter
innuens, quia illi soli laudis Dei potest sentire
dulcedinem, qui peccatorum suorum meruerint
percipere remissionem. Unde scriptum est:
Reus decet collaudare. Quid cum laudabilis
in Deo, quam misericordia? Scriptum namque est
confiteantur domino misericordiam eius. Denique
misericordies eius super omnia opera eius.

Eccl. 15. 9.

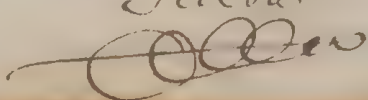
psal. 32. 1.

Quamvis enī laudabile sit quod hñem de limo
terre condidit: laudabilē tñ ē, quod perditum
propriū felicē morte redemit. deniq; illud potes-
tatis ē, hoc grāe, Et os meum annuntiabit
laudē tuam. Sunt enī pleriq; qui n̄ suo ore
laudant Deum. numquam suo laudat ore
Deum cūarg: numquam suo ore laudat luxu-
riosus. Nonne quasi alienum os tñ videtur
assumere, cum ea conatur quae in corde n̄ se-
tit proferre? de quibus profecto scriptum ē:

job. 17.4. Cor eorum longē ē a disciplina, propterea n̄
exultabunt: quia nimirum eorum laus adori-
potentis Dei aures nequaquam extollitur,
quorum cor a semita justitiae per pravae intē-
tionis studium elongatur. Tales erant illi,
de quibus Dominus dicebat: Populus hic
labijs me honorat, Cor autē eorum longē ē
a me.

math. 15.
8.

ver. 7. Quoniam si voluisses sacrificia, dedis-
setis: utiq; holocaustis n̄ delectaberis.

Sciebat

Sciebat propheta per spūm, quia illa legalia-
instituta sacrificiorum, ad inuitibiles eent oblationis
intelligentiam transferenda; quia illud verum
et acceptabile ē sacrificium, quod aliquis puro
corde laudat Deum. Unde et alio in lo dicit:
in me aut, Deus, vota tua quae reddat, laudao ^{psal. 55.}
nos tibi. Et iterum: immola Deo sacrificium ^{12.}
laudis. et rursum: sacrificium laudis honori ^{psal. 49.}
ficabit me. Cum ergo dixisset: os meum ^{14.}
annuntiabit laudem tuam, illico subiungit:
Quoniam si voluisses sacrificium, dedissem utiq.
Ole si dicat: Laudis tibi offeram sacrificium,
Sciens quia carnalium nolis observantia cere-
moniam. Quoniam si voluisses sacrificium,
dedissem utiq: holocaustis et delectaberis.
Ideo nolo confidere in carnalis ritu sacrificij,
quia scio te hircos et cunctam occisione
et delectari. Tu es en quid dicit: et accipia ^{ibid. 49.}
de domo tua vitulos, neque de gregibus tuis
hircos.

Sacrificium Deo, spiritus contribulatus: cor ^{18.}

Contidum et humilitatem Illis n̄ despiciet.
Nequaquam verè penitentiam agit, qui ex peccator
suorum recordatione quandam spūs tribulatione n̄ sentit.
Quod quidem reprobis familiare ē; quia etsi aliqn̄
do peccata sua Confiteantur, ea tñ districtæ animi
ad visionis fletibus n̄ persequantur. Electi vero
em si minima sint quæ in sepunienda inveniunt,
Zelo rectitudinis contra se erecti, ad penitentia se
lamenta studiosè succendunt. Qui dñ Sanctæ
Contemplationis pennis ad cælestia se intenda eri
gunt. eo subtilius si quid in ipsis viciis latebat
inveniunt, quo ad divine lucis claritatem viciniq̃
accedunt. Tantog̃ eis displicet quod infirmū ex
carne tolerant, quanto eas delectat quod ex incor
ruptibilis vite suavitate degustant. Unde fit quod
gravi in seipso v̄ pro otiosis vbiis, v̄ pro vanis
Cogitationibz invectione descendant; et quæ levia
ante crediderant, mox ut gravia et mortifera
per horrescant. Benefica s̄ divinitz collata co
spiciant, culpas nihilominus anteactas ad me
moriam reducant. vite huius corruptibilis

crummosas necessitates enumerant, quanta sit celestis gloriæ felicitas, in meditatione pertractant, a qua quia per carnis fragilitatem retrahunt se sentiant, validissimi se ipsos interiori vulnere doloris transfigunt. cum ergo hæc oculus ante mentis oculos intus consideramus recollegunt, vehementissima tribulationis igne intusque incandescent. hæc est illa spiritalis sanctorum tribulatio, quam in cordibus eorum generat penitentiae et desiderij dilata amaritudo. hanc nimirum Job sentiebat, cum dicebat: *Loguas Job. x. 11.* in tribulatione spiritus mei. Electorum etenim linguas tribulatio spiritus commovet, ut creatum pravi operis vox confessionis impugnet. Cor contritum et humiliatum Deus non despiciet. multi habent cor contritum, qui non habent cor humiliatum. si enim plerique, qui etsi peccata sua fletibus puniant, pauperes tamen opprimere potestis. luce dominatione non cessant. Hi nimirum nequaquam purum sacrificium Deo offerunt; quia detestabilis superbia illud ad mixtionem corrumpunt. vel sicut beatus hieronymus hunc locum exponit, illi cor contrahunt, qui non humiliant.

qui peccata quidem quae commiserant deflent, sed
in eadem committere cum post fletus non timent.
Cum enim Errorum suorum Consideratione revocati, ad
ea quae dimiserant redeunt, - Et contra Conditorem
suum per opera pravities extollunt. Ex superbia namque
vicio est, timorem Dei. Contemnere, Conditoris peccata
pravae actionis transgressionem calcare, Coelestis
vitae gaudia mansura negligere, damnaque perpe-
tuae infinita supplicia non timere. Illorum ergo Sac-
rificium Deus non accipit, qui lacrymis quidem se
Compunctionis obluunt, sed ejusdem aquibus ante
mundati esse videntur, peccatorum maculis in id ipsum
revertentes sordescunt. de talibus Scriptum est: qui bap-
tizatur a mortuo, et iterum tangit eum, quid pro-
dest lavas ejus? Ille quippe lavatur a mortuo,
qui per poenitentiam mundatur a peccato. quem
si contigerit eadem quae punierat, iterando pec-
cata committere, nil contulisse videtur adhibita
satisfactionis lavas, quem maculavit in hono-
ris iterata facinorosa turpitudo. quia igitur Scrip-
tum est: Deus superbis resistit, humilibus aute-
m dat gratiam: illos qui superbiendo ad peccata

Jo. 34. 50

1. pet. 5. 5.

redunt, divina justia respicit. Illos vero qui con-
tinendo et humiliando post terram non respiciunt, le-
mentia Dei non despicit: Quia scriptum est: prope psal. 3. 19.
est Dominus his qui tribulato sunt corde, et humi-
les spiritu salvabit.

Benigne fac Domine in bona voluntate tua Sion, ver. 19.
ut aedificentur muri jerusalem. Sion speculatio
interpretatur, perquam sancta significatur Ecclesia, quia
in eminentioribus virtutum et scientiae locata vertigis,
et caelestem patriam a longe prospicit, et firmantes
spiritualium inimicorum cuneos interiori intuitu desphen-
dit. Cui Deus tunc benigne fecit, quando filium
suum in mundum misit. Veniens enim filius Dei, qui
de diabólica potestate eripit, sanctam se Ecclesiam inuni-
tate spiritus confederavit, de quo Johannes ait: qui
habet sponsam, sponsus est. Quid autem benignus, quam Johan. 3. 19
filium Dei servilem formam induere, multis legi philip. 2.
qui subiacet, proprio sanguine nos redimere, aeternae
vitae aditum, quem culpa obstruxerat, aperire;
nos suo nos parcere, et de tenebris potestate erutos, ad
caelestem gloriam et ad regnum nos lucis transfer-
re? quid denique benignus, quam quod Deus tra-
didit filium, ut redimere servum? benignissime

Nihilominus Dei quotidie sentit Ecclesia, cum illa
Dei claritate sua cognitionis illuminat, in seculi
turbines fluctuantem spiritus sui virtute confirmat, sou
vittis intima delicijs reficit, atque per eam peccan
tibus peccata dimittit. Et notandum quod ait: in bo
na voluntate tua, ut intelligas nihil perfectum huius pos
se ex meritis, sed tantum conferri gratuito mu
nere divinae miserationis. ut adificentur muri Jeru
salem. per Jerusalem, quae visio pacis interpretatur,
sancta atque accipitur, quae futuram sanctorum pa
mentis intuitu conspiciat, et omnibus in se mortificatis
hostibus, illicitorum motuum impugnacionem sentit.
Cuius muri virtutes sunt: quos ille nimis aedificat,
qui ex operibus iustitiae et pietatis, spirituale construe
re aedificium necesse est. unusquisque autem Jerusalem,
quae Babylonis civis est. Sicut enim per amorem Dei
Sanctus quisque Jerusalem civis efficitur; ita per amo
rem seculi, cuius iniquus in Babylonica structura consistit.
Ad construendum autem huius spiritualis Baby
loniae aedificium, per vos quique illius antiquae Ba
bel imitantur exemplum. Cuius teste Sancta
Scriptura, civitatis auctores, et prosaxii late
ges, et procementa bitumen habuisse leguntur.

per quod intelligitur quod mundi amatores carna-
lis vite construunt municipium, quod ad vim ventorum
et impetuum fluviorum, facili impulsu velox et subue-
dum. Notandum vobis, quia illi de quibus agitur, ibidem
de oriente venisse, et in campo sennaar habitas-
se perhibentur. cum enim Iteus verus sit oriens,
propheta attestante qui ait: Ecce vir oriens Zach. 6.
non quia; de Oriente veniunt, qui a. xti. sortito
male vivendo recedunt. Sennaar autem interpretatur
excussio dentium, sive factor eorum in campo &
Senaar habitant, qui positi in celsitudine vir-
tutum, sed in planitie viorum, et detractionum
monachorum proximos lacerant, et in otiose vite
volubiles jacentes, infamie suae circumquaque
factorem exhalant. quorum dentes tunc op-
potens excutit, cum illorum fecita simul et ob-
confundit. unde per prophetam scriptum est:
Dentes peccatorum contrivisti. Et iterum: dominus psal. 3. 8.
conteret dentes eorum in ore ipsorum; malas leo- psal. 7. 8.
num confringet Dominus. Nam de factore
eorum per alium prophetam scriptum est: Com- joel. 1. 10.
putuerunt jumenta in stercore suo. Comput-
rescere jumenta, est carnales homines in

Isa: 3
24

infectore luxurie vitam finire. Episcopus ait:
Et erit prostravi odore factor, pro zona funicu-
lus. Quia nimis hi prave operis factor emit-
tunt, qui abjecto cingulo castitatis, funiculum in-
terunt lascivie. de quibus dicitur per prophetam:

Isa: 5. 18.

Vae qui trahit peccata sicut vestem longam.
merito & qui in Sennar habitant, de lateribus
civitatem edificavit: quia qui terrenis dedit, et
voluptatibus carnis inservant, ple fragili ma-
gnis mutatione attollunt.

Ceterum qui contempta terrenarum opum cupiditate,
et carnalis vite abdicatis illecebris, per opera sa-
ctitatis vultum in seipsis sanctificatione accumulavit,
hi profecto lateres in lapides mutant. Et neque

1. Cor. 10. in arena mundana confidentia spiritale fru-

matth. 7.

tura erigunt, sed in petra fidei, quae illis est,
atria nulli excidio obnoxia, ad similitudinem
Evangelicæ illius parabole Constituant. Tales

Isa: 9. 10.

nimirum recte cum Isaiam potest dicere: Lateres reci-
derunt: sed quadris lapidibus edificabimus: Sy-
comoros succederant, sed cedros immutabimus &
Lateribus quippe cadentibus, lapidebus quadris
edificat, quicumque carnis lascivie discipline

strictoris regore castigat; qui membrorū lege, mētē
 lege superat; qui eius fortitudinem, spūs virtute
 commutat. hinc namq; per propheta dicitur:
 qui confidunt in Dño, mutabunt fortitudinem. Isa. 10.31
 quæ dum nō dicit, accipient, sed mutabunt; cystē
 ostendit, quia alia ē fortitudo quæ deponitur,
 et alia quæ novæ inchoatur. hnt en sancti virj
 sua in hac carne positi fortitudine, cum y profide
 certantes, tormenta oīa constatē virtute despiciūt,
 y tentationes diabolicas armis spiritalibz protech
 repellunt. de eis namq; per salomone scriptū
 ē: En lectulū salomonis sexaginta fortes cant. 5.7.
 biant ex fortissimis israel. Lectulū quippe
 salomonis fortes ambiunt, quia intima nostij
 redemptoris requiem, sancti quiq; indefessa deside-
 rij sedulitate contemplantur. hinc de sancta cele-
 stia electorum dicitur: fortitudo et decor indumēta prov. 31.
 ejus. Qui en ita se in virtutibz decorū exhi-
 bet, ut in tentagionū impugnationibz nō repugnet.
 hic nimirū decore ad hūc induit, sed fortitudine
 nequaquā vestitur. quia vō sancti dñj et exope
 ribz justice fulgidi, et ex adversariis apparet

impugnatoribus vestiti, recte de ea sub typo eccle-
siae dicitur: fortitudo et decor indumentum eius.
quidquid & infirma carnis fortitudine contenta,
in virile spūs robur aīam excitat, quasi lateres
in saxa, quibus muri iherusalem aedificentur. Com-
mutat. possumus quoq; per iherusalem illā sanctā
civitatem accipere, quae ex vivis lapidib; in calicē

apoc. 21. Constructitur, et sicut sponsa ornata viro suo &
gal. 4. 26. Deo paratur. de illa namq; dicit apłus: illa autē
quae sursum ē iherusalem libera ē quae ē mater
nostra. quae merito dicitur libera; quia ab omni
corruptione molestia invenitur aliena. nec in con-
gruē iherusalem dicitur, quae veram in se ipsa
pacem sine defectu experitur. illa ē rē civitas
pacis, in quam nullus hostis ingreditur, et ex
apoc. 21. qua nullus civis egreditur. Civitas, inq; eius
plateae auro mundo sternetur, et in qua canti-
cum lecta indesinenter cantatur. quae quidem,
sicut scriptum ē, n̄ eget sole neq; luna: quia cum
illam deus p̄sentia suae clarit̄is illuminet, im-
possibile est ut eam aliqua caliginis obumbratio
iōhā. 1. 6. Obscuret. Deus enī lux ē, sicut ait in epistola

12
sua johannes aplys: et tenebræ in eo nō sunt ullæ.
Quod si tanta & claritas solis, ut totam orbem
terram illuminet; quanta æstimanda & dē claritas,
qui et ipsum solem condidit, et ei ad utilitatem
nostram hanc quam cernimus luminis venustate
infundit: hujus igitur jerusalem murj ædifican-
tur, cum fideles ad vitam p̄destinati, ad perfec-
tionem justis deducuntur. figuram aut hujus 5. reg. 6.
Civitatis illud salomonis thūm gestavit, in cuius
ædificatione lapidibus extracta, mallei sonitus
auditus nō fuit. in sacris en ædificijs p̄matur,
adhuc foris per flagella tundimur, ut in templo
domini post mūr sine aliqua percussione dis-
cipline disponamur: quatenus quidquid in
nobis superfluum, & distortum ē, nō percussio
rescet, et tunc sola in celesti ædificō concordia
veritas liget. Nec mirū si thūm eadem civitas
dicatur, quæ em tabernaculum dicit, sicut
scriptum ē: ecce tabernaculū dē cum hōibz. 1. cor. 21.
3.
Tunc acceptabis sacrificiū justis, oblationes, et 1. cor. 20.
holocausta: tunc imponent sup̄ altare tuū vitulos.

Edificata caelesti jerusalem, sacrificiū dumtaxat
iustae acceptum erit domino; quia ibi n̄ erit op̄
offerri sacrificiū pro peccato. in hac en̄ vita quia
in multis quotidie delinquimus, oportet ut con-
fitei cordis et contribulati spūs dēo sacrificiū offe-
ramus. In resurrectione autem, cum corruptibile
hoc induerit incorruptionē et mortale hoc indue-
rit immortalitē, nec ullq̄ scenitorū peccare post-
mum poterit, nec quisq̄ ad dēū pro peccato ora-
bit. in tantum namq̄ peccata delebitur, ut etia
p̄ena peccati oīno destruatur, sicut scriptū ē:

ibid. 10. 55. Absorpta ē mors a victoria. ubi ē mors victoria tua?
ubi ē mors aculeus tuus? stimulus en̄ mortis pec-
catum est. Necessario ibi peccata deesse convincit,
ubi mortis aculeas n̄ inuenitur. Non igitur opor-
tet ibi offerri pro peccato sacrificiū, ubi nec inco-
gitare admittitur delictum. Sacrificiū itaq̄ iustae
Sancti in aeterna vita dēo offerent: quia in solo
conditoris amore intenti, indefessas remunerato-
ri suo in laetis cordis laudes dicent. unde scriptū
ē: beati qui habitant in domo tua Domine,
in secula seculorū laudabunt te. et iterum:

vox exultationis et salutis in tabernaculis iustorum. psal. 111.
15.
 Tunc electorum suorum oblationes Deus acceptas
 habebit; quia sanctas eorum meditationes nullius
 pravitas admixtio commaculabit. Holocausta
 nihilominus eorum accipiet; quia totus quod in eis
 erit, flamma divina caritatis accendat. Et tunc im-
 ponent super altare tuum vitulos. altare, d. g.
 filius est, de quo ipse dominus ait: ciltare de terra (Exod. 24. 26)
 facietis mihi. quid est enim aliud altare deter-
 ra facere, nisi de dei filii incarnagone non dubi-
 tare? ipse est namque cui in hac vita cordium nos-
 trorum sacrificia imponimus et in quo cogitationes
 illicitas ne conualescant mactamus. unde scriptum
 est: beatus qui tenebit et allidet parvulos suos psal. 136.
9.
 ad petram. Ad petram quippe parvulos nostros
 allidimus, cum orientes motus illicitos, imitatio-
 nis Christi intentione mortificamus. scriptum est enim:
 petra autem erat Christus. ipse ergo est petra, 1. Cor. 1. 1.
 ad quam cogitationes nostras tenemus: ipse altare,
 cuius clementia peccatorum victimas im-
 ponere presumimus. denique peccata nostra 1. petr. 2.
24.

ipse portavit. Super ipsum & vitulos in ær-
vita sancti seipso imponent; quia per gratia
& lib. liberati a lege peccati et mortis, quod nul-
li iugo legis postmodum erunt subditi; tota
attribuent grā filij Dei. nullus enī hominū
in calum ascenderet, nisi filius Dei pro salute nos-
tra carnem sumisset. & certe vitulos super alta-
re imponent, cum deposita primi hominis ve-
tustate, et mortalibus exuti exuvij, facti
vituli, id est innovati et puri in perpetuum veni-
unt. Quod si ut primum ē, secundum morale in-
telligentia edificatio jerusalem accipere vo-
lumus, hunc quoque usum eidem intellectui hoc
modo convenienter aptamus. Dictum ē David regi
1. paral. 17. a Domino: nō tu edificabis mihi domū, quia
3. reg. 6. vir sanguinis es: postea vero filij eius re et tunc
pacifici, et sapientiæ grām a Dño ultra mor-
tales obtinuit, Et illam mirifici operis, sicut
liber historiarū attestatur, Deo israel edifica-
vit. in quo datur intelligi, quia dum cum

hostilibus vicorum cuneis, virtutum oppositione
confligimus, domum scientiae nequaquam aedifi-
care valemus: ubi quoque superatis adversariorum
agminibus, et passionum depulsa barbarie,
pacem in nobis factam, quibus mentis imperijs
carne, iocem obtemperante senserimus; tunc cruce
nostram inviolabile Num Domino Construimus:
in quo et sacrificium quod ex zelo iustitiae veritate
predicantes offerimus, Deus accipit, et oblationes
sanctas meditamus; et igne ferventis desi-
derij ardentium votum holocausta assumit.
super altare quoque cordium nostrorum ponimus
vitulos, cornua producentes et ungulas, si ha-
reticorum sententias utriusque testamenti aucto-
ritate noverimus comminuisse, et veritates a vitijs
per studium discretionis separare. per ungulas
enim vitulorum, quae funduntur discretionem acci-
piunt: per cornua vero, utriusque testamenti
praecipua notamus. vel certe cornua produciunt,
si etiam in his quae carnis sunt Deo placere

studeamus. Cornu namq cum de carne sit, car
nem superexcedens dureuit. quisquis Ergo, car
nis infirmitate deposita, em per carnis obsequi
opera virtutis effecerit, q̄si cornua de carne p̄ducat.

PROEMIUM

in quintum psalmum p̄nitentialem.

Oo pauperis cum anxietas fuerit, et cor a clno
effuderit sp̄em suam.

Quis igitur pauper cuius in hoc psalmo notat
1. Cor. 8.9 oō, nē ille de quo ait ap̄lus: qui cum eet
diues, pauper pro nobis factus ē? ipse en
ut nos diuitiarum suarū efficeret participes,

pauperit̄is nostre suscepit necessitates: Quia
phil. 2.7 nōit namq semetipsa, formam serui accipēs,
in similitudinem hominu factus, et habitu in
uentus ut homo: humiliavit semet ipsum, fac
ta obediens usq ad mortem, mortem am crucis.
Sicut am pauper pro nobis factus ē, ita
et pro nobis anxietus ē. deniq et pro nobis
ē morti traditus, et pro nobis in ligno sus

pensus.

—cccc—

pensus. mortuus ē Enim, ut ait Aplus, propter
delicta nostra, et resurrexit propter justificatio-
nem nostram. Ex humana cum neq. ha. b. u. i. t
ut auxiliaretur. Et quia ha. b. u. i. t. e. m. ut moreretur.

Orat ergo Caput nostrum in psalmo hoc, ut illuc
reducamur per gratiam, unde per primi parentis
cecidimus culpam. p. t. e. m. haec q. o. convenire uni-
cuiq. qui pauperem se eē intelligit, et suam
miseriam necessitatem agnoscit: qui fallaces
eē divitias seculi istius considerat, et quā
horrendum sit in manus d. i. viventes incidere,
pensat. quid post tēgum reductis oculis hebr. 10.
cogitat unde ceciderit, et circumspicit orbem
quae imminet, quas invenerit, calamitates at-
tendit. haec itaq. o. g. ante mentis oculos o. g.
pauper congerat, et pauperē et tū pro nobis
anxiatum considerans; misericordiam suarum
multitudinem attendat; quanta gloria in
Adam fuerit creatus recolligat; et in his
o. i. b. u. s. anxiatas, non in oculis hominum,
sed coram d. n. o. p. i. e. m. suā effundat, d. i. c. e. s.:

EXPLANATIO.

Quinti psalmi penitentialis.

psal. 101.

ver. 1.

Domine exaudi orationem meam, et clamor meus
ad te veniat. In hac oratione quam exposituri sumus,
quædam ipsi attribuantur capiti, quædam nostræ
conveniunt infirmitati. Nec mirandum, si ea quæ

col. 1. 18.

nobis solummodo congruunt, quasi sint sua Christus
pronuntiat. unum quippe Christus & tota sancta universa
hæc Ecclesia, sub Christo Jesu, suo videlicet capite, con-
stitutæ. unde ait apostolus: ipse est caput Christi Ecclesie,
quæ est principium, primogenitus ex mortuis. ipsa
est in qua per prophetam jubundatur, et dicitur:

psal. 26. 6.

nunc exaltavit caput meum super inimicos
meos. pater enim filium, qui est caput Ecclesie, super
inimicos eius exaltavit, cum destructo mortis
imperio, in sua illi majestatis æqualitate constituit,
cui et dixit: Sede a dextris meis, donec ponam
inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

psal. 108. 1.

Christus itaque cum tota sua Ecclesia, siue quæ adhuc
huc vivatur in terris, siue quæ cum eo jam reg-
nat in cælis, una persona est. Et sicut est una anima
quæ diuina Christi membra vivificat, ita totam

simul Ecclesiam unus spūs sanctus vegetat et ill. ephes 5
lustrat. Sicut namq. Xtus, qui ē caput Ecclesie,
de spū Sancto Conceptus ē: sic sancta Ecclesia qd
crūs eius ē, eodem spū Sancto repletur ut vivat:
eius virtute firmatur, ut in unius fidei et caritatis
compagne subsistat. unde dicit Aplūs: Ex quo. col. 2. 2.
Totum crūs per nexus et conjunctiones subministra-
tum Constructum crescit in augmentum Dei. Istud
est crūs Extra quod nō vivificat spūs. unde dicit
Beatus Augustinus: si vis vivere de spū Xti, tract. 26. in
esto in crē Xti. de hoc spū nō vivit hæreticus, johan.
nō vivit Schismaticus, nō vivit excommunicatus:
nō enī sunt de corpore. Ecclesie cum spūm vivifi-
cantem hēt, quia capiti suo Xto inseparabiliter
ci hæret scriptum est enī: qui adhæret Domino, 1. cor. 6. 27.
unus spūs ē cum eo. pro membris itaq. orat ca-
put in hoc psalmo, ut crūs sui Orem⁹ De⁹ pater
exaudiat, et ut ejus clamor ad divina majestates
aures ascendat. quotidie enī orat Xtus p. Ecclesiam,
de quo testatur Aplūs paulus: quia seors. ad rom. 8. 27.
dexteram patris impellat pro nobis. Itemq. 1. johan. 2.
Et ipse ē propiti⁹ pro peccatis nostris. p. ante
hæc oō unicuiq. conveniē fidei, qui ce Deo

postulat in bono perseverantiam, et tam sancti dei
 dei, quam em irremissa operationis emittit clamore.
 Clamor am aliquando in bona, aliquando in mala
 significatione accipitur. clamat en justus, cum operat
 justitiam ex desiderio: clamat et impius, cum
 peccatum adjungit peccato. clamabat moyses cum
 populum de Aegyptiaca servitute liberatum, ad terra-
 promissionis per desertum deduceret. clamabat &
 populus Gomorhaeus, cum ex frequentissima pecca-
 ti perpetratione Num ad iracundiam provocaret.
 Deniq et moyse tacente dictum e a dno: quid cla-
 mas ad me? et de illis aut doming: clamor sodo-
 morum et Gomorhaeorum ascendit ad me. unde qui
 dam nos admonet, dicens: auferatur clamor de me-
 dio vestrum. hic am pro irremissa operatione,
 clamor accipitur, cum dicitur: clamor meus ad te
 veniat notandum eo e quod cum pmississet: clau-
 di oonem meam, statim adiecit: et clamor meus
 ad te veniat. illi en a dno exaudiri merentur, qui
 divini zelo amoris accensi, oia quae pnt bona operaf.
 nam qui peroris actionibus assueti, operibus iniq-
 tatis inogidat, nequaquam dignase exauditione
 Cum orat. hinc namq per semetipsa veritas ait:

Exod. 14. 15.

Gen. 18. 20.

arte ephes. 4.

31. ubi legit

77
Non ois qui dicit michi, dñe, dñe intrabit in regnū māt. 1
celor. Si volumz igitur ut ad aures dñi nostra per
veniat oō, studeamus necesse ē, ut ab oī admixtione
pravittis nostra mundetur operatio, ut possimus deo
cum propheta dicere: clamor meo ad te veniat.

Non avertas faciem tuam a me in quacumq. vit. 2.
die tribulor, inclina cō me cūrem tuam.
Ad similitudinem dominorum dictum ē, qui cū pro
aliis suorum culpa graviter offenduntur, silent
eum a conspectu suo explere, et a familiaribus
sistentibus collegio separare, a supplicanti faciem
avertere, roganti veniam denegare. Deus verō,
licet cū superbiendo a deo avertimur, a nobis per
justiciam avocatur: tñ cū humilittē ad eum con
vertimur ad nos per misericordiam cōvertit et dedeg
natur. ipse ē enī qui dicit: cōvertimini ad me, Zach. 13.
Et ego cōvertar ad vos. Et iterum: Si impius ege Exec. 18. 21.
rit pœnitentiam de oībus peccatis suis quæ ope
ratus est, et fecerit iudiciū et justiciā, vita
vivet, et nō morietur: Quem iniquitatem suam, q̄s
operatus ē nō revocabor; et iniusticiā suā quā
operatus ē, vivet. Ecce patet nobis sing. mi
sericordiae dñi: quare misericordia dñi a.

nobis excludimus? quare vocacionem ejus audire
desimalamus? Non enim solum a consensu auditur,
sed etiam a consensu ut contemnitur, hortatur. hinc et
Joha. 3. 1. quod per prophetam dicit: si dimiserit vir uxorem
suam, et illa reuerens duxerit virum alium, num-
quam revertetur ad eum ultra? numquam pollu-
ta et contaminata erit mulier illa? Tu autem
fornicata es cum amatoribus tuis multis: tamen
reverte ad me, dicit Dominus. mulieris de-
relictae et fornicantis similitudinem adducit, ut
ejus cognoscamus pietatem, etsi iam eo nos illa
gravius offendere quoniam cessat nos em post de-
lictum vocare. haec am vocacionis Dei clementia
a pte exprimitur, cum hinc cuncto per alium
Joa. 3. 20. prophetam dicitur: Et erunt oculi tui videntes
praeceptorem tuum, et aures tuae audient vocem post-
tergum monentis. Ille enim coram positus ubi de-
percepit, qui antequam peccatum perficeret, vo-
luntatis ejus praecepta cognoscit. quasi enim adhuc
artefaciem ejus stare, et nondum cum peccando
contemnere. Ceterum si abjecto timore Dei

iniquitatem operari cepit, quasi tergum in faciem
ejus mittit. Sed et post tergum subsequens Deus
abscedentem admonet, quia enim nequitia per
petrata ad se eum reverti persuadet. Audiamus
Ergo vocem post tergum monentis, et adinvitan
tem nos Deum, saltem post peccata reotamur:
ut si justitiam vindicantis formidare negligimus,
saltem vocantis et miserentis pietatem Crubescamus.
In quacumque die tribulor, inclina ad me aurem tuam.
Ecce jam caput nostrum sedet a dextris Dei,
et tunc se dicit tribulari. ubi ergo tribulatur, non
in cre? nam quod in cre tribuletur, manifestum est.
Tendit cum saulo persecutori dixit: Saule, saule, act. 9. 4.
quid me persequeris? Et petro act: venio ro. hegesy. l. 5.
mam iterum crucifigi. qui enim in seipso iam c. 2.
prius crucifixus fuerat, in petro iterum se
crucifigendum dicebat. quamvis sit in electo
rum Cordibus enim alia tribulatio, quam in eis
generat continua penitentiae amaritudo. Qui
enim mala quae commisit, ante mentis oculos
congerens, pro singulis quibuscumque conjungit,
in arcano cordis magna et amara doloris

et mens anxietate contrahitur. Solent namque
electi viri, ad ea quod se sunt conscij peccata,
mentis intuitu reducere, et modis eorum cauta
singulatim consideratione perspicere, singula quoque
deflere; ut hoc modo cordis sui apparent hincula,
dum per unum quodque erroris sui deplorant ex
cessum. Hinc namque jeremias ait: divisiones
Thren. 3. 48. aquarum deduxit oculus meus. divisas quippe
aquas ex oculis deducere, & dispersitas
lacrimas unicuique peccato tribuere, et iniquitatis
gaudia satisfactionis ~~pro~~ doloribus compensare
quatenus dum nunc huius, nunc illius delicti
memoria mens acriter tangitur, simul de omnibus
singulis commota purgetur. Quod ubi ait: incli-
na domine aurem tuam; tale est, quasi dicat;
ceger sum, non possum me erigere ad te, quia non
est huius dirigere viam suam. Sed tu more
fidelis medici, inclina ad me aurem tuam.
Inclina aurem, quia ego non erigo cervicem.
Scio enim quia si me erexero, longius disce-
dis: si humiliavero, propius accedis. Sicut enim
humiliato appropinquas, ita te ab elevato

elongas. Ideo Ergo tribulor, ut ad me incli-
nes aurem tuam.

In quacumq; die invocavero te, velociter ^{ver. 3.} exau-
di me. Non jam terrenus terrena desidero,
sed a prima castitate liberatus, caelestia concupisco.
Exaudi Ergo me orantem non pro divitijs seculi, non pro
gloria trali, non pro secunditate pignorum, non pro morte ini-
micor. Velocius am exaudi, ut in me adimpleas quod
dixisti: adhuc loquente te, dicam: Ecce adsum; multi ^{isa. 58.9}
enim vocant Deum, sed non invocant; quia labijs tantu-
m, non cordis affectu orare procurant. qui vero Deum
toto corde desiderat, confidens clamat: In quacumq;
die invocavero te, velociter exaudi me. In die invo-
cat, qui in mentis puritate Deum exorat. Cujus jus-
titia, cum vias suas Dominus revelaverit, sicut lumen
educitur, et judicium; sicut ait propheta, tamquam
mens dies illustratur. unde et scriptum est: Senti ^{psal. 36.6.}
te de deo in bonitate, et in simplicitate cordis quam sequi. 1.1.
rite illum. Cordis enim simplicitas dies est quam frangit
non obnubilat, non obtenebrat mendacium, non obscurat
iudicia, non obfuscant dolos; quam lux veritatis
illuminat presentiae domus claritas illustrat.
Scriptum est enim: cum simplicitate sermone eius. ^{prov. 3.32}

Deo autem sermonari, e persue p[re]sentie illu-
minacione humanis mentib[us] voluntis sue clara
revelare. Cum simplicibus igitur d[omi]ni sermone
r[ati]o dicitur, quia illorum mentes de arcanis celestib[us]
sue inspiracionis claritate illuminat, quos nul-
la caligo duplicittis obumbrat. quo contra de
n[on] simplicibus dicitur: virum sanguinum et do-
losum abominabitur Domin[us]. Et Salomon autem

psalm. 5. 8.

Sap. 1. 5.

Sp[iritus] sanctus disciplina effugiet fictum, et auferet
se a cogitationib[us] quae sunt sine intellectu.
Constat ergo quia istos in vitam illuminat,
illos recedendo excecatur.

1° Pet. 4.

Quia defecerunt sicut fumus dies mei, et
ossa mea sicut cinerem aruerunt.

Speccat hoc ad id quod dixit: velociter exaudi
me, quasi diceret: opus e[st] ut velociter me exau-
dias, quia dies mei defecerunt, videlicet ad de-
fectum vult fumus defecerunt. per dies suos
hic sult intelligi omne tu, quo mandata
d[omi]ni post posuit, et fueris peritura. et
acens desiderijs, si n[on] deo militans car-
natur videt. h[ab]et en[im] in hac vita die suu[m].

aiā perosa, quæ transitorio gaudet, in te et le-
thifera carnis delectationis perfruitur iucunditate.
hinc ē quod saluator noster quæritatibus ierusa-
lem, destructionis suæ justum exaditū commi-
nans, ait: Et quidem in hac die tua, quæ a p[ro]p[ri]o luc. 19. 42.
46. Diem etenim suam ille tunc populus habebat,
qui in rerum labentium opulencia confidens, quie-
te et successu gaudebat. quorum nimis oculos
prosperitas clauiserat; ut nec visitationis suæ
cognoscerent, nec imminentiū malorū contritionem
viderent. sicut enī cordis oculos flagella aperiat;
sic mentes aciem aliquoties successus prosperi
retundunt, adeo ut ipsam mens cognoscere n[on]
valeat, quam prosperitas mundana oblectat
captivat. hinc namq[ue] Solomon ait: Aversio prov. 1. 32.
parvulorum inficiet eos, et prosperitas stul-
torum perdet eos. israeliticam ergo populi
prosperitas perdidit, cujus in die sua oculos
ne futuri exaditū vastitatem cognoscerent, clau-
sit. hæc ē dies, de qua jeremias ait: jerem. 17.
diem huius n[on] desideravi. dicat et fidelis 16.

ag: defecerunt sicut fumus dies mei: fumq;
sicut diebus notum, in altum quidem se in pri-
mis erigit, sed cito deficiens, quasi non fuerit
evanescent. Sic nimirum sic hanc superbiam cum
rerum opulentia intumescit se in altum ex-
tulit, a statu suae celsitudinis corruens, ad
imam ruit. hinc namque per se metipsum Veritas
ait: *omnis qui se exaltat, humiliabitur; et qui
se humiliat, exaltabitur.* hinc per prophetam
Scriptum est: *vidi impium super exaltatum et ele-
vatum sicut cedros Libani: et transiit, et ecce
non erat: quæsi vi eum, et non e inveni: locus quoque
qui irreperandum est, per virorum potentiam
quatenus destruitur, quoniam nec locus quidem
post modicum invenitur.* Sequitur. *Ossa
mea sicut cinerem amiserunt.* Per ossa,
rationem et intelligentiam possumus accipere;
quæ quæsi sicca remanent, dum factorum
et virtutum pinguedinem non habent. de qua
profecto pinguedine dicit propheta: *sicut
adipe et pinguedine repleatur anima mea.*

Luc. 14. 11.

psal. 36. 35.

psal. 119. 6.

81
vel per ossa, fortiores. qui sūt in Ecclesia, car-
pimur: quia sicut per ossa crucis nostrae vegetat,
ita per illos crucis Christi, quod ē Ecclesia, regitur
et sustentatur. hī enī et crucis Christi quod ē Eccle-
sia regitur et sustentatur. ~~hī enī et~~ carne sua,
infirmos sēdit, virtutum carentes fortitudine, qui
seclorum indigent sustentatione. de hac carne in
persona Christi recte per Job dicitur: pelli meo: Job. 19. 20.
Consumitur carnibus, adhæsit os meum. quod ne-
mirum in passione Christi impletum ē, quando dis-
cipulis fugientibus mulieres steterunt, et usq. Mat. 23.
ad Crucem sequebantur. Scimus enī quia in corpo-
re hominis pellis exterioris ennit, caro verò
ossibus interioribus adhæret. pelli ē Consumitur car-
nisq. os Christi adhæret, quia fugientibus et du-
bitantibus apostolis, qui ei familiaribus adstite-
rant, mulieres quæ quasi remotiores eē vide-
bantur, nec a cruce suspensi, nec a sepulchri mo-
numento discedebant. quæ videntes viri im-
perfectis delinquentibus condolent, et eorū infir-
mitati compatiantur, recte nunc dicit: ossa
mea sicut cremum cinierunt. quod evidenter

ostendemus, si unum explet ad medium deduca-
mus. Videamus unum de oribz. At quomodo cum
infirmantibz infirmetur, cum dolentibz doleat,
cum arescentibz arescat. Aut en: quis informat,
2. Cor. 11. 19. Et Ego n infirmor? quis scandalizatur, et ego n
uror? Vides quomodo omni in se infirmis trans-
tulerau omni casus vult proprios deflebat, id est
aut: ut lugeam oēs qui peccaverunt, et egerint
1. Cor. 12. 21. penitentiam. deniq et oibus oia factus ē, ut oēs
1. Cor. 9. lucrificaret. Osa ergo sicut cremum consumito
adipē arent, cum perfecti quiq carnaliū infir-
mitatibz condolent, et se quasi spiritali pinguedi-
ne aestimant vacuos, dum illos aspiciunt virtuta-
um auxilijs destitutos. Ayas infeliciter causam
manifeste aperit, cum subiungit:

Ubi. 1. percussus sum ut fenum, et aruit cor meū:
quia oblitus sum comedere panem meum.

Mat. 20. 6. Scriptum ē in psalms: Oīs caro fenum, et oīs
Ibid. 8. gloria eius quasi flos cętri. et tritus: vere fenum
ē populus. homo namq feno comparabilis est;
quia per natiuitatem, uret in carne, per

natiuitatem uiret in carne, per iuuentutem candet
cit in flore, per mortem ariet in puluere. ipse e
enim Job attestante, qui quasi flos egreditur Job. 14. 2.
Et conteritur. hec cum mors et contritio, quæ ad
oēs homines ex iustæ damnationis sententia per
uenit, ex primi hominis peccato descendit. Unde
et apłus ait: per primum hominum peccatum, Rom. 5. 12.
intrauit, et per peccatum mors, et ita oēs hñes mors
pertransiit. homo e quis in creatoris obediẽtia
perstiteret, posset in ætænum vivere, propter in
obediẽtiæ culpam percussus e mortalitẽ. de
qua nimirum percussione in hoc lg. dicitur:
percussus sum ut ferum, et aruit cor meum.
Quia ergo primus homo peccando in mortem
incidit, propagata gr̃s humani successio a
rñis intinece uiriditẽ consequentẽ exaruit.
Quare cum cor humanum ab illo aruit uirore
in quo conditum fuit, subdendo manifestat,
ait en: quia oblitus sum comedere panem
meum. panem suum in paradiso primus
hñ conditus habuit, quem diu, in concusso.

mentis vestigio conditoris sui precepta servavit.
panis autem eius fuit visionis divinae delectatio,
verba Dei satietas, internae quietis gaudium,
lucis inaccessibilis splendor, sapientiae refectio,
angelorum societas, amor Dei, iubilum spiritus,
contemplationis suavitas, collationis desiderium,
securitas mentis, praesentia Creatoris. quem
panem tunc profecto perdidit, cum serpentis
suggestioni consensit. tangens enim vetitum,
oblitus est preceptum. unde factum est ut qui te-
nebat animum beatitudine, in laqueum incidere-
tur seriarum: Et qui intima reficiebatur suavi-
tate dulcedinis, panem post modum manduca-
ret doloris. quicumque ergo illi portat ima-
ginem, factus de terra terrenus, panem suum
comedere obliviscitur; quia terrena vo-
luptatis captus illecebris, in vobis dei dele-
bitur. panis etenim noster, verbum Dei est. hinc
namque per semetipsam veritas ait: non solo
pane vivit homo, sed in eo verbo quod procedit
de ore Dei. sequatur ergo oblivione com-

memoratio,

memorari, et esuriem refectio comitetur: ut pa. jo. h. 6.
nem illum qui de calo descendit, manducantes,
et penam evadamus mortis perpetuae, et vitae
principemus aeternae, sicut dominus ait in Eoange-
lio: si quis manducaverit ex hoc pane vivet - j. h. 52.
in aeternum.

A voce gemitus mei adhaeret os meum ver. 6.
Carni meae. Arescente corde propter panis etoi-
ni in opiam et oblivionem, vox gemitus emittitur:
quia ubi a desiderio vitae aeternae defecit intentio,
consequens de corde procedit malorum cogitationum
vocefatio. in qua nimis os adheret carni, sermo
subigitur delectationi. Quia nimirum vox gemitus
dicitur, quia per eam ad tristitiam pervenitur.
Quia enim in hac vita generat dolorem poenitentiae, quia
in futuro cruciatum parit vindictae. possumus - gen. 3.
quoque per vocem gemitus, vocem serpentis accipere,
quia primis nubibus ut de invidio gustarent
persuasit, eosque deos futuros fraudis suae do-
lores promisit. illa est enim vox gemitus, per qua-
omnes peccavimus, per quam mortales et passi-
biles facti sumus: vox per quam a caelestibus
gaudiis cecidimus, et in felle saevimus.

exulamus. per hanc vocem os carni adhesit, quæ
Adam Evæ consensit. habet in se unusquisque Ada-
et Evam. Sicut enī in illa prima hñs transgres-
sione suggestit serpens delectata & Evæ, consensit
Adam: sic et quotidie fieri videmus, dum sugge-
rit diabolus, delectatur caro, consentit spiritus.
Nos quippe cum tentamur, plerumq̃ indelectatione,
& etiam in consensum labimur. Sicut autē peccato
illud subsecuta ē mors, sic et peccato consenties
moriatur aig: quia a vita sua, quæ Deus est,
separatur. mortui enī sumus, quando implemur
ossibus mortuorum. mortuus ē sermo malus,
qui ex ore nostro procedit. scriptum namq̃ ē:
sepulchrum patens guttur eoru: habentq̃ auto-
portas, per quas mortui eferimur, crīs videlicet
sensus, de quibus ait propheta: qui exaltas
me de portis mortis. hæc sūt enī portæ, per q̃s
mors ingreditur, et per quas mortuus eferetur.
Nam quod per illas mors ingredietur, testatur
etiam propheta, qui ait: intrao i mors per fen-
estras nostras. Qui enī vidit mulierem ad-
concupiscendam eam, mortem per oculorum
fenestras admittit. Qui vō seminat inter

psal. 5. 11.

psal. 9. 15.

jerem. 9. 21.

math. 5.

fratres discordias, et inquittem in excelsis loquitur,
per oris portam mortuus effertur. Et quidem mihi dicitur.
hoc significare videtur juvenis extra Civitatis
portam delatus, quem suscitavit Jesus. Signat
enim hominem delectatione mortuus - et per pravi
operis iudicia jam extra portas per latum.
Obsecro, Domine Jesu, ut cunctas meas Civitatis
portas iusticie facias, ut ingressus meas offerat
nomini tuo, tuęq; majestati, cum iustis p. eos
intranctibus, ut mors ibi aditus ingressu n. habeat,
passio n. dominetur, sed occupet salus muros ejus,
et portas illius laudatio.

Similis lectus sum pellicano solitudinis, et solus.
factus sum sicut nycticorax in domicilio.
Pellicanus avis solitudo in qua ve-
nenatis aialibus vescitur: Et ideo per ea pecca-
tor designatur. qui in deserto hujus mundi
corde habitans, cernunos istis vite captus
illecebris, veneno delectatur diabolice persuasio-
nis. Nycticorax, qui alio n. bubo dicitur,
in diruturas domus adibz moratur. Solet aut
nocte Cantare: per quod notantur

nat. 15.

ij, qui in tenebrosis tripudiant opere, et in mentum suarum exultant destructione. Sed quia Sagena Ecclesie nulla in mare pientis saucij; non solum malos pisces colligit, sed et bonos trahit, recte nunc dicitur:

ver. 8.

apoc. 16. 15.

Vigilavi, et factus sum sicut passer Solitarius in tecto. vigilat qui ad aspectum veriluminis mentis oculos apertos tenet. vigilat qui servat operando quod credit, sicut scriptum est: beatus qui vigilat et custodit vestimenta suas. Vestimentum tuum, fides tua est: vestimentum tuum, operatio tua est. Custodi ergo, ne deripiant tibi operi laborem tuum: ne denuderis, et appareat ignominia tua. Esto sicut passer Solitarius in tecto. Per passerem quae cauta et querula avis est, et in domibus nificat, recte homo intelligitur, qui in Excelsis habitans, et solitudinem incolens, pro peccatis suis clamare non cessat. prudens enim et circumspexit vici est, in alto nidum ponere, et pro peccatis plorare, et solitudinem inhabitare: quatenus

in opere terrena non appetat, et in lamentis veniam
acquirat, et in habitatione inani strepitus cogitatio-
num effugiat, ut possit dicere cum propheta: Elon- psal. 54. 8.
gavi fugiens, et mansi in solitudine. vel etiam
caput nostrum, pelicanus fuit solitudinis, quando
natus est in iudea, quae erat sola civitas plena
populo, prophetis videlicet et iustis orbata, et quasi thron. 1.
sancti vultu destituta. Nycticorax extitit, quan-
do his qui in tenebris erant, regnum Dei Evangelii
davit. de illo namque scriptum est: Lux in tenebris joh. 1. 9.
lucet, et tenebrae eam non comprehenderunt. Si enim
cognovissent, numquam Domini gloria crucifi- 1. cor. 2. 8.
xissent. per domicilium iudeos intelligimus, qui
ex parte duritiae erant, et ex parte stare videbantur,
pro eo quod circumcisionem tenentes, legem et prop-
hetas habebant, sed in eum quem prophetae
in carne venturum praedixerant, nequaquam crede-
bant. Stabant quidem in eis parietes carna-
lis observantiae, sed corruerat textum fidei et
disciplinae. Occiderunt ergo vitam mortui, et
lucem tenebrae extinxerunt. Sed quid ultra
fecerit audiamus: vigilavi, et factus sum sicut
passer solitarius in tecto. Vigilavi, quia ex

psal. 3. 6.

en. 49. 9.

por. 5. 5.

luc. 11.

rom. 9.

mortuis resurrexit. Qui en dormivit in morte,
vigilavit in resurrectione. hinc namq ait: Ego dor-
mivi et somnu cepi, et resurrexi. hinc jacob in bene-
dictione ait: Catulus leonis juda, ad praedam, fili-
mi, ascendisti: requiescens occubisti ut leo, et
quasi leona: quis suscitabit eum? quis e iste
catulus leonis, n̄ ille de quo in apocalypsi ad joha-
nem dicitur: vixit leo de tribu juda? qui ad yda-
ascendit; quia fortem armatum fortior superveniens
expugnavit. arma ejus abstulit, quia jure
illo quod in hincbus hinc videbatur, eum privavit.
ille en dum ambiat illicita, perdidit acqui-
ta. spolia quoq ejus distribuit; quia vasa
iraefecit vasa misericordiae. hinc ergo leo re-
quiescens occubuit; quia mortem sponte subiit.
sed nullq eum suscitavit; quia per divinitatis
suae potentia ipse a mortuis resurrexit. Et quia
post resurrectionem suam in caelum ascendit,
recte cum p̄miseret, vigilavi; subiecit: et
factus sum sicut passer solitanz in tecto.
Quia solq inq mortuos liber, cum patre

regnat in celo. unde et ait: nemo ascendit in celum, ^{johan. 3. 13.}
 nisi qui descendit de celo, filius hominis qui est in
 celo. Serunt philosophi quod pelicanus filios
 suos statim ut nati sunt, inficit: postea vero per
 triduum multo dolore se afficit, eorum quodammodo
 naturae affectum ostendit. postea vero mater seip-
 sam vulnerat, eorum sanguine suo resuscitat. quis ^{1. tim. 2.}
 vero pater noster et mater, noster mediator dei
 et hominum homo Christus Jesus qui occidit in nobis
 omnem iniquitatem, ut meliorem inueniamus resurrectio-
 nem, sicut ipse ait: Ego occidam, et ego vivere deus. ^{deut. 32.}
 faciam. Et de eo per prophetam scriptum est: ^{39.}
 Vivificabit nos post duos dies, in die tertia susci- ^{osee 6. 3.}
 tabit nos. Clamat adhuc in solitudine caput
 nostrum et membrum ejus, cum eos vocat, qui
 nondum agnoverunt veritatem. Clamat in domi-
 cilio, dum eos ad penitentiam qui ceciderunt
 invitat. Clamat in templo, cum admonet ut foras
 mittamus timorem. Unde in Evangelio dis-
 cipulus ait:

Quia in aure auditis, Predicate super terram, ^{marc. 16. 27.}

fr. 9.

Tota die exprobrabant michi inimici mei: et
qui laudabant me, aduersum me iurabant.

Quid iniquius? venerat filius hominis querere
et saluum facere quod perierat. venerat iniquos,
ut auferret gemitum dolentium, ut reconciliaret
nos Deo: sed iudei, quos iniquitatis suae caligo
cecauerat, pro bonis mala retribuentes, illum
quasi hostem oderant, ei que maledictionis conui-
cia exprobrantes inferebant, cum dicerent. De-
monium habes, et cetera insaniam deliramenta
que Evangelicorum liber continet. qui et si ei ali-
quando extrinsecus blandirentur, intrinsecus ser-
uebant, sicut hi qui cum capere in sermone
volentes dicebant: magister. Scimus quia verax
es, et uiam Dei in ueritate doces, et non est tibi cura
de aliquo. magistrum cum uocabant, qui uene-
rant non discendi intentione, sed nocendi cupiditate.
Nam quod ita serres habeat, ueritas manifes-
tat, cum tentatores eos et hypocritas uocat.
Quasi et aduersum eum iurauerant, qui ex
silio contra eum mendacia confingebant.

John. 8. 48.

math. 22. 16.

60
oto etiam vitæ hujus tre veritatis inimici Ecclesie
Dei exprobrant, cum eam hæretica pravitate,
aut morum dissimilitudine impugnant.

pleriq; autem in eaq; Dei subdole et fallaciter
intendentes, et eē se in cre. xti simulant, et pæce-
Ecclesie Dei occulta machinasq; perturbant.
de quibus profecto hic dicitur: qui laudabāt
me, aduersum me jurabant. hi sunt qui ve- ^{math. x.}
niunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus ^{15.}
autem sunt lupi rapaces. qui in vobis quidem
socialem videntur hie mansuetudine, in corde vō
hostilem gestant furorem. Talis erat ille Simon
Magus ab apls baptizatus, sed postea ab apls
principis propter nefandæ veraliter ambionem
reprobatus. unde et dictum eē: nē tibi pars in ^{act. 8. 22.}
sermone isto. dum enī spūs sancti grātia
comparare voluit, a doctrina alt'i miser se alie-
navit. ipse namq; pceperat, dicens: gratis ^{math. 10. 8.}
accepistis, gratis date. hæc ē, inquam, hære-
sis, quæ ipsa nascentis Ecclesie iudimēta

tentavit, et ante alias hæreses prima apparuit.
Cujus erroris uersaria licet et tunc damnata fue-
rit, postea tamen in Ecclesia germine pestifero
pullulavit. nostris vero maxime tribus malicia
sue vix exercuit: et totius Ecclesie pacis huius
malicia infestatione turbavit. Concitavit enim
adversus Ecclesiam Deum, non solum innumerabilem
populi multitudinem, verumetiam reges, si fas
est dicere, potestatem. Nulla enim ratio sinit, ut in
Reges habeatur, qui destruyt potius quam regat
imperium; et quotcumque hæc potest, peruersis succe-
ssos, eos a consortio Dei efficit alienos. qui
turpissimi lucri cupiditate illectus, sponsam Christi
captivam cupit abducere, et passionis dominice
sacramentum ausu temerario contendit evacuar.
Ecclesiam quippe, quam sui sanguinis pretio re-
dentam Salvator noster voluit esse liberam, hanc
iste, potestatis regie jura transcendens, facere conat
ancillam. quanto melius foret si, domina sua
esse agnosceret, eiusque religiosorum principum auxilio,
devotionis obsequium exhibere; ne contra illu-
santem extendere dominationis, a quo sacrum Animum

acceptis potestis. ipse enim qui ait: per me
reges regnant. Sed immensa cecatus cupiditatis
caligine, et divino, ut patet, ingratus beneficio,
et contra Deum faustuos, terminos quos posue-
runt patres nostri, contempto divino timore trans-
greditur, et contra Catholicam veritatem suae furo-
re tyrannidis efferatur, in tantum animae suae
temeritatem extendit uasania, ut caput omnium
Ecclesiarum romanam Ecclesiam se vindicet, et
in Domina gentium terrene ius potestatis usurpet.
quod omnia ille fieri prohibuit qui hanc beato
Petro apostolo specialiter commisit, dicens:
Tibi dabo Ecclesiam meam. obstruat ergo os matth. 26. 18.
loquentium iniqua, et ovis haereticorum aures ob-
mutescat; quia nullas vires habet mendacium,
quod ipsius voce veritatis invenitur destructum.

quia cinerem tamquam panem manduca-
bam: et poculum meum cum fletu miscebam.
Ex hoc timebant et pharisaei Redempto-
rem nostrum criminabantur, quia publicanos
et peccatores non solum non respuebat, sed etiam

Cum illis in cibo et potu communicabat. unde
quidam eorum indignè ferentes dicebant: quē
math. 9. 11. Cum publicanis et peccatoribus manducat et bi-
bit magister vester? sed ille qui non iustos, sed
peccatores vocare venerat, quid dicebat? non
opus sanis medicis, sed male habentibus.
O immensa Dei clementiam! O inestimabile
gracie caritatem! Illos volebat curare, qui salu-
tem nolebant habere, qui ad usum salutem sua-
rum animarum, et perheneticorum more medicum
incusantes, volebant potius ex infirmis, morte
incurrere, quam vitam ex salute invenire.
Sed cineres Redemptor noster manducabat,
quando in crucis suae eos traiecit. Cineres namque
erant; quia dum principes tenebrarum magis
quam auctores sequerentur luminis, in eorum
cordibus quasi extinctus fuerat divinus prorsus
ignis amoris. Cineres, inquam, erant, videlicet
nullo apti usui, et sine caritatis glutino
non dissoluti. quis non has miretur misericor-
diae Dei clementias? quis iam de remissione

peccatorum desperet? quis n̄ credet se, si votat
veniam consequi, cum cūdiat em̄ incredulos.
tanta Benignitate cōmitti? unde ait apostolus:
Si enim cum inimici eēmus, reconciliati sumus Rom. 5. 10.
Deo per mortem filij eius multo magis recon
ciliati saluemur ab ira per ipsum. Quia
ergo Redemptor noster in mundum veniens, va
sa irae fecit vasa misericordiae, et omnibus
ad se venientibus pietatis suae sinum aperuit, recte
nunc dicit: quia Cinerem tanquam panem
manducabam, et poculum meum cum fletu mis
cebam. Quae cum exures ejus, v. sitis fuerit,
ipse evidenter ostendit, cum ait: meus cibus est, Joh. 4. 14.
ut faciem voluntatem patris mei, qui misit me.
Et iterum: me oportet operari opera patris mei, Joh. 4. 34.
qui me misit, donec dies est: venit nox quando
nemo operari potest. Quae sunt haec patris opera,
quae in die dicit et in nocte operanda, nisi sa
lutifera agri intellectualis cultura? ipse est enim math. 13.
homo qui seminavit bonum semen in agro suo: math. 13. 9.
ad cuius culturam postea operarios destina
bat, cum diceret: messis quidem multa, lu. 8. 2.

Cantic. 10.

Operarij autem pauci. rogate & dñy messis,
ut mittat operarios in messem suam. quis sit ergo
iste ager, ipse ostendit cum agrum mundum, et se-
men dixit eē vbum dñi. Seminavit ergo ut me-
teret, messuit ut manducaret. huius agri fructum
quotidie colligit, et quasi eo pascitur, cum electo-
rum protectibus delectatur. unde sponsus in can-
tici canticis dicit: Comedi favum cum melle meo.
Habet iste homo et vineam, sanctam videlicet
ecclesiam, ad quam excolendam primo mense ope-
rarios misit, et postea singulis quibusq; tribus
mittere cessavit. patet ergo quia sicut ager
excoluit ut comedit, ita vineam plantavit ut
bibat. bona vinea, quæ uvarum decorata colo-
ribz, et dilectionis ac perseverantiæ palmitibz
propagata, Agri oīū suavem in fructibz suis
haustum p̄bet. bona, inquam, vinea, quæ potest
dicere: vinea fui pacifico, in ea quæ h̄t popu-
los. quæ ē illa quæ h̄t populos, n̄ Sancta
ecclesia per totum orbem diffusa? illa namq;
h̄t populos, quia ex oī parte terrarū recte
credentes continet. in hac ergo solummodo

Cant 8. 11.

electus quisq; vinea efficitur; quia nullus aliqñ
do fructum ferre poterit, qui ab unitate Ecclesie
discedit. Eo enim Deo poculum subtrahit, quo hæ-
reticos ineptæ garrulitate consentit. quid enim *Johann. 4.*
Sicilicet Deo, nisi fidem nostram? unde et amulie
re Samaritana quæsiuit bibere, de cuius eu-
n legimus aqua bibasse: sed spirituale potum
ei mulier obtulit, cum mundi cum Salvatore
agnovit. In Cruce quoq; positq; stiebat, et *Johann. 19.*
pœnitentiam peccantium, et fidem exoptabat
perfidorum. Sed vinea Domini Sabaoth in-
patribq; ei Deo plantata, et doctrine anatro
et ubi legonibus per manus prophetarum excul-
ta, novissime in amaritudinem versa, dum ei
vinum lætitiæ ferre debuit, feralis invidice
acetum porrexit. plerumq; etenim bonu vi-
num corrumpitur, et in acetum mutatur.
Quia ergo ille populus et in patribus sanctis,
et in filiis nequam extitit; quasi primo vi-
num, postmodum vero acetum fuit. fuerunt
enim aliqui in illis, qui hunc orem Salva-
torem crediderunt: fuerunt et qui de peccatis

profundo ad misericordiarum se patre leuave-
runt. quid en pluribus q toribus criminibz umq^o
obligatus existit, quam mulier illa peccatrix,
de qua septem, ut ait Evangelista, demonia eiecit?
nam et Zachaeus publicanus et raptoribz publi-
canus ipse et raptor pfuit, et tñ ad ipsius hos-
pitium Dei filius dixit. Sed et Simon indignè
tulit de admissione mulieris: et turba murmu-
rauit de hospio peccatoris. poculum nāq suū
cum fletu miscuerat, et ideo se inimicorum
proteruitas exprobat. quod quotidie in Ecclesia
fieri cernimus, cum peccatores pro peccatis suis
plangentes, Atum indui, et ad ipsius intrare uni-
tatem videmus. v. certè poculum dñs cum fletu
miscere, & alios ab exterioribus intrusus trahere,
alios ab interioribus exteriori jectare.
Scimus en, quia potus ab exterioribz interiori
trahitur, fletus ab interiori exteriori deri-
vatur. Quia Ergo Conditor noster occult-
ta nostra examinat, et n solum opera, ve-
rum etiam intentiones radicibz pensat, ocul-
to ejus judge fit, ut quosdam qui in oculis

(hominum

CCCCC

81
hominum justitiae videntur, reprobet; quodam
Criminibus reos perpendentiam correctos salvet.
Et cum juxta Apli sententiam, neq. volentis, neq. rom. 9. 16.
currentis, sed miserentis fit dei, alios qui cor
ruerant misericordiae erigit; alios qui stare vide
bantur, cadere justè permittit. ex peccato namq.
primi parentis accepimus, ut nec in ipsa jus
titia stabiles eò possimus, sed q. contra illud
nobis bonum quod facimus imputando, erigimur,
aut contra proximos in superbia leuamur, un
de et subditur:

A facie irae et indignationis tuae, quia ele ver. 11.
vans allististi me. Quia eni justae dānationis
sententiam primus homo peccando pertulit,
quam postmodum negotium successu consequenter
incurrit; deo Xpus jesus venit in mundum
peccatores saluos facere, et ab ea qua tenebāt
damnae liberare. Ecclesia vero quae eius est
est, cui claves regni coelorum tribuit, et ligā
di atq. solvendi potestatem dedit, deo peccatores
quotidie quotidie suscipit, quia illam irā
dei sententia agnoscit. Quia eni p. facie

iræ, damnationis intelligimus cognitionem. Nam
quod iram indignationis agnoscat, manifeste osten-
dit cum subiungit: quia elevans allisisti me.
Creatis ceteris creaturis, homo specunctis elevatus
fuit; quia et libertate extitit arbitrii conditus,
et rursus lumine illustratus. Cui enim datum e-
st ut sicut cetera cuncta terram semper aspice-
ret, sed ut ipso situ corporis caelos erectus videret:
ut ex hoc quoque aperte cognosceret, quia et
intentionem ad summa dirigere, et mentem daret
ad Deum levare. nam et terror eius et tremor
omnibus creaturis incubuit, quia donec voce as-
platus fuit. mortem quoque nequaquam incur-
ret, si divinis preceptis obediens nunquam peccaret.
Sed conditoris sui mandata transgrediens, tanto
gravius corruit, quanto antequam caderet, al-
tius stetit. cadens igitur allisus est; quia pec-
care non metuens, et pro salute infirmos pertur-
bat, et proinde mortem suscepit.

Ver. 12. Dies mei sicut umbra declinaverunt: Et
sicut fenum aruit. Gravis allusio, per qua-

lux in tenebris utitur, et in conditum viror muta-
tur. Quem namque sicut umbram primus homo ha-
buit, quando se a facie Conditoris abscondit. Na-
mque opaca nemorum latere voluit, ut ex hoc quod ^{gen. 3}
putetur ostenderet quas caecis umbras interioris
perlucisset. Si enim in umbra non esset, dum esset loca-
lem non crederet, nec ab eius oculis putaret se abs-
condi, a quo sciret enim cordis occulta videri. quod
fuit ergo umbram eius, qui prius incurrit um-
bram mentis. Dies namque eius inclinata fuerat,
et ideo illi lumen sapientiae interioris non fulgebat.
Sol etenim dum inclinatur, omnes umbras efficit,
et caloris sui magnitudinem paulatim subtrahit.
Unde post meridiem Adam a deo vocatus est, ibidem
describitur, ut ab exterioribus agnoscamus, quod inte-
rius gereretur. In meridie enim aëre est purior,
aer limpidior, aestus ferventior. Quasi ergo me-
ridies in Adam pectore miserat, dum lumine
divinae contemplationis illustratas, amoris su-
mi facibus ardebat. Sed hunc miser meri-
diem perdidit, cum peccavit. ibi enim amoris
refriguit incendium, caligavit claritas, deficit
visio. Veniens autem in mundum lux vera x

Dei filius, hanc nobis claritatem reddidit, cum
cordes nostri tenebras presentiae suae illuminatione
sugavit. unde scriptum est: populus qui ambula-
bat in tenebris, vidit lucem magnam. magna
lux remissio peccatorum, donum gratiae, intelli-
gentiae claritas, contemplationis gaudium, collatio
virtutum. Dedit enim nobis, ut ait apostolus, ping-
uis spiritus: gustavimus bonum Dei ubi, virtutes
seculi supervenitur. hi sunt dies gratiae, quos
nobis contulit excellentiae bonitas Dei. Inqui-
runt si noctem nequitiae contemnimus, ad cele-
stis regni hereditatem in offenso itinere ambula-
mus. Hinc etenim salvator ait: si quisambu-
laverit in die, non offendit, quia lucem huius mu-
di videt. Sed hi dies in nobis sicut umbra
declinant, cum peccatorum nostrorum nebulas pro-
priam divinae Opponentis, et mentis patimus
caliginem, et divinae Extinguimus caritatis ardo-
rem. Scimus autem quia sole ad occasum ver-
gente, umbrae crescant donec nox veniat
et lumen omnino diei deficiat. Sic nimirum
cum in reproborum cordibus sol iustitiae

sa. 9. 2.

2. cor. 5. 5.

hebr. 6.

matth. 11. 9.

Occidere ceperit, ceciditque umbra uehementer
 excreuit; adeo ut diuino non illuminetur lumine,
 sed mortifera noctis inuoluantur obscuritate. ⁷⁸
 Et ego sicut fenam arui. nemo equi nesciat,
 quod quantumlibet tenera & delectabilis herba
 sit si apposita falce succidatur, et colorem ve-
 nustate confestim exuitur, et a radicis humore
 siccatur. Sic profecto quicumque per opera
 prauitatis a deo recessit, necessario a uirtutis
 intimae humore areuit. hinc etenim saluator
 discipulis ait: Sicut palmes non potest ferre fructum ^{Johan. 15.}
 cum ceuemetipso, nisi manserit in uirgine. ^{4.}
 Sic et uos non in me manseritis. Nam et si florere
 in hac uita peccatores plenamque uideant; ariditate
 in suam in fine recognoscunt, dum simul amant
 tant et ridens uite dulcedinem et tristes
 glorie dignitatem. insipientia quique. Sicut
 uanitate confisi, dum sperant facile si cunctis
 suppetere, arbitrantur utique se religionis uirtute
 non egere. Et dum de inanis sapientia se iactant,
 insipienter vivere nequaquam formidant.

et veræ sapientiæ radicē percipit, instilla-
ta sapientiā auerunt. qui si voluerint in
ipsa sapientiæ vitalis radicē reuivisci, su-
mopere studeant ad fontem vitæ, mentis pro-
cessu properare.

ver. 13.

Tu autem, Domine, in ævum per manes,
et memoriale tuū in generationē et generationē.

Spectat hoc ad id quod ait: Ego sicut fenū arui.

Quasi dicat: qui diligens vanitatem, et sequens

mendaciū, in æritate et stabilitate persistere nolui,

terralis et instabilis factus, mortis ariditatem in-

cunxi. sed tu, Domine, in ævum per manes. hæc

Ergo est unica spes salutis meæ, ut te inhercam:

ut sicut per me factus sum aridus, ita per te fiat

æternus: et inter vivos mortem effugiam, a quo

discedens perdidici vitam. nos quoque scientes quia

primus homo factus ē de terra terrens, secun-

dus de cælo celestis: sicut terreni imaginem

portavimus, ita celestis imaginem portemus. et tu

eo unum efficiamur, qui resurgens a mortuis,

iā nō moritur, et mors illi ultra nō dominabitur.

ipse ē enī qui factus ē in spem vivificantem.

1. cor. 15.

rom. 6.

91
Et si membra fuerimus, quod caput nostrum
processit, pariter ascendemus. Cujus ascendens spiritus ipse
nobis contulit, qui ait: pater, volo ut ubi Ego, *Joh. 17. 24.*
sum, et ipsi sint mecum, quod si ab eis separa-
ti fuerimus, aut abscissa membra partici-
patione carebimus vite, nec cum eo in celum
ascendemus. Cum eo ergo unum sumus, quia *Johan. 3. 15.*
sicut ipse ait: nemo ascendit in celum, nisi qui
descendit de celo, filius hominis qui est in celo.
Et notandum quia non dixit, vivis, sed permanes
in eternum. homo etiam si multo tempore vivat,
non tamen uno die permanet: quia ut semper
mutetur, ex conditione mortis habet. de quo quidam
sapienter perhibet, dicens: qui quasi flos egreditur *Job. 14. 2.*
et comeditur, et fugit velut umbra, et nunquam
in eodem statu permanet. Deus vero qui solus
vere æternus, vere immortalis est, in eternum
permanet: quia in eo nihil est transitorium, nihil
mutabile, nihil quod alienum sit a sempiterna
eius divinitate. memoriale habet in generationem
et generationem. Quid magis memoriale inde, *psal. 144. 9*
quam misericordias de illa namque scriptum est:
misericordias eius super omnia opera eius. Et mise. *psal. 162. 10*
recordia domini ab æterno et usque in eternum.

super timentes eum. dicet et hominem mi-
raculiter condiderit, mirabilius tñ perditum
per filij sui mortem redemit. hæc memorialis
Dei misericordia in generatione et generationem
permanet, quæ oibus per temporũ curricula
viventibus usq; in finem seculi patet.

ver. 14. Tu exurgens misereberis Sion, quia tuus
miserendi eius, quia venit tempus.
Si Sion ad litteram accipimus, iudeorum
in hoc loco et gentium vocacionem notare vale-
mus. Et videbitur hoc modo quasi. Speden-
tis ubi expositio; ut cum duas generaciones
unat, qualiter in generatione et generatione
misericordia Dei sit permansura, ostendat.
Aut ergo: tu exurgens misereberis Sion.
per filium Deus pater exurrexit; quia qui
antea n̄ cognoscebantur, per eum in hominũ
notiam venit. Unde et vbum Dei patris et
splendor dicitur: quia per eum et voluntas
Dei cognoscitur, et ipsa divinitus eentia
declaretur. Sion vñ de iudaici populi
misertus ē, quando de eorũ progenie

hebr. 1.

24
nasci voluit, et prius eos ad fidem vocavit.
tempus miserendi, tempus plenitudinis intellige;
quia iuxta apli sententiam, ubi venit plenitu-
do tuis, misit Deus filium suum natum ex muliere gal. 4. 4.
re, factum sub lege, ut eos qui erant sub lege
redimeret. Quod verò ait: quia venit tuus;
tuus nimirum gratia vult intelligi, de quo dominus
per prophetam dicit: tunc accepto exaudiuite, Jac. 49. 8.
et in diem salutis adgruote. quod exponens - 2. cor. 6. 2.
Apostolus, ait: Ecce nunc tuus acceptabile, Ecce
nunc dies salutis.

Quoniam placuerunt servis tuis lapides eius, ver. 15.
et terra ejus miserebuntur. Per lapides Ieron.
Aplius intelligere possumus, qui de judaico na-
populo, Ecclesiam demum ex seipsis edifica-
verunt. qui profecto lapides servis dei pla-
cuerunt, cum quales futuri essent, propheta per
spiritum viderunt. Nisi enim prophetis apostoli
placuisse, nequaquam de eis Iaias diceret:
qui sunt isti qui ut nubes volant, et quasi Iai. 60. 8.
columbae ad fenestras tuas? Et iterum: quia rom. 10.
speciosi pedes Evangelizantium pacem.

Ephes. 2. 14.

Luc. 2.

1. reg. 2. 9.

Evangelizantium bona? Qui st pacem Evan-
gelizantes, nⁱ apli. Atum pdicantes? ipse est eni
pax nostra, ut ait ap^lus, qui fecit utraq^{ue} unu.
Unde etiam ipso nato, hominib^{us} pacē reddita.
Angeli pastorib^{us} nuntiaverunt, quam postea
apostoli oib^{us} gentibus publice pdicaverunt.
per pedes vero evangelizantium affectus intelli-
gimus ap^lorum, qui quidem speciosi erant, qn-
do n^{on} sua commoda, sed auditorum utilitatem qua-
rebant. Speciosi, inquam, erant, qui terreni lueri
inquinamenta ex ipso operationis suae incensu n^{on} d^e
trahebant. tunc namq^{ue} corporeos pedes habere
speciosos dicimur, quando nulla caenosa viae labe
sordamur. quia ergo ex pdicationi^s offio terrenas
clivitas apli n^{on} querebant, recte de eis dicit^{ur},
quia pedes eorum speciosi erant. hinc namq^{ue}
Anna de deo prophetavit, dicens: pedes sanctor^{um}
suorum servabit. quia ergo quales futuri
essent apli, per spum sanctum propheta videret^{ur},
recte nunc dicitur, quia servi dei lapides
sion placuerunt. qui porro lapides terrae me-
serti sunt; quia paenitentia^m agentes a pec-
catif absolverunt. per terram quippe pecca-
tores accipimus. unde serpenti ci^{us} Domino

dictum est: terram comedes oibus diebus vite ⁹⁵ *gen. 3. 17.*
tua. antiquus eni hostis terram comedit; quia
peccatores quosq; in ventrem suae malitiae abscondit:
isq; hominum perditionem desiderans quodammodo
reficitur, dum pravis eorum operationib; dele-
tatur. Terrae ergo Sion apostoli miserti sunt,
quando iudeos ab errore cognoscentes a peccatis ab-
soluerunt. Ecce constructus est unus paries Domus
Dei; quae est Ecclesia; paries, inquam ex circum-
cisione: veniet paries ex Spiritu, ut duo parie-
tes in unum iuncti lapidem angularem unum *Ephes. 2.*
construant Civitatem. vide eamq; Equid sequatur.

Et timebunt gentes nomen tuum Domine, et omnes *ver. 16.*
Rege terrae gloriam tuam. Quasi dicat: non-
solum misereberis Sion, iudeos vocando, sed
et gentium, eas ad fidem conotendo. Quae quide-
m resistent Evangelio, sed agnita veritate, time-
bunt nomen tuum, Domine. Timebunt, inquam,
non timore serviti, sed casto et filiali. Timuerunt
gentes Deum, quando spreto idolorum cultum
et antiqua contentis. Superstitionis errori-
bus, baptismo sunt mundatae poenitentiae,
et Christianae susceperunt instituta doctrinae.

in quibus vobis notandum, quia n̄ ait: Non time-
bit n̄ tuū; domine, sed gentes timebunt n̄ tuū;
quia etsi missas sit Christus ad oēs que perie-
runt domū israel, tamen illis vbum Dei repel-
lentibus, et indignos se æternæ vitæ iudicanti-
bus, Conuersi sunt ad gentes ap̄li, quæ n̄n Christi
cum gaudio suscepērunt. hinc namq; Apostolus
ait: Dico Christum Iesum ministrum fuisse cir-
cumcisionis, propter veritatem Dei, ad confirman-
das traditiones patrum. gentes autem super mi-
sericordia honorare Deum, sicut scriptum est:
propterea confitebor tibi in gentibus, et n̄n tuo
cantabo. hinc rursus ait: quod querebat is-
rael, n̄ ē Consecutus, electio aut̄ Consecuta ē.
Et oēs Reges terræ gloriā tuā. infirma
mundi elegit Deus, ut confunderet fortia. igno-
biles vinceret: piscatores elegit, ut reges sub-
jugaret. Ecce impletum ē. quod de Christo p̄dictu-
m ē: omnes Reges terræ timebunt gloriā tuā.
Omne enim Culmen seculi, ad reverentiam
Christi flectitur: oīs dignitas humana con-
ditionis ad obsequiū Christi inclinatur, sicut
ait ap̄l̄us: Christus factus ē p̄ nobis obediēs

matth. 12.

matth. 13.

rom. 15. 8.

rom. 11. 7.

1. cor. 1.

philip. 2. 8.

usq; ad mortem, mortem cum Crucis: propter
quod et Deus exaltavit illum, et donavit illi nō
quod est super omnia: ut in nōe Jesu omne genu
flectatur, celestium, terrestrium, et infernorum.
gloria Christi, resurrectio ē, per quam diabolo
abstulit regnum, et mortis destruxit impe-
rium. qui enim in morte visus ē infirmus, in
resurrectione apparuit gloriosus. unde dicit
apostolus: etsi mortuus ē infirmus, sed vi- 2. cor. 13.
4.
vit ex virtute.

quia edificavit Dominus Sion, et videbitur ver. 17.
in gloria sua. Cuius ē quare gentes et iudei
ad fidem vocentur. Et utroq; ex populo edifi-
cata ē Sion spiritualis, quæ in celsitudine vir-
tutum posita, terrena deserit, celestibus inten-
dit, futura providet, hostium incursum non timet.
hujus fundamenta in montibus sanctis sunt,
quia sicut ait Apostolus: iam non sumus hospites pat. 86.
et advenæ, sed cives sanctorum et domestici ephes. 2. 19
Dei, superedificati super fundamentum apostolorum
et prophetarum. in hac civitate Dei hæc
coniungitur, sicut scriptum ē: ecce tabernaculum apoc. 21.

Dei cum hominibus, et habitabit cum eis.
Synagogam enim reprobavit, Ecclesiam elegit.

psal. 26. 21. Ideo scriptum est: diligit doming portas Sion
super omnia tabernacula jacob. illa nempe
Dei tabernacula delevit, Sion vero, id est
Ecclesiam, gentiâ suæ habitacionis illustravit.
unde et illic nequaquam conspicitur, hæc autem
ab his qui mundo sunt corde, mentis intui-
tu videtur; nam subditur: et videbitur in gloria
sua. in gloria sua Christus videtur in Ecclesiâ,
qui in infirmitate vitæ & in synagoga. in
qua infirmitate nequaquam a morte videbitur,
qui immortalis et impassibilis factus, cum
patre Deus in illa jam cælesti sede gloriatur.
2. cor. 4. 16. unde dicit apostolus: Et si novimus Christum secundum
carnem, sed jam non novimus. possumus quoque
per id quod superius dictum est: tu exurgens
misereberis Sion, remissionem peccatorum
quæ in Ecclesia datur, intelligere. et multiformis
dona græe, quæ quotidianis divinitus
incrementis consequitur. quæ in illis Deus
multiplicat, quibus Sion placent lapides,
ide qui et apostolorum doctrinam recipiunt,
et eorum propositæ exempla imitantur.

37
Sed jam ad sequentia revertamur.

respexit in omnem humilium et respexit preces ver. 18.
eorum. In humilium Deus omnem respexit, quando ad humanam naturam reformandam filium in mundum misit. Hoc enim iustorum requirebat oratio, hoc prophetarum expectabat desiderium, ut ille in mundum veniret, qui et diabolica servitute hominem redimeret, et vitia aditu, quae culpa obstruxerat, gratuito pietatis suae munere reseraret. hinc namque ieremias ait: Clama ier. 15.
sunt ad Dominum a facie tribulantis, et met-²⁰
tet eis salvatorem et propugnatorem, qui liberet eos. Ex quibus verbis liquido colligitur, quia in eorum respexit omnem, quibus in tribulatione clamantibus non solum Salvatorem contulit, sed etiam propugnatorem misit. Iidem vero qui fuit Salvator, fuit et Propugnator. Salvator namque Dei filius est, de quo scriptum est per prophetam: Deus ipse veniet, et salvabit nos. unde etiam Jesus priusquam in vitam conciperetur, vocatus est ab Angelo. nam quod propugnator sit, ipse ostendit eum per prophetam ait: Ego qui loquor iustitiam,

jrai. 63. 1. et propugnator sum ad salvandum. Ex hoc
 spes n̄ spreuit; quia eis quod deprecabantur
 indulxit. Si enī spes eorum spreuisset, nequaquā
 ad eos liberandos filium misisset. hinc namq̃
 exod. 4. 13. Moyses ad Dominū ait: Obsecro, Domine, mit-
 te quem missurus es. hinc propheta alius
 jrai. 64. 1. exclamavit, dicens: utinam dirumperes ca-
 los, et descenderes. hinc etiam david dixit:
 psal. 71. 1. Deus iudicium tuū Regi da. iudiciū suū
 Regi Deus pater dedit, quando dñi filius
 carnis humane substantiam assumpsit. hinc nāq̃
 ad filiū ipse pater ait: psal. 2. 8. postula a me et dabo
 tibi gentes hereditatem tuam, et possessionē tuā.
 terminos terre: reges eos in virga ferrea, et tūq̃
 vas figuli confringes eos. patet ergo quia
 iudiciū suū illi dedit, cui et honor regnum,
 Et in contuberniū tradidit Communionem. Vas.
 En figuli postquam semel confringit, nullo modo
 postmodum reparatur. Quid ergo per confrac-
 tionē vasorū figuli, n̄ extrema damna
 designatur? ibi enī per iudicij severitē quicūq̃
 Confringitur, nequaquam ulterius p̄ penitentia

remedium

28
remedium reparabitur. Quod profecto iudicium
per Dei et hominum mediatorem fiet, quia
scriptum est: pater enim iudicat quemquam, et johan. 5. 22
de iudicium dedit filio. in humilium nihilominus
conem Deus respicit, cum pro se valijs
exorantes fideles exaudit.

Scribantur haec in generatione altera, et po ver. 19.
populus qui creabitur, laudabit Dominum.
Sicut ex duobus populis primitiva et constructa
Ecclesia; ita gemina est generatio infidelium
unitae collectae, carnalis scilicet, et spiritalis. Sive
ergo esion, et ea quae sunt supradicta, ad litteram
intelligamus, sive per intellectum mysticum
ad Ecclesiam cuncta referantur, conveniunt
superioribus sequentia, et plibatis exponenda
concordant. dictum est enim: tu exurgens,
domine, misereberis esion. Et iterum
qui edificavit Dominus esion. Nunc vero
ait: scribantur haec in generatione altera.
Quod enim iudaeis fuit promissum, hoc in
gentibus videtur impletum. Si vero iuxta
spiritaliter intelligentiam per esion Ecclesiam
accipimus; per generationem alteram, spiritaliter

deuter. 6. v. 3.

7

jerem. 31. 33.

intelligimus, in qua nimirum divinitus scriptæ sunt
promissiones: quia quidquid de remissione pec-
catorum, quidquid de æternæ felicitatis scriptu-
ra Sacra asserit, hoc in cordibus suis per
amorem spūs spiritalis generatio inscribit. Cui
et dicitur: Audi, israel præcepta Domini, et ea
in corde quasi in libro scribe. de hac præpto-
rum Dei inscriptione per prophetam doming
dicit: hoc est testamentum quod testabor eis:
dabo leges meas in cordibus eorum, et in-
sensibus eorum scribam eas. Bonus pater,
qui filios non terrene hereditatis jura, non luto
et lateribus constructas domos, non auri argen-
tive præscribit acerbos, quæ livoris plenum
et invidiæ seminarium est, et superbia ac lu-
lus existunt fomenta; sed caritatis et di-
lectionis gratiam, justitiæ et pietatis proponit
edicta, et ventis legem non in lapide, vel
membrana, vel ligno, vel cera, sed in tabulis
cordis perscribit; ut cunctæ filij promissionis
vanis numquam cogitationibus occupentur, et
semper omnipotentis patris testamentum quasi
poculum hntes, quid timere, quidve sperare

27
debeant cogitent et in exequendis mandatis
caelestibus, votis cibus elaborent. de his quippe
ait propheta in psalmo: hanc ergo gratiam quere^{psalm. 25. 6.}
tium dominum, quarentium faciem Dei iacob.
quid nobilis generatio divina? quid sub-
limius caelesti? quid castius conceptione spi-
ritali? voluit immaculatus dominus ut homo
sine macula nasceretur peccatis, etatisque non
carnalis delectationis humanae sobolis propaga-
retur successio. Et ideo talem fecit Adam, ut
absque peccato filios ederet, si in conditoris obe-
dientia persistisset. posset namque fieri ut si-
cut absque delectatione fructus suos terra ger-
minat, ita sine peccato filius mulier pareret.
Et sicut ipse a Deo Adam pure conditus fue-
rat, ita homo hunc pure procrearet. quod
hinc curae incredibile videatur, cum apibus
etiam hoc ipsum conferatur. sed quia domino
suo obedire humana aequa renuit, cuius imperio
laro obtemperare contempsit. nam et rebellis
ei semper postquam extitit, et ad usum eam
cuius ancilla fuerat, se in superbia erexit.
plerumque cum usque adeo erigitur, ut ipsa domina
sua versa vice dominetur. Unde fit, ut in

filiorum procreatione per delectatione in peccatum incidat, et bonum opus male operando, delinquat. Sed Dei huius mediator, sicut nobis quam perdidideramus vitam contulit, ita etiam hanc in nobis generatione reparavit. unde et de virgine, et sine peccato nasci voluit: ut ex hoc patere ostenderet, quia hoc etiam nobis inter innumera beneficiorum suorum dona conferret: ideoque ait: propter hoc dabit dominus ipse vobis signum: ecce virgo concipiet et pariet filium. quam virginis conceptionem nequaquam signum esse diceret, nisi tale quid nobis in sua nativitate quod credere deberemus signaret. unde rursum scriptum est:

isa. 7. 14.

isa. 11. 10.

jo. 1. 12.

O radix jesse, qui stas in signum populorum: signum enim fuit populis illarum sine virili commixtione nativitas, quod his qui credunt in nomine eius, daturus erat potestatem filios dei fieri: his videlicet qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex deo nati sunt. Sicut namque beata maria utrum peperit virgo, et post partum incorrupta permansit: ita et mater ecclesia

filios Dei sine dolore generat, et virgo semper
 illibata perseverat. qui in hoc quoque deus
 toto corde diligunt, patrem se deus habere
 eodem ostendunt. filiorum enim est diligere,
 et timere. porro in hac dilectione nequaquam
 torpescant otio, et operibus insolescant, sed et
 in mandatis caelestibus voluntatem dei custodiant,
 et ex virtutum operacione nullam ab hominibus
 laudem querunt. unde et subditur: Et
 populus qui creabitur, laudabit Dominum.
 in operibus namque suis Deum laudant, qui
 bonum quod faciunt, nequaquam dei, sed gratie
 dei attribuant. unde et paulus cum plusquam
 bis se laborasse dixisset, subiicit atque ait:
 non autem ego, sed gratia Dei mecum. Sed 2. Cor. 10.
 quae in nobis sunt sanctitatis opera, ita sunt
 ad proximorum edificacionem exterius trahenda,
 ut in eis non favor aut gratia humana requi-
 ratur, sed ipse, a quo haec sunt hominibus
 collata, deus laudetur. hinc namque per se-
 metipsam veritas apostolus ait: sic luceat math. 5. 6.
 lux vestra coram hominibus, ut videant ope-
 ra vestra bona, et glorificent patrem vestrum
 qui in caelis est.

ver. 20.

Quia prospexit de excelsis suis: clom̃g decelo
in terram aspexit. Nec nova post creationem
nascetur, nec dñm perfecte sanctorū inta lauda-
ret nē per eum nos divina miserap respu-
set, qui nos in Nicodemo denuo nasci docuit,
dum alr in regnum intrare n̄ posse, nē ex
aqua et spū renasceremur, monstravit. Unde
dum populū creandū Dominū benedicturū ēē
propheta dixisset, eam illico nostrae redem-
tionis adjecit, ut qui indubitanr sciret, alr
novum n̄ posse creari populū, nē Dominus
et redemptor noster novus homo veniret in
mundum. Nec posse quemq̃ amplius de vera
salute ambigere, cum sciret omnipotentem
medicum ad infirmos descendisse. dicat ergo:
quia prospexit de excelsis suis. Sancto. prospi-
cere dicimur, cum a longe intuemur. quia
ergo per ubi dñi incarnatione n̄ solum iudea,
que juxta ēē videbatur, sed em̄ gentilitas
liberanda erat per misericordiam, recte nūc
dicitur: quia prospexit de excelsis Sancto
suis, juxta quod scriptum ē: pacem iſt qui
longe, et pacem iſt qui prope. redemptor
noster n̄ immerito excelsus dicit; quia

jo han. 3.

ephes. 2. 17.

divinitus ejus potentiam nemo mortalium intue-
denq; et sanctus extitit, et Dei per oia fuit.
hinc namq; ipse de se in Evangelio ait: quē deq; *johan. 16. 26.*
sanctificavit et misit in mundum. nam qd̄ De-
i per oia fuerit ipse testatur cum ait: n̄ p̄ filij *johan. 5. 19.*
a seipso facere quāquam, nē quod viderit pat-
rem facientem. idem autem qui excelsus exti-
tit, ipse etiam cælum fuit: sed excelsus propter
sublimitatem, cælum verò propter divinam
inhabitationē. In eo enī, sicut testatur apostolus *colos. 2. 9.*
habitat ois plenitudo divinitus corporaliter.
et per prophetam quoq; Dominus ait: cælum mi *ysai. 66. 1.*
Sedes est. quæ cum ior sedes Dei, quā stus?
cælum igitur Dei altus ē, de quo Dominus
in terram asperit, ut cum peccantib; q̄busq;
spem per eum venie triduit, de celo in terram
asperit, ut cælum fieret qui terra fuit. quod
aperte ostenditur, cum illico subjungitur:

ut audiret gemitus compeditorum, ut solve- *ver. 21.*
ret filios intermentorum. Sancti viri non
incongruē compediti dicuntur: quia legati
vinculis disciplinæ Dei, nequaquam ad ea q̄
exteriora sunt vagantur, et quasi gressum
operis immobiliter figunt, dum a solitoris

desiderio nusquam discedunt. de his namq
Eccl. 6. 26. compedibus scriptum ē: Inice pedestes in com-
pedes ejus, et in torques illius collum tuum.
quia profecto cujus a pravitte gressus compes-
citur, ejus fideles sanctorum varietate virtutum
adornatur. Collum namq fides est, per qua deo
fidelis quisq coniungitur, et quasi per collum
capite suo exte Ecclesia, qua ejus ē erus unig.
unde in laudem sponsae in canticis canticor

Cant. 1. 10. dicitur: Collum tuum sicut monilia. quia en,
Jacob. 2. 26. sicut jacobus ait: fides sine operibz mortua
est; quasi collum sponsae monilibz circum-
datur, dum fides sanctae aie operibz deco-
ratur. gemunt continue compediti; quia du-
xili sui tenebras electi considerant, ad cla-
ritatem visionis dei indesinenter suspirant. Sed
eorum gemitus nequaquam deus audiret, ni me-
diatorem nobis filium suum dederet. unde dicit

Ephes. 2. 18. aplos: per quem accessum habemus ad pat-
rem, et ipse ē propitiatio pro peccatis nostris.
Constat ergo quia nullus audiret gemitum
deus, ni ille venisset, per quem ad patrem
habemus accessum. ut solveret filios interem.

torum. filii interemtorum s^t imitatores mar apoc. 7.
 Tyrum, eorum s^ult, qui p^{ro} testamento des
 sua cr^{uce} tradiderunt, et in sanguine Agni galis.
 laverunt stolas suas: v^{er} qui membra sua super
 terrar^{um} mortificantes, cernem suam cum vitijs
 et concupiscentijs crucifixi erunt. possumus quoq^{ue}
 per compeditos, eos accipere, qui mortalitatis
 et passibilitatis vinculis se astrictos intelligunt,
 et miseris humane necessitatis afflicti indesi
 nenter gemunt.

ut annuntient in sion n^{on} Domini, et laude^{re} ver. 22.
 ejus in jerusalem. Soluti a peccator^{um} vinculis,
 eo magis in Ecclesia n^{on} d^ei. annuntiant, quo
 eis dimissum est de peccator^{um} excessib^{us}, quod
 timebant. quod vero aliud est n^{on} d^ei. annuntia
 re, n^{isi} d^ei. misericordiam in Ecclesia p^{re}dicare?
 Dominoru^m en^{im} est misereri. hinc namq^{ue} de A^{po}
 dicitur. Benedictus qui venit in n^{om}ine d^{omi}ni. math. 21.
 Scimus en^{im} quia mediator d^ei et h^uman^{um} h^{oc} psal. 117.
 Atq^{ue} jesus iudex est humani g^{ra}tis: juxta 26.
 quod scriptum est: pater n^{on} iudicat qu^{ic}q^{ue}, joh^{ann}es. 5. 22.
 Sed o^{mn}is iudic^{ium} dedit filio. Qui si in

rom. 3. 13.

primo aduentu venisset in nñe iudicis, nemo
profecto foret. qui pœna æræ evaderet da-
naonis. Deī enim, ut ait apłus, peccaverunt,
et egent gloria dñi. venit ergo in nñe Domini,
qui venit ut peccata dimitteret, et peccato-
res damnalet. Venit, inquam, in nñe Domini
primò, qui in nñe iudicis in aduentu veniet
secundo. In sion ergo nñ Domini annuntiant,
qui dñi misericordia populis pđicant. seq̃:
Et laudem ejus in jerusalem. Unam Ecclēsiā
propter diversas causas dñi appellat nñibus:
sion eam nñans sicut quæ cō alta sustollitur:
jerusalem verò, quæ quasi jam mortificatis hos-
tibus, veram in se pacem intuetur. Notandū
verò quia nñ Domini prius annuntiandum,
postea verò posuit eē laudandum. Agnitionē
enī nñis, laus sequitur Confessionis. quomodo
enim credent ei quem n̄ audierunt? quæ am-
plior laus dñi, quam quòd mundus in veniēte
fidei collectus, n̄ solum opera ejus annun-
tiat, sed etiam vitā eum et operibz laudat?
unde et subditur:

rom. 10.

ber. 23

In conveniendo populos in renat et leges

ut serviant Domino.

Respondit ei in via virthis sue, paucitatem ver. 24.
 dierum meorum nuntia mihi. In unum conve-
 nerunt populi in Ecclesia per totum orbem dif-
 fusa, quae Xp̄m credit eē filiū D̄i, de hac
 unitate dicit ap̄lus: unus D̄us, una fides, unū Ēph̄. 4.5.
 Baptisma. Extra hanc nemo laudat D̄um,
 nemo annuntiat. hanc designabat ille unus johan. 5.
 qui post motionem aquae in piscina descen-
 dens sanabatur. Nemo namq; e qui vere pas-
 sit invenire salutis remedium, n̄ ad unitatem
 fidei veniat, et per sanctificationē vitae Xp̄i
 induens, unum cum eo fiat. hinc namq; per
 Semetipsam veritas ait: haec ē vita aet̄na, johan. 17.3.
 ut cognoscant te solum verum D̄m, et quem
 misisti, Iesum Xp̄m. per reges, eos intelli-
 gas qui aet̄na suorum motu secundu D̄m
 voluntatem dirigunt, eisq; regum more domi-
 nantur, dum in rationis eminentia quasi in
 regali solio p̄sidentes, repugnantia quaeq;
 serviti subiciunt, et pacatis artibus, aequi-
 tatis leges et innocentiae jura, in seipsis dis-
 ponunt: sive em̄ eos, qui populis p̄fecti,
 in rerum culmine stare videntur, dum

divitijs affluant, honores cumulantur, terreni
per eminentem dominationem imperij et glorie mun-
danae potentiae extolluntur, et absurda videntur,
cum et illi in ipsa cordium suorum directione
domino serviant, et istae religionis Aeternae
documenta tenentes, orthodoxae fidei iugo-
mentis colla supponent. In hoc igitur po-
pulorum et regum conventu quilibet fidelis
respondit Deo in via veritatis positus, vide-
licet in Christo, qui viam se nobis proposuit di-

jo han. 14. 6. cens: Ego sum via; veritas, et vita. responsio
cum haec non voce aestimatur, sed opere. Non en-
respondent Domino, qui vocati perire vivunt,
math. 13 qui post illud divinum semen in terram habili-
susceptum, spinas pervertunt, et tribulos produ-
cunt nequitiarum; sed qui in omni bono se aptantes,
et de sua vocatione gratias Deo referunt, et fructum
Deo centesimum, et sexagesimum, et etiam
trigesimum in cordis innocentia ferunt. no-
jo han. 15. tandum vero quod ait: In via veritatis.
Virtus namque Christi, et gloria resurrectionis
Ejus. alicui enim opera fecerit quae nemo

alius fecit, et miraculorū signa divinitatē
eius fidem adstruant, credendū tamen in ea
nulla potentior & condecensior via existit, q̄
quod mortuus et sepultus tertia die resur-
rexit. In via ergo virtutis Dei respondet Ecce-
sia, cum de gloria resurrectionis Christi
nil asserens ambiguit, nil sentiens obscurū,
studet in membris suis Christo per Baptismū
et poenitentiam commori, et per novitatem
Agitae Christi induens, eidem convivificari.
Cum enī nil in se lucidum, nil vitale conspiciat,
a solo Deo se putat posse acquirere et lo-
calentorū virtutū plenitudinem, et deside-
ratam vitæ indeficientis carnitem. quæ-
rit enim per gratiam Dei potest advertere quot sit
obnoxia defectibus, quot infirmitatibus sub-
clita, quot miseris vallata. ideoq̄ dicit: pau-
cissimam dierum meorū nuntia mihi. quasi di-
cat: qui ex meis viribus hoc consequi valeo,
ut quam pauci sint dies mei intelligam,
fac ut per gratiam tuā inspirationis, et
virtutū defectū, et huius vitæ brevitatem

agnoscant quatenus vite hujus velocem
considerans transitu nullu in cordo sentiat
de amore illius affectum.

ver. 20.

Ne revoces me in dimidio dieru meorum,
in generatione et generatione anni tui. per di-
midium dierum, imperfectione vite accipi-
mus, in qua se fideles quisq; n̄ revocari
de mundi hujus exorat exilio; nesci in die
exitus sui transitorie adhuc vite amore
occupatus fuerit, ad illam eternitatis vitam
transire minus possit. in hac vita dimidium
tantum dierum accipimus; quia et si nos as-
sidue solis hujus magnus splendor illuminet,
sequitur tñ nox, quæ assidue illuminatos
obscurat. Roget igitur unusquisq; ut dum in vi-
te hujus cursu mentis amore defigitur,
antequam de adipiscendis æternis satietat,
a deo n̄ revocetur. Sancti viri etiam
mortali carne circumdati, nequaquam sunt
in dimidio dierum; quia perfecti desiderij
amore a terrenis suspensi, illa beata vi-
te æternitatis jam in spe perficiuntur.

rom. 8. 24.

nunc namq; paulus dicit: spe scilicet fecit

105
sumus. hinc rursus ait: nostra conversatio *philip. 3. 20.*
in cælis est. Sic namq; in offenso cursu ad ær-
nithus ~~statu~~ perveniunt: Sic ante huius vitæ
terminum, in ærnithus desiderio mentem fixe-
runt. Quod quidem eodem ostenditur, cum
protinus subditur: in generatione et generatione
annuitui. Nota quod vitam suam dierum
paucos appellatione significat, æternam verò con-
norum in generatione et generatione permanentiā.
ut per hoc quoq; prudens lector intelligat, et
infinitam illig; futuræ felicitatis longitudinem,
et labentem teralis gloriæ brevitatem. quis eni
nesciat annos diebus multo longiores? quæ
vix em in annis finis potest intelligi, in genera-
tione et generatione eos permansuros dicit.
Sapientia dicit: generatio vadit, et generatio *Eccl. 1. 4.*
venit, terra quoniam in æternum stat. hæc præ
instabilis vitæ istius permutatio, ut deceden-
tibus alijs alijs succedant, quibus post mortem
simili modo deficientibus, alii in æquali con-
ditione oriuntur. Ex quibus in omnibus, quæ in
seculo fuerunt et futura sunt generationibus,
viva illa et divina generatio perficitur,

1. cor. 15.

quæ in æternum claritatis Dei consortio perfruetur. In hac itaq; nos, id est ærnnitatem Dei per mansuram dicit propheta: tunc videlicet, cum generatio quæ pcedit et quæ sequitur una facta fuerit, novissima utpote morte destructa, quæ antequam in victoria absorbeat, nil stabile, nil solidum, nil dimittit illæsum. Quæ tñ intelligi et aliter potest, ut ad superiora hoc mo referantur. dictum namq; e superius: populus qui creabitur, laudabit Dnum. quomodo & laudet, ostendit

galat. 4.

cum ait: respondit ei in via virtutis sue et laudem ejus annuntiabunt in jerusalem.

jerusalem vero n quæ servet cum filiis,

illā en vocata nequaquam in laude respondet. Sed illa cui dictum e. aetate sterilis

isaï. 54.

2.

quæ n parit, erumpe et clama quæ n parturit, vocata respondet Domina posite in via virtutis sue. Via virtutis Christi est imitatio constantiæ ejus. In hac via populus creatus, v. jerusalem intelligibilis respondet Domino: quia sicut p nobis Christus etiam posuit,

ita istam

~~~~~

ita constantem Xpi sequens, pro fratribus animam
ponere in filijs suis non recusavit. quod vero responde-
rit, ostendit cum ait: paucitatem dierum meorum,
nuntia mihi. rogat in novatis populis et secunda filiorum
spiritualium mater, ut breve sibi videatur huius tunc
tribulationis, compendiosa et brevis felicitas in edam
nimis extendi quas patitur persecutiones autumnat,
prodilacione primorum quasi tædio victa, quam imi-
tari proposuit Xpi constantem amittat. tunc nobis
Deus quod sequi debeamus annuntiat, cum voluntatis
sue amara nobis inspirat. numquid non paucitate
dierum suorum ille Deus annuntiaverat, qui dice-
bat: Existimo quod non sunt condignae passionibus rom. 8. 16
huius tunc, ad futuram gloriam, quae revelabitur
in nobis. et noverat enim quia tria sunt passio-
num veloci sine concluditur, gloria vero coelestis
felicitas. nullo termino angustatur.

possumus per paucitatem dierum, et aliud intelli-
gere. fuerunt namque haeretici qui dicerent Ecclesiam
non esse aeternam, sed in hoc clonari et ante finem
seculi consummandam: et attendentes quod Christo
inquit in aplos promissum, dicens: Ecce ego vobiscum
usque ad consummationem matth. 28.

seculi. Contra eos nunc dicitur: paucitatem dierum
meorum nuntia mihi. Constat, quia per multipli-
citem dierum, perennis vita accipitur: per pauci-
tatem vero, cursus istius seculi designatur. Scriptum quip-
pe est: Longitudo dierum in dextera eius. quidem
per dexteram, ne perpetua vita designatur? quare
ergo sanctorum requies nullo clauditur termino,
recte in dextera. Sed dierum dicitur esse longitudo.
Nam quod hic dicitur: paucitatem dierum meorum
nuntia mihi. tales ac si dicat Ecclesia: Si qui
insipientiae suae caligine et perfidia detestabilis
induti erroribus cesserant, ne in brevi finiendae,
et usque in finem seculi in habitatore non habituram;
sed tu, de cuius non defido promissionibus, nuntia
paucitatem dierum meorum mihi: futura dierum
paucitas, inquam, data est Ecclesiae, quia toto
istius vitae huius est fides. Utique in mundo vige-
re. Ne revocare me in dimidio dierum meorum.
per dimidium dierum, imperfectionem accipe tuam
transeuntiam in qua quasi Deus revocari permit-
teret, si huius sententiae haereticorum favoreceret.
hoc autem ideo postulat, ne ab illis annis qui
sunt in generatione et generatione, alicuius eam

erroris perversitas abducatur.

107

Inio tu, Domine, terram fundasti, et opera ma
nuum tuarum sunt cæly. Inium Dei filius ē, de
quo scriptum est: ipse ē inium oīs creature. quod apoc. 3.
quod etiam ipse evidenter ostendit, cum se princi-
pium nnavit. deniq et in apocalypsi ad johanne
idem ipse ait: Ego sum a et co. primus et nov / johan 8.
apoc. 1.8.
21. 13.
simus, inium et finis. In hoc inio fundata ē terra,
quia in ipso fundata ē Ecclesia. hunc namq aplos
dicit: fundamentum aliud nemo pot ponere pter id, 1. cor. 5. 11.
quod positum ē, quod est christus jesus. hinc ip-
se Dei et hūm mediator, ad aplatum principē
ait: Tu es petrus, et super hanc petram ædifica. math. 16.
Ecce Ecclesiam meam. ipse ē, en petra, a qua petry
nō accepit, et super quam se ædificatur Ecclesia
dicit. Terra autem dicta ē Ecclesia, tum quā
in messe fidelium populorum spiritali fecunditate
exuberat, tum quia in soliditate fidei perpetua
firmitate immobiliter perseverat. unde p Solomonem
dicitur: terra in ævum stat. terra quippe Eccl. 1. 4.
in ævum stare dicitur, quia sancta Ecclesia in
hoc seculo a catholica fide nequaquam deficiet,
et in futuro cum Deo æterna stab. litte per-
6

matth. 16.
18.

manebit. Nam quod in hac vita nullis adversiti-
bus frangenda sit, nullis persecucionibus superanda,
ipse super quem edificata est evidenter ostendit
cum ait: portae inferi non valebunt adversus
eam. portae inferi haereses sunt, quae dum multos
infideles infirmos fucata verborum calliditate decipi-
piunt, quasi infernorum eis aditus pandunt.
Sunt enim portae inferi quaedam potestates huius
mundi. Quid enim Nero, quid Diocletianus, quid de-
nique iste, qui hoc tempore ecclesiam persequitur, num-
quid non omnes portas inferi? quis cogitare sufficit
quanti promissionibus eorum devorati sunt? quan-
ti afflictionibus eorum superati? quos omnes per-
petuae mortis praefectus absorbit, et ad crucia-
tum damnatus aeterna infernus admittit. Sed Ec-
clesia in illis, de qua dictum est, petrae soliditate
fundata, minarum ventis concutitur, nec persecuo-
num fluminibus movetur, nec corporalium poe-
narum incommodis titubatur, nec mortis ipsius
timore vacillat. Illi vero qui inferni aditus
sequacibus suis utpote portas aperiant, cum
impugnare et persequi magis oibibus non desistant.
in quo quid aliud faciunt, nisi quod veritatis

109
vba evacuare contendunt: n̄ p̄valent aduersus
eam portæ inferi, dicit Dominus; et t̄n̄ uterq̄ qua-
leant, conantur. Sed fidelis Dominus in oib̄
vjs suis, et sanctus in operibus suis. initio enī psal. 101.
terram fundavit, et opera manuum eius s̄t celi. 26.
quid per cēlos, n̄ p̄dicatores sanctos accipim̄?
qui terram istam, de qua dictum ē, vborū in v̄b̄
p̄dicantes inebriant, subjectis fidelium populis p̄
petuæ damnationis exuī comminantes intonant,
adstruendam vborum fidem miracula facientes
coruscant. nam quod p̄dicantis vba pluviae s̄t,
testatur Dominus, cum per prophetam dicit:
quom̄ descendit imber et nix de celo et illuc I^{sa. 55.}
n̄ repletur, sed inebriat terram et infundit ea, 10.
et germinare eam facit, et dat semen serenti et
panem comedenti: sic erit v̄bum quod egrediet̄
de ore meo. quid apertius? Ecce sicut de celo
descendunt pluviae, ita de p̄dicatorib̄ vba ema-
nant doctrinae. isti sunt nimir̄ qui enarrant
gloriam d̄i. de quibus enī h̄c dicit̄, quia
opera manuum eius s̄t celi, in p̄cedentib̄
dicit propheta: Videbo cēlos tuos, opera psal. 8. 4.

digitorum tuorum: hinc verò ait: opera manuum
tuarum sunt celi. quid & quod ibi vocantur ope
ra digitorum, hinc vò manuum: nō quod diuina
ibi bona Sancti Spiritus doctorum infundenda cordi
bus intelliguntur? hic verò ipsa virtutum opera,
ex eisdem tamen donis in hominibus procedentia
notitiam vocantur. quia enim per manus oē opus
agitur, ipsa virtutum operationes per manus ope
ra signantur. primum namque humanis mentibus
gratia spiritalis infunditur, postmodum verò in
mente quid Spiritus egerit, in operibus demonstrat.

matth. 18

Celi enim doctores Ecclesie dicti sunt, quia dominus
in eis speridet, dum per eos suae iudicis exercet.

johan. 20

quibus namque regni caelorum claves tribuit, eis
ligandi atque soluendi potestatem dedit. per eos &
iudicat, quia quodcumque ab eis ligatum fuerit,
ligat. Scimus autem quia sedere iudicantis est, et
ipse Dominus per prophetam dicit: celum mihi

isa. 66.

sedes est. si & sedes Dei celum est, etenim rectoribus
Ecclesie Dominus iudicat, cum sedere iudi
cantis est, necessario consequitur quod Ecclesiae
Rectores celi dicantur. Qui profecto celi

192
Opera manuum *et* *Dei*; quia non ipsa quod *Caeli*
et, ex *gratia* virtutis ceciderunt, sicut scriptum
est: *verbo Dei. Caeli firmati sunt, et spiritus oris eius omnis psal. 132. 6.*
virtus eorum.

Ipsi peribunt, tu autem permanes, et omnes sicut *ver. 17.*
vestimentum veterascent. Nemo jam spem suam
ponat in homine. ipsi enim *Caeli* etsi sint opera
manuum *Dei*, peribunt tamen. quomodo cum peri-
bunt, nisi secundum *Crisostomum*? quod si secundum *Crisostomum*
peribunt sunt. ubi resurrectio? quam non solum
negare scelus est, sed etiam de ea dubitare, sum-
mum nefas est. patet itaque quia non sic peribunt
ut non resurgant: sed ut eas quas in hac vita per-
ficiuntur, necessitates *Crisostomum* evocant. in ipsa enim
Crisostomum eorum resurrectione quodammodo perisse vide-
buntur, cum pereunte in eis corruptione des-
truetur quod *carne* est, ut quod spiritale est vivat:
etiam quasi non sint quod fuerant, dum in aliam
mutati namque, in lumine claritatis *Dei* peren-
nent exultant. Solus namque *Deus* vere im-
mortalis est, quia solus *corpus* et incommuta-
bilis est. unde dicitur *Beatus Augustinus*.

vera cernitas et vera immortalitas non est nisi
in Deitate Trinitatis, cui quod esse est perfectum est:
quia namque initio carens, incremento non indigens,
sicut nullum finem, ita nullam recipit muta-
bilitatem. Creatura autem est illa quibus Deus
carnitatem dedit, perdaturus est, non penitus omnes finis
alienae sunt, quia non sunt extra commutationem.
In hoc sciendum est, quia hi de quibus agitur
celi peribunt et non peribunt: quia morietur in eis
illa, quam ex carnali generatione contraxerunt,
1. Cor. 15. corruptio. Et tamen in eis plenior erit, quam in hac
vita perspicitur et in aenigmate acceperunt,
divina inhabitatio. Caeli homo enim non desinet,
dum ad recipiendum in semetipsis Deum,
sinum cordis amplius laxent. unde cum eos
perituros propheta dixisset, subiit atque ait:
Tu autem permanes. ac si patenter dicat: peribit
quidem quidquid in eis ex humana habetur
corruptione, sed permanebit in illis quod ex
tua acceperunt virtute. Tu enim permanes. li-
quet etiam, quia in eis non morietur quidquid
de divinitatis participatione in ipsis habetur.

Caro h̄ in pulvere redigetur. ut post modum
per resurrectionem in melius reformetur. unde sub
ditur. oēs sicut vestimentū veterascent. vestimē
ta Sanctorum, sunt cr̄a eorum. unde de quibusda
Scriptum ē: isti sunt qui n̄ inquinaverunt vesti- apoc. 3.4
menta sua. Et iterum: laverunt stolas suas, et 7. 14.
dealbaverunt eas in sanguine Agni. que pro-
fecto vestimenta tunc veterascent, cum anima-
bus eorum ad cælum tendentibz, ipsa corā tra
interree eentiam deducuntur. quia v̄o mortali
tatem cr̄is immutatio sequitur resurrectionis. q̄
sequenter adiunxit, dicens:

Et sicut oportoriū mutabīs eos, et mutabuntur. ver 28
tu autem idem ipse es, et anni tui n̄ deficient.
Nonpterecundum nobis ē, quod cum dixisset
eos sicut oportoriū mutandos, subiunxit: Et
mutabuntur. Signavit en̄ his vbiis duplicem
illam Sanctorum in futura vita commutationē:
in qua n̄ solum cr̄a corruptioni in hoc seculo
et mortis obnoxia perpetua percipient incor-
ruptionem, sed etiam aq̄ eorum et corda in car-
nem transibunt stabilitē, ut sicut mori

n̄ poterunt ita et peccare quidem n̄ possūt:
et appareat in eis multiplicis bonitatis deus
fieri, cum et mortale induerit immortalitatem,
et affectus n̄ sentiet intentionem. notanda qđ
opertorium dei, sancti dicuntur. Sicut enim
homini nil ē vicinius quam vestis, ita deo nil
ē vicinius sanctis. Sicut enī vestimentis suis
homo circumdatur, ita sanctis suis deus vestis.

psal. 49. 12. hinc namq; per prophetam scriptum ē: vivo
isa. lxx. ego, dicit Dominus, quia in sublimagine tua

oculis his vult vestimento vestieris. hinc rur
sq; deo per aliam prophetam dicitur: myrrha

psal. 44. 9. et gutta et casia a vestimentis tuis. quia

enī omnium virtutum adorna menta a sanctis
prodeunt, recte dicitur quia a vestimentis
dei myrrha et gutta et casia procedunt.

2. cor. 2. 15. hinc namq; apłus ait: Atq; bonus odor sumus.

Deo. Vestimenta ergo dei mutantur; quia
sancti post mortem eius, in felicitate trans
eunt vite celestis. sequitur: Tum autem
ipse es, hæc ē vera dei caritas, et vq

Eiusdem immortalitas, quod n̄ solum nullius
 finis limite sempiterna eius virtus et divinitas
 concluditur, sed quod potestas ac voluntas
 ipsius nulla tenus imperfectionis cuiusq; q̄
 inconstantē varietate permutatur. unde ad
 moysen de seipso ait: Ego sum qui sum. Et deus exod. 3. 14.
 hæc dices filiis israel: qui est, misit me ad vob̄. *ibidem.*
 vos. ideo h̄c dicitur: Tu am̄ idem ipse es.
 Homo namq; etsi ipse sit, n̄ tñ idem ē: quia
 hoc ex sua mortalitatis corruptione accipit,
 ut in eodem statu diu permanere n̄ possit.
 quod de Deo sentire nimis absurdum est.
 Sicut enī ē æternus, ita incommutabilis, n̄ dimi-
 nuonem sentiens, nec augmentis excrecens,
 n̄ mutans propositum, n̄ improban̄ qd̄ semel
 est approbatum. unde et subditur: Et āni-
 tui n̄ deficient, si per annos 365. cernit̄
 accipim̄, qualis anni gus n̄ deficient,
 aperte videmus. quod si per annos ipsam
 sanctorum multitudinē intelligere volum̄,
 anni n̄ deficient, quia cum illis qui nunq̄
 deficient, unum fient. Revolutionem Cyprianus

mat. 18. 3.

quamdam diem, annum vocamus. Quidam
sunt sancti, non dies; et quid peccatores, non nox?
hinc etenim scriptum est: dies diei eruetur
verbum, et nox nocti indicat scientiam. Anni
ergo non deficient; quia sancti et christi postquam
illam incomprehensibilem semel in semetipsis
acceperint lucem, nullam amplius sentient
ignorantiam vel tenebras obscuritatem. Tunc enim
dies videtur deficere, cum a nubibus et noctis
tenebris obscuratus ceperit non lucere. Quod
ab illa vita alienum erit; quia verax lux,
quae obscurari non potest, in sanctis fulgebunt.

ver. 29. filij servorum tuorum habitabunt, et semen
eorum in seculum dirigetur.

Quid sunt filij in annis, id est in eternitate de
habitaturi, non apostolorum imitatores, cum deo
in celesti regno perenniter mansuri? oes enim
fideles, apostolorum dicuntur filij; quia ab eis
fuerunt in fide generati. hinc namque argen-
tatas apostolus ait: filioli mei, quos iterum
parturio. In eo quod dicit filios illic et
non servos habitatores, ostendit, quod ad

mat. 4. 19.

112
caeleste regnum aliquis pervenire n̄ valeat,
n̄ prius vetustate abjecta, per novitatem vite fi-
lius fiat. Nam et ipsi quos servas vocat,
apostolorum filij fuerunt, veterem videlicet
Conversionem abdicantes, et in novitate vite per
X̄m ambulantes. fuerunt igitur servi, fue-
runt et filij: servi propter laborem operis,
filij propter mutationem novitatis. hinc et quod exod. 14.
ex filiis Israel, qui ex Aegyptiaca servitute
liberati sunt, et mare Rubrum p̄rio ductore
moyses transierunt, nullus terram promissionis,
exceptis duobus, intrauit: sed filij eorū pos-
tea intrauerunt. Et patribus eorū repromissa
divinae largitis hereditas accepērunt. Significa-
batur namq; per hoc qd ad promissam nobis
carne hereditatis terram nemo p̄ciscendere, n̄
qui prius per amoris sp̄s in novitate vite
dedicerit ambulare. Duo, Caleb videlicet
et Josue, caput designant ceteros, X̄m Josue 14.
scilicet et Ecclesiam, qui soli ingrediūz
illam viventium terram. Quod vo-
cāt: semen eorū in seculum dīrigetur.

Electorum voluit opera intelligi, quæ tunc
perfecto' diriguntur in seculum, cum oia spe-
tant ad Deum. Semen quippe suum nequaquam
dirigit, quia ex operibus suis aliquid tran-
sitorium quærit. Opera cum nostra idcirco se-
men dicta sunt; quia sicut ex semine fruc-
tum colligimus, sic ex operibus nostris mer-
cedem expectamus. hinc namque apostolus ait: quæ
gal. 6. 8. cumque seminaverit homo, hæc et metet, qui
en in hac vita semen boni seminaverit ope-
ris, in futura fructus æternæ consequetur remu-
nerationis. per seculum vero, illig' beatæ vitæ
intelligitur æternitas, quæ quia per varias
tempum mutationes nullatenus dividitur, unig' se-
culi appellatione non convenienter signatur.
in illud & seculum dirigamus semen nostrum,
et cibum operum non qui perit, sed qui per-
manet in æternam vitam. Dum tunc habemus,
queremus bonum: ut cum ad indeficientem
vitæ illig' beatitudinem pervenerimus,
perpetuos fructus in celo colligamus.
O ille en verè perpetuus & fructus, per quem

perpetuò vivimus, Et perenni panis Et vini
satiety gaudemus. perpetuus, inquam, quia
Et mandendo n̄ minuit, et tustit n̄ deteriorat.

PROEMIUM

In sextum psalmum pœnitentiale.

Canticum graduum.

Innumerat et rutilantia opera et eminentia 3. reg. 8.
fructuarum varietes, quibus thum Salomonicum
adornatum fuit, hoc quoque fuisse describitur,
quod quidem ad illud gradibus ascendebat.
quod quidem n̄ casu v̄ sine cā, factum creden-
dum ē. Salomon quippe Cœlestium scrutator
secretorum, et divina receptaculum sapientiæ,
sic illud manufactum edidit, ut exinde
templum aliud n̄ manufactum signaret; Qua-
tenus ex corruptibili terrene domus ædificio,
incorrupta cœlestis templi quodammodo
imaginaretur pulchritudo. Ad illud namq̃
thum quod ex vivis in cœlo lapidibus con-
struit, n̄ planā & spatiosā pervenit viā,
v̄ gressu ascenditur corpora, & processu

fide et caritatis ascensu. Hinc namq; propheta
psal. 83. dicit: Beatus vir cuius est auxiliator ab te, as-
censiones in corde suo disposuit. dixit ascensio-
nes in corde beati viri dispositas: Et unde as-
cendere debeamus ostendit, cum ait: in valle
lacrymarum. in ea namq; exilij nostri dam-
natione deplangimus, et innumerales corrup-
tionis hecina deflemus molestias. quis eni
immunis à molestijs? Hinc etenim job dicit:

job. 10. 15. Si impius fuero, ut mihi est: si cum iustis, non
levabo caput, saturatus afflictione et miseria.

job. 7. 1. Et iterum: tentatio est vita huius super terram.
quia enim in hac vita omnia vidit esse plena la-
queis et tentationibus, non in ea tentationes esse dixit,
sed ipsam esse tentationem memoravit. laborio-
sa enim est vita tralis, levior fabulis, velocior
cursore, instabiliter fluctuans, imbecillitate
nutans: cuius habitatio in luteis dormitiis,
immo ipsa in luto subsistens, cui nulla est
fortitudo, nulla propositi constantia, nulla
à turbationibus requies, nulla à laboribus
reclinatio.

reclinatio. Quis denique est quem non exarumet dolor,
solicitude non urget, non subruat timor? non fletum
sequitur, gaudium tristitia comitatur: esuriem succe-
dit saturitas, saturitatem iterum excludit esuriem:
in nocte dies optatur, in die nox quoritur: in calo-
re calor, in artu refrigerium: ante cibum suspiria,
post cibum tribulatio: ira, indignationes exagitant, et
in irribiles miseros homines motus perturbant. haec est
vallis, de qua sancti viri mentis affectibus inlasi-
centur exire disponunt, et ad illud ineffabile bonum,
ad illud inestimabile gaudium ascendere, quod nec oculi 1. cor. 2.
vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit.
Qui etsi cre quidem in homines esse videantur,
aer tamen suas ad caelestia eleuant: et illi puro
et summo bono atque immortalis et perpetuo adhae-
rentes, terrena et corruptibilia deserunt, et mundo
superiores facti, in sine divinae contemplationis
quiescant. ibi in illo caelesti templo cordis oculis
Deum conspiciunt, immo et in ejusdem templi
fructu ipsi quoque lapides fiunt. per quindecim
vero illius templi gradus, spirituales sanctorum signat
ascensus. Numerus enim iuste in septem et octo
dividitur, et ideo per eam gemina iustorum.

vita signatur, activa videlicet, et contemplativa.
Activa namq in mundo vivatur, contemplativa vō
ad celestia erigatur. Quia verō septenario nro
trahis, octonario verō perpetua vita signatur, recte
per eodē nros et contemplativa vita exprimitur
et activa. hinc namq. Quidē templi auctor Salo-
mon Dominū exorans, ait: da mihi, Domine, ptes
septem, nec 8 et octo. Optabat enī regis dignitatis
potentiā pditus, ita sibi subditos populos regere,
ut tamen contemplationis divine nō defraudaretur
perfectione. ipsa namq. officii Administrativa
necessitate Constrictus, Cogebatur trahi actionē insiste-
re, sed suavis eam contemplationis divine dulce
do reficiebat in mente. p̄ etiam intelligi qd ille
quindecim gradus ad illud divine illuminationis
templum ascendit, qui sempiternae virtutis & E-
amore correptus, trahitur, quae per septenarium
numērū designantur, gradatim contentis, per
scalas octo beatitudinum ad sublimia provehit,
donec deus deorū in sion mentis oculis videat.
sed videm⁹ nunc, sicut ait ap̄lus, per speculum
in Animate. Impossibile ē enī ut quis luti hui⁹

Eccl. 11. 2.

1. Cor. 13. 12.

Corporis Erucastulo inclusus, & mortalis carnis
Circumseptus volutabro, ascendentem super che-
rubim Et super pennas ventorum volantem. Deu psal. 17.
Conspiciat, & quanta sit eius potentia divinitus
agnoscat. unde p. johannem dicitur: Deum nemo 1. johan. 4.
vidit umquam. Et moysi Deum videre querenti,
responsum e. a Domino: n. videbit me homo et uideb. Exod. 33.
quod si tanta claritas e. solis, ut oculis in eam 20.
corporalibus n. valeamus intendere; quanta e. illig
claritas qui fecit Solem, ut eum possim in hac
qua sumus Corruptione videre? ipsum vero
per speculum in conigmate intueri, quod huius
aduentu sponsi accepit Ecclesia, illig corne visionis
signum e., et futura perfectionis imago, in
qua n. jam per fidem, sed per speem ambulabi-
mus, et revelata facie ipsam diuine maiestatis
gloriam irreuerberatis oculis conspiciemus.
Quia Ergo hi quindecim psalmi quendam
spiritualis ascensus continent formam, recte sub
eodem titulo oēs p. notati st: ut sicut ad illud
materiale templum per gradus ascende batur
lapideos, ita caeleste illud flum hoc nobis

Cantica pferant, per quæ in Deo exultans aia,
quasi per quendam gradus ascendant. Ascensu-
ri ergo n̄ sūt sed spū, n̄ passibus sed affectibz,
hunc psalmum decantemus, et in eo studeamus
Dei meditatione appropinquare, dicente cū ppheta.

Expositio

psalmi sexti pœnitentialis

psalm. 6.
ver. 1.

De profundis clamavi ad te, Domine. Domine,
exaudi vocem meam. Attendat unusquisq;
in quo profundo jaceat, et quàm longè à Deo
pervisè agens effectus sit. clamet ad eum totis
viribus qui intuetur abyssos, et vedet super Che-
rubim, donec de profundo tenebris eruat, superna
illustretur lumine, et claritate perfruaturs cognos-
cens divinæ. clamavit jonas ad Deum de ventre
ceti, de altitudine maris, de profundo inobedi-
tiae, et ad aures Dei, oñ illic pervenit: qui eu-
eruit a fluctibus, eripuit a bestia, absoluit a
culpa. clamet et peccator, quem a Deo rece-
dentem cupiditatem tempestas contrivit que
malignas hostis circumdabit, que p̄sentis

jona. 2

seculi fluctus involvit; agnoscat se esse in pro-
 fundo, ut ad Deum sua perveniat o. aduā vō
 psalmus iste ad ascendentes pertinet, videamus
 qualiter ad Deum justus de profundo clamat.
 quomodo En n̄ profundus ē, qui ascensiones suas
 in corde suo disposuit, qui intentione cordis ad
 Deum dirigit, qui laboris studium ad celos attol-
 lit? sed sciendum, quod sancti viri se magis
 infirmos et abjectos sentiunt, quo per mentis
 desiderium erecti, vicini ad Deum accedunt.
 Tunc enī primam misericordiam suam incipiunt p̄fecte
 cognoscere, cum Dei p̄sentiam ceperint in corde
 sentire. hinc ē quod Abraham, qui colloquēis
 Divinae grāam meruit, pulverem se esse et cinerem
 memorat, dicens: loquar ad Dominum, cum sim gen. 18. 27.
 pulvis et cinis. hinc iacob postquam Dominum gen. 22.
 vidit, nervo femoris emarcescente, uno pede
 claudicavit; quia profecto debiles se esse et in-
 firmos reputant, qui se ad videndum Deum per
 studium sanctae contemplationis levant. qui du-
 spem suam in carne ponere desinunt, quasi
 unguis crucis vires amittunt. Eoq̄ cessant

caelesti dumtaxat desiderio innite, quo senserit
se a spe rerum trahi debilitari. Et quasi nervi
non habent in femore, dum non confident in carni et ge-
neratione. Omnia quae sub caelo sunt, vanitatem
testificant: et cum praesentis vitae miseriam plene
se esse et obritor circumquaque conspiciunt, quasi
de profundis ad Deum clamant. magna pro-
funditas vitae mortalis, in qua nihil est Certum,
nihil vitale, nihil tutum, nihil tranquillum. Magna,
inquam, profunditas, in qua peccator obruitur,
impius immergitur, iustus turbatur. Ideo namque
clamat et dicit: de profundis clamaui ad te,
Domine. In quo notandum quia non ait clamo,
sed clamaui. habes in hoc perseverantiae docu-
mentum, ut si primo non exaudiris, ab oratione
non deficias, immo precibus et clamori insistas.
Vult Deus rogari, vult cogi, vult quaedam importu-
nitate vinci. Ideo et dicit: regnum Dei vim
patitur, et violenti rapiunt illud. Esto ergo se-
dulus in oratione, isto in precibus importunus, cave
ne ab oratione deficias. Si dissimulat audire
quem rogas, esto raptor, ut regnum caelorum

117
accipias: esto violentus, ut uni em ipsis inferas
celis. quid hac rapina contempletur? quid hac glo-
rioris violentia? bona violentia, qua deus non offen-
ditur, sed placatur: proximus non laeditur, sed iuvatur:
peccatum minuitur, non multiplicatur. bona, inquam,
violentia, qua non queritur lucrum cito periturum,
sed regnum acquiritur sine fine mansurum.
dicunt qui res alienas, divino postposito fi-
more, diripiunt, et rapinis pauperum magis
peccata cumulare quam lucra augere non cessant,
aliquid rapere quo et veras se vindicent divi-
tias, et gloriam laudis perpetuae acquirant:
ne in hoc quoque stultitiae arguantur, si cum pos-
sint optiosa et aeterna diripere, vilia solum et
transitoria videantur auferre. inferant et ipsis
celis violentiam, et regna caelorum quaedam
agni vi rapiant. sint in precibus importuni, ut ex
longo clamoris desu dicere possint: de profun-
dis clamaui ad te, Domine, Domine, Et audi
vocem meam. nunc venerandi repetitio, precandi
aucta affectum. movetur enim desiderium
si non quod diligitur, replicatur. videtur

matth. 18.
23.

Videtur hic qui loquitur quemdam. Exaudire
nisi eam intendere, cum se insinuat clamasse,
ut quasi jure debeat exaudiri, quid dudu insti-
tit clamorj. hanc et apostoli eam Domino de-
disse leguntur, cum, Chananea, rogante, dixerūt:
dimitte eam, quia clamat post nos. idē namq
a Domino exaudiri meruit, quia prima domini
response repulsa, clamare nequaquam cessavit. fi-
de quippe et dilectione accensa, a clamore n-
antea destitit, quam optatam felice salute acquisit.

ver. 2.

fiant aures tuæ intendentes in vocem deprecationis
meæ. Ascendens iste magis aliquid rogare-
aggreditur, et in ipsa eam sua ope ascendit, cum
hoc a Deo expostulat, ut quasi quodammodo
aures inclinans ope suæ Deus intendat: ne
forte sit mora in exauditione, si longe sint au-
res ab ope. Videtur enī quemdam divine mi-
serationis precipuum petari affectum, cum rogat
cum quodammo ad audiendū affectari: ut.
Cum vocem velit audire supplicantis, opus n-
differat exercere miserentis, humane in hoc
sequens locutionis modum: quasi hujusmodi:

115
Deus affectione indigeat, quem n̄ effugit cogitatio,
n̄ latet voluntas, dum ei nec intentio silet, nec de-
siderium tacet. Nam dum potens quilibet suppli-
cantem aliquem audire negligit, quasi primo
acutū repulsus, exaudiri qui supplicat diffidit.
Si vero qui rogatur, primò libenter audire caperit,
et alijs postpositis negotijs, vbi solummodo
rogantes intendere, continuo ille qui rogaturus
advenit, quamdam concipit impetandi fiduciam,
et ipsa quodammodo spe armatus, sua liberius
proloquitur causam. magnum quippe bonæ vo-
luntatis suæ. Nominis illi dedit indicium, cum loquen-
ti se spectavit incurrentem intentum. Sic et nos cum
dari nobis veniam a Deo querimus, et celestis
gratiæ vitalia dona conferri, si nobis Deum
presentem aliquibus suavitatis et dulcedinis suc-
censuerimus indicijs, ad ipsius desiderium studio-
sius animamur, super his quæ cupimus
adipiscendos aliquatenus certiores effecti, cum
ille quem cum nostra desiderat, desiderante
Deo nobis per misericordiam appropinquat.
Ascendens igitur iste, qui ad illig in corruptibilibus

Celsitudine mentem levare proposuit, cures dñi
deprecatione sua intentas deposcit: ut quia oñ sua
ad dñum per recta studia intentionis dirigat,
circa eum quem rogat, velocius exaudiat.
ascendenti autem et provento viro a Domino
per prophetam dicitur: adhuc loquente te dicam:
Isa. 58. 9. ecce adsum. In orationem et deprecationem hoc inre:
quia oñ pro vultu perseverantiae, deprecatio vñ
fit pro peccatorum impunitate. Ideo qui ad cel-
situdinis arcem ascendere contendit, dicit: fiat
aures tue intendentes in vocem deprecationis mee.
deprecatur en dñum ut peccatorum suorum obli-
scatur, ut pater eò velit, n̄ iudex. Ideoq; subjun-
git, dicens:

ver. 3. Si iniquitates observaveris, Domine, Domine,
quis sustinebit? Nomen repetit, ut affectus
excitet. iniquitatem deus observaret, si pecca-
toribus veniam negaret. Si solummodo osten-
deret severitatem, n̄ eni adhiberet pietatem.
quod si faceret, nemo carne gloriæ felicitatis
expectaret: nemo ad patiendum iusti exami-
nem. n̄ p̄nam sufficeret. oēs eni peccaverunt,
rom. 5. 23. ut ait ap̄lus, et egent grāa dñi.

119
Primum quia penitentibus ex corde ignoscit, et
peccatore congo omni iniquitatem eius obliuiscit, Ezech. 18.
quis iam de misericordia dubitet? quis iam
de uenia desperet? hoc etenim per prophetam
Dominus pollicetur, dicens: ego sum, ego sum, Isai. 43. 25.
qui deleo ut nebulam iniquitates tuas, ut iusti-
ficans. attende qualiter peccati confessio peccata
oblitteret, quae iustificat iniquum, tollit a Deo
memoriam peccatorum. Confiteamur ut deleantur
nostra peccata, nec post confessionem ad ea reu-
tamur sed iuxta apostolum, in anteriora nos philip. 3.
extendentes, quae retro sunt obliuiscamur. n. ges. 1. 6.
tamus reperi in aegyptum, a sedere super ollas i. cor. 10.
carniu; nec simus concupiscentes malum, nec do-
la mentis ueneremur, nec Deum tentemus, nec in oser-
to mundi huius murmuramus. Confiteamur de
Speritis peccatis nos accusantes confiteamur de
peccatorum indulgentia Deum laudantes. Est
namq. confessio ^{+ peccati et confessio} + laudis. Si enim confessio lau-
dis n. eel, Saluator noster nequaquam dixisset:
Confiteor tibi, pater Domine caeli et terra. na. matth. 11.
quomo peccatum confiteretur, qui peccata- i. petr. 2.
n. fecit? Praedat itaq. confessio, ut laudatio

psal. 32. 1. sequatur, sicut scriptum ē: rectos docet collaudas.
habemus enī pontificem, qui possit compati infir-
mitatibus nostris, de quo et aperte sequitur:
hebr. 4. Quia apud te propitiatio ē, et propter legem tuā
ver. 4. sustinui te, Domine. Quis ē propitiatio nisi Ihs
hebr. 9. Iesus, qui se obtulit sacrificiū Deo, ut nos redime-
ret ab omni iniquitate, et mundaret sibi populu-
ceptabilem, sectatore bonorum operum? denique Jo-
hannes ait: ipse ē propitiatio pro peccatis nostris.
tit. 2. Qui ē apud Deū quia sedet ad dexteram Dei.
i. iohā. 2. 2. Sicut dicit propheta: dicit Dominus dñs meo,
psal. 109. 1. sede a dextris meis, donec ponam inimicos scabellu-
pedum tuorum. Aptus quoque perhibet, qd ad dextra-
patris sedens pro nobis interpellat. Et propter
1 cor. 8. legem tuā sustinui te, Dñe. lex Dei, misericordia
ē, qua peccantibus veniam contulit, reverentibz
Luc. 23. aeterna vita additum patefecit. hanc legem pro
crucifixionibz suis patrem adorans Christus
implevit, hanc nobis tenendam vñs magister
Luc. 6. 27. indicat. ait enī: diligite inimicos vestros, et
facite his qui vos oderunt. et orate pro per-
sequentibus et calumniantibus vos, ut sitis

filii patris vestri qui in caelis est. in quo profecto
ostendit, quia filii Dei aliter esse non possumus,
nisi misericordiae legem servantes, inimicos diligamus.
hanc enim nobis paulus tenendum insinuat, cum ait:
fratres, etsi occupatus fuerit homo in aliquo de Gal. 6. i.
licto, vos qui spirituales estis, humiliter instruite
in spiritu lenitatis, considerans teipsum, ne et tu tenta-
teris, alter alterius onera portare, et sic adimple-
bitis legem Christi. quis enim portat alterius onera,
nisi qui caritatem habet: qui enim veraciter diligit, laesum
non laedit, contumelias vicem non reddit, detrahentibus
se non detrahit, qui cum dederunt, non odit. Scriptum
namque est: caritas patiens est, benigna est. patiens 1 Cor. 13. 4.
quidem, ut aliena mala toleret: benigna vero,
ut ipsos enim quos portat, amet. qui et illata mala
aequanimiter tolerat, quasi infirmi fratris onera
portat. haec est lex misericordiae, per quam perpetuum
evadere damnationem confidimus, per quam enim salva-
torem Dominum nostrum Jesum Christum expectamus. philos.
Qui si, ut supra dictum est, iniquitates observaret,
nemo sustinere sufficeret. Sustinemus autem eum
propter legem suam, qui peccantibus in nos idcirco
dimittimus, ut peccatores nostros ab eo veniam

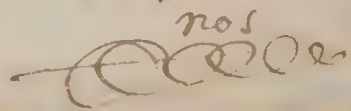
percipiamus. hinc namq; per semetipsa veritas
Luc. 6. 37. ait: dimittite, et dimittetur vobis.

ver. 5. Sustinuit aq; mea in vbo ejus, speravit aq;
mea in Domino. Vide perfecta caritatis ordine:
ascendens iste et in amore deo proficiens, qui fi-
de et dilectione introrsus accenditur, desiderio
ad aeterna erigitur, spe ad summa leuatur, proximorum
nō negligit curam, nō postponit salutem: ad eos inter-
iosa divina gaudia contemplans conotatur, et ut
gradibus eisdem ad Deum accedant, hortatur:
Et nimirum Explum se proponens, ut si infirmitate
aliqua impediuntur a desiderio proficientis, et
et pervenientis promoveantur Exple. Ideo q; ait:
Sustinuit aq; mea in vbo ejus. nolite diffidere,
nolite dubitare, ponite corda vestra in virtute ejus;
psal. 47. quia sustinuit aq; mea in vbo ejus. qui manet
in vbo, nō fraudatur a rege. Alii namq; fructus
facere nō possumus. nō in eo maneamus. Ideo q; ait:
joh. 15. 4. manete in me, et ego in vobis. ubi enī manendum,
nō in ipso? deficient domus, pallatia corruent,
math. 24. destruentur civitates, et omnes sedib; turres eoel-
j. 1. 40. lentur: postremo, caelum et terra transibunt,

ibum am dñi manet in ævum. ^{maneamus in eo q̄ manet in ævum} et n̄ sequamur vani
item, deserventes veritatem: ne contristemur sicut ceteri; 1. thes. 4.
qui spem n̄ hnt, sed sustineamur eū. et si mora fecerit,
expectemur, ne contingat nobis q̄ p̄ prophetar
dicatur: vae his qui perdidērunt sustententiam. Eccl. 2. 16.
unde et subditur: speravit aīa mea in dño.
Quicumq; mundanae adyutis fractus molestus, dia
bolice tentationis infestatione de cetera speculatur
p̄ missionem deciderit, sustententiae quā prius
habuerat, mercedem amittit. qui v̄o sustinebit,
magnum reportabit remuneratione. fidelis ē. Psal. 117.
mīnq; in oībus viis suis. promittit in hac viā ¹⁵
p̄nitentib; veniā. manifestum ē quia sicut
confitentib; remissionem tribuit peccator, ita
~~a spe n̄ decidentib; remissionem tribuit peccator~~
~~torum~~ ita a spe n̄ decidentib; dabit regnum
celorum. ideo qui in v̄bo eius sustinuit, in dño
sperare se dicit. sicut enī maledictus hō, qui
confidit in hñe; ita et beatus ejus ē n̄ dñs psal. 39.
sperans, et n̄ respexit in vanitates et insanas
falsas.

A custodia matutina usq; ad noctem speret ver. 6.

Israel in Domino. Si ad litteram & accipiamus,
dehortari nos potius quam monere videtur. Quod
enim tam pusillanimes, ut una tantum die speret
in Domino? ubi jam erit illa pauli sententia,
qua ait: Si cum quod non videmus, speramus, per
patientiam expectamus? quam parva unius die
patientia, et quam brevis expectatio! Sed ut hunc
locum melius intelligamus, ad vicesimus primi
psalmi titulum curramus. Intitulatur enim, proassur-
ptione matutina. Quae est assumptio matutina, nisi
resurrectio a deo mane facta? Ibi nempe et aul-
todie facta fuit, ab hoc usque prorumpente iudaei-
ca perfidia caecitate, ut quem viderant mortuum,
crederent non resurrectum: et ne eum discipuli
nocte raperent, custodibus sepulchrum munierunt.
Alia translatio habet, a vigilia matutina: per quod
aptius ipsa Domini resurrectio exprimitur. qui enim
dormivit in morte, vigilavit in resurrectione.
Ideoque dicit: Ego dormivi, et soporatus sum,
et resurrexi. Et iterum: Vigilavi, et factus sum
sicut passer solitarius in deserto. Haec itaque resur-
rectio spei nostrae fundamentum est. quia illuc
nos

per venturos speramus, quod caput nostris sperasse
cognoscimus multos enim ante hanc resurrectionem
legimus resuscitados, et tunc dicit apostolus: quia pri. 1. cor. 15. 20.
mille dormientium. *Actus.* Johannes quoque primo. apoc. 1.
genitum mortuorum eum nunt. quotquot enim antea
resurrexerunt, iterum mortui sunt: *Actus* vñ resur. rom. 6. 9.
gens a mortuis, jam non moritur. *Acti* Ergo resurre-
ctio spei nostre fundamentum est: quia in illa
vita resurrecturos nos credimus, in qua nos cum eo
victuros sine fine speramus. nescit jam homo
de resurrectionis veritate ambigere, cum sciat
verum hominem *Actum* a mortuis resurrexisse.
Ab hoc enim mortuus est, ut viverem: accepit a
nobis ut offerret pro nobis. moriendo itaque
mortem destruxit, resurgendo vitam editam
nobis patefecit. hinc est quod eadem ecclesia dicit:
notas mihi fecisti vias vite. ante adventum quoque pro psal. 117. 10.
ejus, vite via aibus ignota fuerat, tendentibus
cunctis ad mortem, et ad inferos descendentibus
etiam electis, donec ille veniret, qui et impios
ad justificationem, et mortuos vocaret ad vitam,
vera fidem adstruens mortis et resurrectionis
sue indicis, et doctrinae novae nos formans

institutiſ, per quæ nimirum et mortem poſſemus
evadere, et in novitate vitæ, per adjunctam ſpiritû
ſancti græam ambulare. poſſumus quoque per
custodiam matutinam ipſa fidei noſtræ rudi-
menta accipere, ut a tunc accepti baptiſmatis, poſt
illuſtrationem græcæ ſalutaris intentionem ſua unusquique
ad eum dirigat, et ſpem ſuam in eo ſingulariter
ponat. Quasi enim matutina lucem recipit anima,
cum tenebris infidelitatis expulſis, et viciis deter-
ſa caligine, et emundatis peccatorum maculis
per lavacrum regenerationis paulatim incipit Deum
agnoscere, et in lumine jucidari cognitionis donec.
Et enim lumen cognitio Dei, de qua ſcriptum eſt:

3 ſec. 10. 12. Illuminate vobis lumen cognitionis. magnum
ſec. ſeptuag. Lumen, quod tenebras cordis evacuat, mentis
Oculos purgat cæcos erigit, corda accendit, edocet
ſemitas juſtiæ, deſiderium virtutis cito auget. mag-
num lumen, per quod vitam offendicula, precipitia
que cavemus, evadimus pericula, pertransimus
laqueos, non timemus proſpera, ſuſtinemus adverſa,
reſpuimus errores, ſequimur veritatem. quis non de-
ſideret hoc illuminari lumine? quis non hoc

fulgore illustrare exoptet? hinc e quod propheta
nos admonet, dicens: accedite ad eum, et illum. i. psal. 33. 6.
namini. qui accedit per fidem, illuminatur per cog
nitorem. Statim am post illuminationem gratia spem
sequi oportet. hoc eni monet qui dicit: et custodia
matutina usq ad noctem speret israel in domino.
quae est haec custodia? numquid auri vel argenti? nu
moniliu? vel lapidum pretiosoru? nam vestiu? vel pecuniar?
ne haec sunt quae mergunt hominem in interitu? sed
e his multo pretiosius, quod illuminatu custodiri
oporteat. dicit eni propheta: iudicia Domini vera,
justificata in semetipso: desiderabilia super aurum
et lapidem pretiosum multu. deniq de sapientia pro
dictum e, quia e pretiosior cunctis opibz, et oia q
desiderantur, huic non valent comparari. haec st ergo
divitiae, quas custodire dicit qui de nocte ad ma
tutinam pervenit, multo pretiosiores terrenis, et tra
libz veniores, quas ne ignis exure, ne tinea math. 6.
comedere, ne fur pōt auferre. haec em mi videt
propheta sensisse cum in pcedentibz quereret.
in quo corrigit adolescentior viam suam? ne si p. d. 118. 2.
hoc sine discussione assereret, videretur quod
ad iunctum e magis precipitante prolatum,

quā ex iudicio definitum. Et ut consiliū eo salubrius
credetur, quo propensiori meditaōne examina-
tum videretur, secutus adiunxit: incustodiendo
sermōnes tuos. Conuersus am ad Deum ad interro-
gata respondet, ut diuina pietatis remediū crede-
retur, quod eet inventum nō presumptione humana,
sed in spiratione diuina. hinc Jeremias ait: bo-
num ē viro cum portauerit iugū ab adolescen-
tia sua. sedebit solitarius, et tacebit. iugū ē
vbum Dei, mentis nostrae collo impositū, ut nec al-
ter cervicē, & natiq; procedamus oculis, nec de
accepta qualibet grāa inflemur, nec extollemus
in altum Cornu nostrū, nec aduersus Deū iniqui-
tatem loquamur: sed in oib; sicut Dei ministros
nosmetipsos exhibentes, aui nostras humiliamus,
Et iuxta Aplū, imitatores Dei sicut filij ca-
rissimi existamus. portandum am hoc iugū
ab adolescentia, ut iuuentis annos congrua dis-
ciplinā: correctione unusquisq; pueniat: ne si
post decursū iuuentis annos iugū tulerit, tunc
stimuletur i memoratiōe peccatorū, et erroris
usu et peccandi consuetudine exagitetur, et
novis semper insurgentibus plijs, et in seipso

1. Thim. 3. 27.

1. Cor. 5.

1. Cor. 14.

2. Cor. 6.

Ephes. 5.

124
sentiat impugnacionem tumultus, per quod quo-
tidie a victor existat, a victo. Nam si ab ipso
adolescencie primordiis cervicem ubi iugum subdi-
derit, oibus in se pro rite compositis, in pace se-
debit. Sedebit quidem a iugum carne subiciens,
et de tribunali rationis, quasi de iudicaria sede omnibus
internis motibus vel quibusdam civibus educta pro-
ponens. Sedebit, inquam, nullum metuens hostem,
nullam sentiens impugnacionem. Stare namque pug-
nantis est, sedere vero feracis. Sedebit quoque so-
litaris, id est ab omni carnalium desiderio et tumultu
remotus. de hac solitudine David dicit: Elongavi
gavi fugiens, et mansi in solitudine. Reg enim. *pal. 4. 8.*
rex potentissimus qui tot millibus populorum preerat,
in solitudine habitabat. habitabat enim in solitudine
cordis sui, in qua nullos hostium spiritalium impetus,
nullos perorarum cogitationum strepitus, nullos patres
clamonis iniqui tumultus. qui vero solitarius sedet,
taet; intelligens melius esse silere, quam loqui in-
caute. hinc etenim scriptum est: homo sapiens *prov. 11. 12.*
tacebit usque ad tempus, prius namque oportet dis-
cere, quam docere. ideo dictum est: audi israel. *deut. 6.*
Reg enim prius dixit, loquere, sed audi.

Exech. 2. 1. sed propheta dictum ē a Domino: filij hominis,
ista super pedes tuos, et audi quaecumq; loquar
ad te. qui audit, tacet. Tacet ergo qui in lege

psalm. 84. *Deus* meditatur die ac nocte, et audit quid loquitur
in eo Dominus Deus qui loquitur pacem in eos qui
conversantur ad eum. restat ergo ut dicamus, quid sit quod
usq; ad noctem sperandum in dno dicit. quis du-
bitat noctem finem esse diei? sic et unicuique homi-
ni finis: istig vita mors sua ē. p̄t quoq; per noc-
tem intelligi illa extremi iudicii dies, quā prophe-

joel. 2. ta diem nūq; tenebrarū et caliginis, in qua ad
caeleste regnum vocantur electi, ubi iam spes eorū
terminabitur, receptis oibus quae in hac vita spe-
raverunt, ad laudem *Dei* ^{quoniam} *Sanctis*: sicut audi-
mus, sic vidimus in *Scriptis* Domini virtutem. qd
en videt quis, quid sperat? speramus ergo
in hac vita, ut quod hic in spe concipimus, ibi
in te habeamus.

ver. 7. Quia apud Dominum misericordia, et copiosa
apud eum redemptio. Commendat nobis *Dei* caritas,
ut nos ad sperandum hortetur. Ex hoc en usq;
ad noctem speramus; quia cum misericordem
credimus, longanimum scimus. unde p̄nigras

per quemdam sapientem dictum ē: tribularen, si n̄ inuē resp. d
scire misericordias tuas, domine. tribulatione q̄ppe in illis noct.
cordis nostri remediū misericordiā diuinā occurrat: et dominū ē. l.
contra diffidentiae malum firmissimae spei adhibet quadragesi.
consolationem, promissionum diuinarū Certā nobis pro
ponens exempla, quibz peccantiū salutem se malle
asserit quā perditionem: quorundam quoq̄ cor-
rectionem ad ciuē reduens, quos etiā a statu re-
titudinis error subruit, conditoris tamen gratia
in meli9 reformauit. Ecce grauius delector mole ob-
rut9, et de meritorū qualitate qualitate defusus
aspicio Zachaeū, intueor, mariam, considero petr9 luc. 19.
perpendo latronem: in quibus misericordiā diuinā luc. 7.
splendor apparuit, atq; per eos spem ueniē peccat9 matth. 28.
tibus dedit. haec sūt inestimabiles misericordiis dñi luc. 25.
diuitiae, humano quidem gr̄i a seculi abscon-
dita nouissimis uerō tribus per meditatōrē dñi. 1. tim. 2.
et hominum delarata quae prosui immensitate
ad eo incomprehensibiles sunt, ut inexplanaque coru-
manus torpeat, fatiscant ingenia, eloquentiae Con-
ticescant. superant enī sensum, sermonē transie-
dunt, intellectu excedunt. quis enī digne enar-
rare sufficiat quantae misericordiae fuit, unige-
nitū dñi filiū de sinu patris ad publicū

nostrum descendere, carnem mortalem assumere,
irruiones pro nobis, vincula, flagella, crucem, mortem
tolerare? quis cogitare valeat quante fuerit gratia,
ovem perditam quærere, quantam invenire, inven-
tam in humeris portare? quis exponere queat, quan-
ta fuerit misericordis, sacratissima Christi sanguinis
effusione genus humanum redimere, et sacrosanctum
vivifici crucis et sanguinis sui mysterium membris
suis tribuere? Cujus perceptione Crux sua, quod
et Ecclesia, pasatur et potatur, abluatur, et sancti-
ficatur? Ideo et plenitudo trinitatis gratia natus,

tit. 2. 11. in quo iuxta pauli vocem, apparuit gratia salva-
toris nostri Dei omnibus hominibus, erudiens nos, ut ab-
negantes impietatem et secularia desideria, sobrie
et iuste et pie vivamus in hoc seculo. Et iterum:

tit. 3. 4. apparuit benignitas et humanitas salvatoris nos-
tri, non ex operibus iustis quæ fecimus nos, sed se-
cundum suam misericordiam salvos nos fecit. hinc

zech. 13. 1. per zachariam prophetam dicitur: in die illa erit
fons patens domus David in habitantibus, ieru-
salem, in ablutione peccatorum et menstruatae,
quis est iste fons, nisi unigenitus Dei filius? de quo

psal. 135. 10 per prophetam dicitur: apud te est fons vite. qui
nimis tunc patens extitit, quando in mundo

visibilis apparens, pro liberatione nostra carne surgit. rom. 1.
qui em̄ domus David dictus ē; quia ex semine
David secundum carnem natus ē. jerusalem verò
visio pacis interpretatur. hi ē jerusalem inhabitant,
qui ad amorem celestium mentem levant. pecca-
tor verò et menstruata, ē vis qui delinquit in ope-
re, v̄ mens quæ labitur in prava cogitatione. mensua-
ta namq; mulier ita in seipsa polluitur, ut aliena
carne minime tangatur. quasi ē menstruata illa
ē anima, quæ etsi in pravi operis effectum v̄ ducitur,
in immundarum tñ cogitationum delectatione versatur.
quia igitur iam pater nobis fons misericordiae
redemptor noster, toto hunc pectore hauiamq; ut ex-
tinguere sitim carnalium desideriorum valeamus.
lavemq; in eo maculas criminum, notas diluamus
carnalium cogitationum. Et qui fontem misericordiae,
si clausus eet, quærere debujm; saltem apertum
et patentem n̄ negligamus. sperandum namq; nobis
ē, quia ibi poenitentiae nostrae locus n̄ deerit, ubi
innumerabilium hominum compunctio locum invenit.
ad hoc en̄ patet ut lauet, ad hoc fluit ut laetificet,
ad hoc redundat ut purget. nam subditur:

Et sic redimet israel ex oculis iniquitatis ejus. ver. 8.

Restat igitur ut israel efficiamus, et oem transcendentem creaturam, in eum qui oia creavit, mentis aciem dirigamus. disponamus ascensiones in corde nostro, et per eas ad conditorem Angelorum puro et simplici intellectu ascendamus. Quod est tam suave etiam jucundum, quam mentis oculis et cordis desiderio contemplari Deum, atque ejus suavissimam degustare dulcedinem, dulcissimamque sentire suavitatem? Ode nobis gloriam Redemptoris nostri, quae nos a terrenis ad caelestia erigat, oculos cordis nostri, quae nos a terrenis ad videndum Solem justitiae aperiat, ac per hoc ex oibz nos iniquitatibus nostris redimat: qui vivit et regnat Deus per omnia secula seculorum Amen.

Proemium

in septimum psalmum penitentialem
psalmus David, quando perquebatur
Absalom filius ejus.

De psalmi centesimi quadregesimi secundum titulo, juxta quod pietas divina contulerit, locutur, prius volo mos aperire prophetiae: quatenus dum ejus divinitas ostenditur, ejus

et intelligentia facilius acquiratur. Sciendum namq^{ue},
quia prophetia tribus modis fit: videlicet ubi
factis, somnijs. Quicumq^{ue} en^{im} propheta futura in
notuit, a ubi, a factis a somnijs prophetavit.
ubi namq^{ue} futura p^{re}dixit ysaias, en^{im} ait: Ecce ysa. 1. 14.
virgo concipiet et pariet filiū, et vocabit^{ur} n^{on} g^{er}es
Emmanuel. Somnijs verō Nabuchodonosor futura
p^{re}vidit, quae spu^s sancto Daniel repletus en^odauit.
factis Abraham futura nuntiavit, quando uniu^{er}ſū dan. 2.
filiū suū ad sacrificia obtulit. quem nimirū gen. 22.
quem in hoc opere designat, n^{on} en^{im} qui proprio
filio suo n^{on} pepercit, sed pro nobis oib^{us} tradidit
illum? ipsae en^{im} antiquorum patrum gesta nobis
prophetiae sūt, quidū aliū agunt, et aliū in rom. 8.
nunt, occulta nobis quasi per operis lingua^m pro
dunt, quod hoc in loco evidenter ostendit^{ur}, cum
Abraham facta ad memoria^m reducuntur. Abrahā 2. reg. 18.
namq^{ue} patrem persequens, ab hoc usq^{ue} livore fe
rali prorupit invidia, ut in seipso destrueret iura
nae. quem en^{im} naturaliter amare debuerat ut pat
rem, cum in-humanē persequeretur ut hostem.
Abraham am^{en} pax patris interpretatur: n^{on} quod ei
pax ulla cum patre fuerit, sed quia quantae

pacis et patientiæ extitit, in eius perversitate
pater ostendit. quis autem per Absalom, nī
judaicę populę: quis vō per David, nī redemptor
noster signatur? hinc namq; per propheta veritas
ait: filij alieni mentiti sunt mihi, filij alieni
in veterati sunt. Deniq; ipse ē filius senior, qui ado-
lescentioris inventioni invidens et salutę, domum
renuit intrare Ecclesię. qui profectō Canticum
nō cantat lætitię, nec concinentiū admisceſ choris,
et annulo carens fidei, ne stolā immortalitatis
induitur, nec vituli saginati alimento satiatur.
Qui em̄ hędum querit: quia agnum qui tollit
peccata mūdoj, nō sequitur: et ideo inter hędos
in judicio statuitur, nec ad cęnā nuptiarū eius vo-
catur. patrem & Absalom perſecutus ē; quia ju-
daicę populus dum monita salutis respuit, in
propria veniente dę filium recipere recusavit.
In tantum am̄ vāriam suę extendere Conatę
& rabiem, ut suū occidere p̄meret Creatore.
In quo nimirū facto patientia Xti declarata
ē, qui nō solum eis malū pro malo nō reddidit,
vum eis ad mortē ductus pro eis oravit, dicēs:
pater ignosce illis; quia nesciunt qđ faciūt.

psal. 17. 46.

Luc. 10.

Johan. 3.

Luc. 23. 34.

124

unde et Aplus admonet, dicens: Christus pro nobis i. pet. 2. 21.
passus est, relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia
eius, qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore
eius; qui cum malediceretur, non maledicebat: cum
pateretur, non comminabatur. Oratam caput in hoc
psalmo promembris, Christus pro Ecclesia, vultque pro in-
fermitate. Orat quippe ut non severe iudicentur, sed
misericorditer exaudiantur. persequitur enim hoc bre-
schismaticus Christus Ate, impugnat haeticus Ec-
clesiam, unitatem infidelis perturbat. Sed clamat
ad Deum Ecclesia, capiti suo Christo in unitate
spiritus Conjuncta. quae etiam omnes tres ad Deum cla-
mat, Scilicet tu in tribulatione se adorandum exor-
tat, unde et dicit: in die tribulationis meae cla- psal. 88. 1.
mavi ad te. sed videamus quid dicat:

Expositio

Septem psalmi poenitentiales.

Domine exaudi orationem meam, auribus percipe psal. 142.
obsecrationem meam in veritate tua, exaudi me ver-
in tua justitia. Sancta universalis Ecclesia
Secundum digniore partem suam in spe celestium

pmiora roborata, sicut in electis hi qd Conservari
desideret, ita in infirmis invenit qd si clumitt
Exoret: Sciens oes divino egere auxilio, quos
infelicitis vita Conde angustat, cum et justus
in pericula securi ee n valeat, et peccantem
n n sola grag divine miserationis absolvat.
utrobq & pavidus, utrobq suspecta, et procurrere
tisq orat ut perveniant, et pro regressis obsec-
rat ut currant. In omem am et observatione hoc
ingr, quod oo perseverantia virtutis, observatio
vo fit pro indulgentia peccatorum. Orat & caput
y ecclesia, ut et de operantes in justia roboventur.
In eo vero quod ait: Auribus percipe observatio-
nem meam. delinquentium designat debilitate, qui
ad similitudinem egrotantium quada omnipotentis
medici indigent condescensione, cum se n valeat
ad eum peccator levare. vel auribus percipe, id est
observationibus intende. hoc namq per prophetam
Zac. 1. 3. pollicetur, dicens: Convertimini ad me, et Ego
Convertar ad vos. unde et subolitur: In veritate
tua. In hoc en vera apparet promissio; quia &
vso tribuit remissio peccatorum, juxta qd scriptu
e: Justificeris in sermonibus tuis, et vincas

psal. 119. 6.

cum judicaris. Exaudi me in tua justitia. Qui
gloriat in se, non exauditur. Non exaudiunt illi qui
ignorantes Deum justitiam, et suam volentes statuere,
justitiam Dei non sunt subjecti. Denique pharisaei justitia
suam in se statuere voluit, et ideo a Domino
reprobatus fuit. gloriemur & in justitia Dei;
si exaudiri querimus, ut nos cum propheta
dicere possimus: exaudi me in tua justitia. Quis
autem gloriatur in justitia Dei, nisi qui nil boni sui
meritis tribuit, et iustus esse quiddam ad se tolle- 2. Cor. 12.
rat, sentit? gloriabatur paulus in infirmitatibus suis,
nil boni non accepti se habere testabatur, humilitatis
nobis exempla proponens, ut qui gloriatur, in domino gloriatur. 1. Cor. 1. 31.

Et non intres in iudicium cum servo tuo: quia non ver. 2.
iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens.

Qui contra conditoris flagella mormurat, quasi
cum eo in iudicium intrat. Deus namque accusat iu-
diciū, qui se destimat injuste percussam. Et quia
cum Deo in iudicio contendit, qui in flagella
innocente se ostendit. huius etenim Domini ad
beatum Job loquitur, dicens: Numquid qui Job. 39. 2.
contendit cum Deo, tam facile congescit;

Utiq; qui arguit Deum, de et respondere illi.
Tunc beatus job quasi Deum arguit, cum de p-
cussione sua an fuerit justa dubitavit. nullus
quippe delicti si conscius, iniuste se percussu-
credidit: quia merita si augeri ex percussio-
ne nescivit. Sed qui multa de operatione sua
louutus, audita Sanctoru vita tacuit, quasi cum
Deo contendens facile conquevit. v. certe ille
cum Deo in iudicium ingreditur, qui cum oraverit,
murmurat si non exauditur. quibus dicitur: an vul-

jerem. 2. 29. tis mecum iudicio contendere? quasi in iudicio con-
isa. 58. 53. tendebant, qui dicebant: quare jejuna vimus,
et non aspersisti? humiliavimus aas nostras, et non
rom. 8. cisti? si quidem stultum e cibum deficere,
si Deus differat, cum rogatur, exaudire: et
iniquam arguere Conditoro, si effectus non sequit
causam, praesertim cum quid oremus sicut oportet,
nesciamus. Nonnulli quippe impatientibus dominum
quod petebant saepe concessit iratus: sicut extra
1. cor. 9. 2. aplos negavit propitius. dedit enim Rege poten-
1. reg. 8. tibus secundum desideria cordis eorum: dedit
job. 1. et 2. etiam postulanti diabolo, ut job simplicem
et rectum

~~CCCCCCCC~~

et rectum et timentem Deum tentaret. malign. math. 8.
 nos spiritus exaudivit, et in porcorum gregem demonum concessit
 legione intrare. igitur pro magno quis habet
 si fuerit exauditus, cum aliquid petat quod non impet-
 rare possit. quod si postulata non obtinet, non se abi-
 jciat, sed de divina erga se miseratione desperet, cu-
 forte ea peteret, quibus acceptis vel affligatur atro-
 cius, vel inutiliter prosperetur. Scriptum quippe est:
 Aversio parvulorum interficiet eos, et prosperitas stultorum
 perdet eos. Quia non justificabitur in conspectu
 tuo omnis vivens, scio multos in conspectu huius
 justos videri, et ad spem celestium promissionum
 evectos innocentem in mundo vivere: qui etsi non
 delinquant in opere, labuntur tamen aliquando vana
 et perosa cogitatione. Cujus enim mentem cogitationes
 vane non laniant? Cuius cor tentationes non vexant?
 cuius animi desideria carnis non turbant? non ergo
 in conspectu Dei justificatur qui corde delinquit,
 quod intuetur Deus.

Quia persecutus est inimicus animam meam: humi ven. s.
 locavit in terra vitam meam. Quis sit gravis hu-
 manus inimicus, ostendit qui parabola Zizaniorum
 exponens ait: inimicus autem diabolus est. Et

math. 12. 39. *Ap[osto]lus petrus ait: inimicus vester diabol[us] tanq[ua]m
Luc. 8. Leo rugiens circuit, querens quem devoret.*

1. petr. 5. 8. *Ips[e] e[st] qui a[n]i[m]as persequitur, qui mortem inferre
perpetuam molitur. ipse e[st], inquam, qui incautos deci-
pit et in via huius vite gradientib[us] laqueos tendit.*

psal. 141. 4. *ideo propheta ait: in via hac qua ambulabam abscon-
derunt laqueum michi. rursum de eo scriptum est:*

job. 18. 10 *abscondita e[st] in terra pedica ejus, et decipula illius
super semitas. Deum e[rgo] humane salutis invidens
perdere innocentem appetit, prius ei aliquid quod
libeat ostendit: quod dum appetere incautus nititur,
occulto peccati mucrone transverberatur. quasi e[st] in terra
pedica absconditur, dum in terrenis commodis peccatus
occultatur decipula quoq[ue] ab antiquo hoste super semita-
ponitur, cum in actione huius mundi quem mens appetit,
peccati laqueus paratur. ita namq[ue] in terra decipula po-
nitur, ut exposita esca ipsa n[on] videatur. Sic nimirum
sic antiquus hostis dum subruere aliquem cupit, quosies-
cam in mucipula, lucrum in culpa ponit. ad quod du-
ad idit[us] amore viator inhiat, ex improviso eu[m] pecca-
ti laqueus suffocat. quis huius hostis versutias n[on] me-
tuat, qui tanto e[st] perniciosior, quanto occultior? n[on] e[st]
qua extra^{nos} it[er] auferre nititur, sed diripere thesauros
interiores conatur. Nulla si trahit bonos cupiditas,
Nulla divitiarum ambitio, nulla dignitatis desiderans,*

111
Sola interiora appetit, solas virtutes diripit, sola anima
occidit. quod si aliquando ex teriora tetigent, n̄ ea
aufert ut habeat, sed ut ea auferendo animam evitat.
Novimus quomodo multos quotidie fraudibus suis oc-
cupet, quomodo vestimentis grāe expoliet, deceptos
virtutum priuet ornatu, divitijs opum defraudet, li-
boribz infuset tentagnum, vulneribus peccatorum
transfigat. hæc est namq. peruersit̄ eius intentio,
ut oibz noceat, oēs deficiat. deniq. quos in vijs dei
ambulantes vident, et in proposito justit̄e cognoverit
fortiores, eos gravius persequitur, a statu rectitudi-
nis subruere conatur. Ideoq. ait: persecutus ē inimi-
cus animam meam, humiliavit in terra vitam meam.
gravis persecutio. qui coperiam amore celestium
terrena relinquere, et contentis divitijs secularibz,
in celis consari, tam impulsione diabolica cogor
summa et æterna despicere, et demund. huius pro-
videntia incerta cogitare. Terrenarū rerū curis
aggravor: carnalium voluptu captus illecebris, cito
in a deducor. deprimat En terrena h̄tao sensu Sap. 9. 15.
multa cogitantem. humiliavit in terra vitam meam.
qui contentis celestibz, a divina solummodo appeten-
da deducatur, Quis vita in terra humiliatur
unde fit fit, ut eo morti fiat proximus, quo
a dōo factus ē per similitudinem longinquus.

2. Tim. 8. 9. hinc namq apl^s ait: qui volunt divites fieri,
incidunt intentationem, et in laqueum diaboli, et desi-
deria multa inutilia, quae mergunt homines in
interitum. Unde et apte subditur:

ver. 4. Collocavit me in obscuris sicut mortuos seculi,
et anxius ē super me spūs meq, in me turbatum
ē cor meum. Quid infelicius? vivebā olim dō,
mortuus seculo: nunc ē strano mortuus dō, mi-
do vivo. Quid ē enī peccatu, nī mors? hinc etenī
psal. 6. 6. scriptum ē: nō ē in morte qui memor sit tui. Et iterū
Intrauit mors per fenestras nostras. mors namq ē q̄
aiam a dō separat, sensuū internōs includit
officia, divinam deturpat imaginē, lucis adimit cla-
ritatem. Deniq qui dō moritur, in sepulchro
conscientiae humulatur, ligatur Concupiscentiarū
institis, a conspectu dō proicitur, duritiē operitur,
lapide iniquitatis intus clauditur. de talibus scriptū
est: prodijt quasi ex adipe iniquitas eorum.
sal. 72. 7. hos tñ aliquando resuscitat jesus, et sublato
impunitudinis lapide, a tenebris ad lucē re-
voat. et cum pro eis Ecclēsiā inuenerit, per
ministeriū eos sacerdotum absoluit. venit ipse
ad monumentū, ad lacrymas Ecclēsiē commo-

vetur: jubet ut ad justiam resurgat, qui prius
in iniquitate jacuerat. tantum opus ē ut per
confessionem foras veniat, sentiat cordis dolorem,
timeat judicium Dei, ab iniquitate recedat, h̄c etiā
in hoc prophetae documentum. nam subditur: an-
xiatus ē super me spūs meus, in me turbatus ē
cor meum. poenitentis Viri spūs anxietur, cum
superna desiderans, carnis corruptione deprimi-
tur. Cum enī terrena labi pondere p̄gravatus, sustollit
ad altiora nititur, ipso suo Conamine fatigatus
lassatur. sed eo Enixius, Superiora desiderat,
quo verius sarciniam agnoscit quam portat.
turbatur vō cor peccatoris in recordatione peccati;
cum primum cōperit seipsum cognoscere, et quā
longe a Deo recesserit cogitare. Nec vacat quod
addit, in me. Quasi enī extra se fuerat, qui
spretis salubribus et cōtinuis, de noxijs et trahibz
cogitabat: qui cōgritudinis suae molestias n̄ sen-
tiebat: qui se videre cum cecus eēt, putabat.
sed eo in se rediit, quo seipsum qualis fuerat,
recognovit. scriptum namq̄ ē: redite p̄varicato. j̄sai. 46. 8
res ad cor. sed de filio prodigo narravit dñs, luc. 15.
quia cum distractis et profusis paternis bonis

vite celestis alimento egeret, in se reus sit.

Non enim in se reuteretur, nisi a se prius exisset. Idcirco

ibidem

et pater eius ait: hic filius meus mortuus fuerat,
et revixit: perierat, et in ventus est. Si ergo a pat.

Luc. 15. 24.

re, a quo per inobedientiam discesseras, inveniri
desideras, et deliciose in domo illius epulari, ad te
ipsum statim revertere, et discussis oculis tuis,
unde excideris recordare; ut eo magis movearis
ad penitentiam, quo incipies cognoscere quod
amiseris, et perdere, quod invenieris sequitur:

ver. 5.

memor fui dierum antiquorum, meditatus sum
in omnibus operibus tuis, et in factis manuum tuarum
meditabar. Felices antiqui dies, nil tenebrarum
nil caliginis preferentes. quas divinitus illus-
trabat plenitudo, securitatis purgabat serenitas,
lætitiæ immensitas decorabat. dies gaudiorum
et luminis, dies virtutum et pacis, dies deliciarum
et suavissimis: quos non perturbabat moror, non infes-
tabat angustia, non obumbrabat infirmitas.
hos dies in paradiso habuit adam, antequam a statu
rectitudinis per culpam caderet pervaricationis:
sed eosdem tunc infeliciter perdidit, cum precepta

Conditoris servare contempsit. p^t quoq^{ue} intelligi p^{oss}
antiquos dies, primorū parentum transgressio, f^{er}
quam oculos eorum apertos testat scriptura. *gen. 3.*
illecebrosa istius mundi prosperitas, fraudulentæ
quædam amaritūte stultis arridens, cui maledicit
justus, dicens: pereat dies in qua natus sum. *job. 3. 3.*
Sancti etenim viri mundi huius prospera magis
quàm odiosa metuentes, in ipsiſ successibus suis
seipſos discutiunt, et quàm citò transeat mundanæ
feliçitatis fungus, attendunt, revolventes q^{uod} scriptū ē:
In die malorū ne immemor sis honorū. Si quem *Ecc. 27. 11.*
vō in mundo prosperari viderint, et in gloria di
vitiarū suarū exultare; n̄ culmen dignitatis ejus
considerant, sed fine illig mente pertractant;
ut tanto obnoxiiū vera bona considerent, q̄nto
apertius bona n̄ eē quæ transeunt vident. hinc
namq^{ue} *job.* dicit: Ego vidi stultum firma radice, *job. 5. 5.*
et maledixi pulchritudini ejus statim. qui en
in multitudinie divitarū suarū confidit, quati in
terra radicem firmavit. sed vir sanctus ejus male
dicit pulchritudini, cum illig derogat prosperitati.
mediatus su in oibus operibus tuis. qui mundi
huius divitias fallaces eē agnoverit, et amore

psal. 101. 26.

psal. 13. 1.

1. cor. 4.

rom. 9.

ephe. 1.

psal. 29.

(celestiū. Contemserit terrena, meditat in operibz
bonis, quæ vita hac transeunte permaneant, et æternæ
vitæ g'mia ferant. Neq; enī t're utilit' vivitur, nisi
ad comparandum meritum quo in æternit' vivat. se. f.
et in factis manuum tuarum meditabar. loquit' prop-
heta ad Deum: Opera manuum tuarū sunt celi: et alibz:
celi enarrant gloria Deī. Illi sunt celi, qui enar-
rant gloria Deī: qui opus manuum Deī dicuntur,
quīa divinam in se nō deformant imaginē, charis-
matum nō excludunt dona, aīæ spēm nō demerentur.
qui nil boni sūt, sed totum grāa Deī tribuunt,
sientes se nil h're quod nō acceperunt. hoc enim
operatus ē in eis, qui vasa misericordiæ fecit eis,
qui illos ante mundi constitutionē in seipso elegit,
ut in se nō gloriantur, nec altum sapiant, d' timeat,
nec dicant in abundantia sua; nō movebor in
ænum. In his meditabitur, qui de Babylone
reversus, ex pla eorum s' ad imitandū proponēs,
ne deceptus consensum eorum qui terrena sapiūt,
in eadem quæ dimiserat relabatur, et fiat de-
terior erroris confusio, si post acceptum

aratri cœperit retro aspicere, q̄ ad tollendam Luc. 9.
Matth. 24.
tunicam in domum remeare. Eorum itaq̄ exemplo
se ad op̄erandum excitat, et cum eis abrensor̄
mente cōsatur. gloriam ergo beatitudinis cœnæ
quam receperunt, q̄ recepturi sūt, attendit; ut co-
mū ad opus bonū animetur, quo cœperit agnosce-
re quod egerunt, et sperare quod acceperunt.

Expandi manus meas ad te: oīg mea sicut ter v. c. 6.
ra sine aqua tīg. Non sufficit op̄erari, nī seq̄t̄
et facere. ideo qui in op̄eribus bonis meditatum
se dixerat, et in meditacōe laudis sanctorū in-
moratum, seutus adiunxit: Expandi manus meas Theren. 5. 4.
ad te. hinc namq̄ propheta nos admonet, dicens:
levemus corda nostra cum manibz ad Deum. quid
ē ē manus ad Deū expandere, nī op̄eracionem
ad op̄otentem levare? deniq̄ ille manus suas con-
trahit, qui indigentibz nīl tribuit, qui vocē paupe-
ris n̄ exaudit. hinc quidam sapiens admonet, Ecl. 4. 36.
dicens: n̄ sit manus tua ad dandum contracta, et
ad accipiendum porrecta. docuit ille manus expa-
dere, qui dixit: date Eleemosynam, et Ecce oīa Luc. 11. 41.
mundæ sūt vobis. Et propheta testat̄, dicens:

psal. 75. 3.

in die tribulationis meae Deum exquisivi mani-
bus meis. quid est enim manibus Deum exquirere,
nisi genus sanctis saluatore invocare? nec otiose
additum est, ad te: quia et plerique qui in eo quod be-
agunt, laudari ab hominibus appetunt. hi manus suas
ad Deum non expandunt, quia per opera sanctitatis
non Deum, sed mundi gloriam quaerunt. Et talibus

matth. 6. 2.

ibidem

matth. 25.

2. Cor. 1. 12.

dicat Dominus: Amen dico vobis, receperunt merce-
dem suam. Expandamus ergo manus nostras ad
Deum, ne justitiam nostram faciamus coram hominibus;
ne cum fatuis virginibus lampades vacuas acci-
piamus; sed in vasis nostris oleum sumentes, veniet
sponso occurramus, ut dicere cum apostolo possimus,
gloria nostra haec est, testimonium conscientiae nostrae.
Aqua mea sicut terra sine aqua habet. hoc est propter
quod magis timoratus quisque se ad bene operandum ex-
citatur, si se non extollat de meritis, si in se superbia
humanae presumptionis extinguat, si nihil se esse re-
putet, si virtutis incrementum a conditore expec-
tet. Ideoque ait: aqua mea sicut terra sine aqua
habet. quasi enim terra sine aqua, est anima sine gratia.
Sicut enim terra quae imbre non perfunditur, non vestitur
herbis, non venustatur floribus, non abundat messe;

Sic aīa grāa carens n̄ operitur virtutibz, n̄ cogi-
tat de celestibz, n̄ insustit utilibz. Vitiato namq
in primo parente libero arbitrio, jam ne uelle
quidem bonum possumz, n̄ illig grāa adjuvemy
apud quem gressus nr̄i diriguntur. Scriptū ē: p̄p̄e:

Preparatur voluntas a dno. et dñus discipulus ait: ^{sec. 1xx.} ^{johan. 15. 16.} prov. 8. 35.

Non vos me elegistis, sed ego elegi vos. Et ap̄l̄s.

Deus ē, inquit, qui operatur in vobis et uelle et

perficere, pro bona voluntate. Et iterum: grāa dñi. ^{philip. 2. 13.}
salvati estis, per fidem. Si ergo finem sine grāa ^{ephes. 1. 8.}

Dei nemo h̄t, quis se facere fructum estimet
sine adiutorio illig, qui ait: posui vos ut eatis, ^{johan. 15. 16}
et fructum afferatis, et fructus vester maneat. ^{1. cor. 3.}

Quicumq; enī plantet q̄ riget; incassum vox cor-
rectionis exteriḡ perstrepit, n̄ ille incrementū
dederit, sine quo n̄l possumus facere.

velociter exaudi me, Domine, defecit sp̄s meus. ^{ver. 7.}

Non incongruē a quodam sapiente dictū est: cu-
piditū ipsa celeritas tarda ē. parum enī q̄ desi-
deranti justificationes dñi. ut exaudiat, n̄ etia-
velociter exaudiatur. addit em̄ Ciam, quare exau-
dir̄ debeat, quasi inflantem iam sp̄m n̄ ha-
beat, qui spem suā vīno in dño ponit.

Dicendo en: defecit *spus* me^{us}, pauperē *spū* se
eē testatur, et de se ipso nō *spū* sumere, sed sacrificiū
Deo *spū* contribulatum offerre. agnosuit hoc em
se ex grāa *Dei*. hīc quōd humiliat^{us} ē, confidens
se ejus auxilio erigendum, cuius grāā se sentit
elisu^m. hinc namq; propheta dominū exorā^s, ait:

psal. 103. 29. auferes *spū* eorum, et deficient, et in pulverem
suum revertentur: emittes *spū* tuū, et creabuntur.

Non en regitaculū *spus* *Dei*: quisq; effici^{us}, nī *spū*
isai. 66. suo primitus evacu^{us} ē. nam nec requiescit *spū*
Dei nī super humile^m et quiescentem, et tremētem
sermōes *Dei*: deniq; qui tremi^t, deficit. hinc

psal. 118. 81. propheta ait: defecit in salutarī tuo aīa mea.

Nisi en quis a semetipso deficiat, ad eum qui
supra ipsum ē, nō appropinquat. hinc de regina
3. reg. 10. saba scriptum ē, quōd audita sapientiā salomo
nis, et visis ministris domus ejus, nō habebat ultra
spū: quia electorū Ecclesiā de gentib; con
gregata, cognita *Chri* grāa, et Evangelicā doc
trinae in ventis magistris abjecto superbiā
spū, oī^{us} clauis fastu deposito, didicit
de seipso diffidere, et in regis sui misericordiā

magna sperare.

136

Non avertas faciem tuam a me, et similis ero
descendibus in lacum. Solent domini irati
ab his quibus offensi sunt servis oculos avertere, et
si quando illi pro gratia supplicaverint, in partem
altam faciem declinare. Et quia recto conspectu
tu conspiciere nequeunt, aiorum suorum motu in
ipso cras habitu ostendunt. Deus quoque idem delin-
quentibus avertitur: quia turpitudine coris sereno
vultu inspicere dedignatur. Sed qui abiicit de-
linquentem, convertitur ad penitentem, vocat em-
bolos, donat peccata convulsos, hortatur pigros,
consolatur afflictos, docet studiosos, adjuvat
dimicantes, confirmat laborantes, exaudit corde
clamantes. Ipse namque per prophetam dicit: (con. Zach. 1.3.)
vertimini ad me, et ego convertar ad vos. Sed quia
conversi ad eum sine ipso non possumus, quotidie cum
propheta clamemus: ne avertas faciem tuam a me,
et similis ero descendentibus in lacum. Averten-
te domino faciem, peccator in lacum descendit;
quia nisi illius dei misericordiam repererit, post
multa perpetrata scelera in desperationem foret
cadit. nam et petrus amare non flevisset, nisi eu-

dnus respexisset, et ex pœnitentiâ unâ de pfectis
donis descendentiâ a patre luminis. n̄ ergo
benigna dñi misericordiâ mentem hñem illuminave-
rit impossibile ē et in novam naam mutari, cum

joh. 1. scriptum sit: n̄ p̄t a se facere quidquam, n̄ datus
joh. 19. 11 fuerit deus. Et apłs: fiduciam, inquit, tale
2. cor. 3. 4 habem⁹ per x̄m ad dñm, n̄ qđ sufficientes sim⁹
cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis, sed suf-
ficientia nostra ex dño est. Si & nec cogitare
aliquid a nobis sufficimus, quomodo sine respectu
misericordiæ dñi pœnitentiâ agem⁹? St enim

joh. 1. tenebræ ubi l̄tus n̄ respicit, ubi lux illa vera
n̄ ingreditur; quæ sic lucet in tenebris, ut tñ n̄
comprehendatur a tenebris. Ideoq̄ propheta dñus
psal. 108. 131. et orans dicebat: faciem tuam illumina super
servum tuum. Quid ē am facies dñi, n̄ quæda
claritas cognitionis ejus? hanc cognitionis ejus
claritatem n̄ vident, qui misericordiâ ipsius ignorat,
qui de peccatorum suorū venia desperant. Illi
deniq̄ in lacu descendunt, ubi lumen n̄ videat
misericordiæ, intentionem cordis n̄ dirigant ad ca-
los, carnis satisfaciunt desideriis, dñm
contemnant, sicut scriptum ē: peccator cum

117
Inprofundum venerit, contemnit. de talibus
per. Amos prophetam dñs intonat, dicens: si ^{amos. 9. 5.}
celaverint se ab oculis meis in profundo maris,
ibi mandabo serpenti et mordebit eos. quid est
en celari in profundo maris, nisi in altitudine de-
litescere desperationis? celat vō se, qui n̄ confitetur
peccata sua. Non confitetur am, qui desperat de
misericordia Dñi. v̄ certe ille se ab oculis Dñi
celat, qui a mandatis eius absistit. Oculi en
Dñi, spūs Dñi, qui legem, id ē mandata dedit.
qui ē se ab oculis Dñi in profundo despera-
onis celaverint, potestatem accipit, diabolus ut eos
mordeat. et in ventrem eos suae malitiae inducat.
ipse ē en serpens, cui dictum ē: terrā comedet gen. 3. 14.
omnibus diebus vitae tuae.

Audiam fac mihi manē misericordiam tuam: ver. 9.
quia in te speravi. Quid ē manē, nisi sequētes
diei inuim? quae am dies, nisi illa de qua prop-
heta dicit: melior ē dies una in atrijs tuis sup psal. 83. 11.
millia? Et apłus: nox, inquit, pressit, dies rom. 13. 12.
am appropinquavit, abiciamus & opera teneo-
rarū, et induamus arma lucis: sicut in die

Quoniam, Deus volens iniquitatem tuam, neque habet
justitiam malignam. Et iterum: Bonum est Confiteri psal. 91. 1.
Dno, et psallere nomini tuo, altissime, ad annuntian-
dum manere misericordiam tuam. In ea quippe
justorum lucet felicitas, apparebit gloria, videb. et
exultatio; ubi absterget Deus omnem lacrymam ab oculis
sanctorum; ubi novissima destruet mors; ubi matth. 13.
justi fulgebunt sicut sol in regno patris eorum.
In illo autem manere audiam faciet dominus misericor-
diam suam, cum segregatis justis ab impiis, ovibus
sest ab hœdis, dicet his qui a dextris ejus erunt:
venite, benedicti patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi. ubi nota fiet mi-
sericordia Dei; quam in presenti vita mens humana
capere non potest. Preparavit enim dominus diligentibus se, 1. cor. 2.
quod oculis non vidit, nec auribus audivit, nec in cor ho-
minis ascendit. Ideo qui per bonam conversationem
a gratia Dei venientem, ad desiderium æternæ vitæ
erigitur, dicit: Audiam fac mihi manere misericor-
diam tuam, sicut æternam. misericordia enim domini psal. 102.
ab æterno usque in æternum super timentes eum. Quod si
illa sanctorum felicitas misericordia est, et non meri-
tis acquiritur, ubi erit quod scriptum est:

psal. 61. 13. Et tu reddes unig secundum opera sua? scilicet secundum opera redditur, quomodo misericordia estimabitur? sed aliud e secundum opera reddere, et aliud propter ipsa opera reddere. In eo eni qd secundum opera dicitur, ipsa operum qualitas intelligit, ut cuius apparuerint bona opera, ejus sit et retributio gloriosa. Illi namq beatae vitae in qua cum deo et de deo vivitur, nullq pt cequari labor, nulla opera comparari, psertim cum aplos dicat: nst condignae passionis huius trii ad futura gloriam, quae revelabitur in nobis. quamq et ex hoc quoq

rom. 8. 18.

misericordia iure possit nari: quia pro illis operibz datur, quae sine pventu misericordiae de nemo assequitur. unde in psalmis dicitur: de

psal. 68. 11. meq, misericordia eius pveniet me. nien vasa irae fecisset vasa misericordiae, nemine ab illa perditionis massa confusao sancta discerneret, neminem a pena perpetuae mortis iustia propria liberaret. Constat ergo quia quibus misericordia tribuit ut in hac vita be operentur, eis misericordia largitur ut in aeterna beatitudine centuplicato fructu remunerentur. hac e graa, quam pro graa danda sanctus de aplos perhibet, ut quibus in hac vita divinitz datur graa sanctificationis

eis et hac quoque in futuro detur *grāa carnae felici-*
tas. quod vō ait: quia in te speravi, quasi cā e jus-
 tae petitionis: quia cum spem suam quis in dō posue-
 rit, ad exorandum Deum confidentior erit. dixit
 rat quoque superius: defecit spūs me; nunc vō in
 dō sperare se dicit. in quo iōibz usq. confidentiae
 remedijs, spei nostrae saluberrimū adhibet do-
 cumentum, ut discamus parum eē qd a nobis defi-
 cimus, nō nos transcendentē, in dō proficiamus.
 Notam fac mihi viam, in qua ambule: quia ad ver. 10.
 te levavi aīam meam. Quis ē qui pervenire
 possit ad audiendam manē vocem misericordiae, nō am-
 bulaverit in via iustitiae? hinc propheta Dnū exorās.
 ait: viam justificationum tuarum instrue me. et psal. 118. 27.
 illud: dirige me in semitam rectam ppr inimicos - psal. 26. 11.
 meos. et, dirige in conspectu tuo viam meam. scie psal. 5. 9.
 bat enī viam eē quae recta videtur hñibz, Cuius prov. 14.
 novissima ad montem ducunt. ideoq. ait: notam -
 fac mihi viam, in qua ambulem: quia ad te lea-
 vavi aīam meam. Vide ordinem. primū ē ut ate
 ipso deficias, ne super te eāq. iactantiae rapiaris,
 sed oībus inferiorem te sentias, et sic in te spūm
 superbiae extinguas. Non te grīs nobilitas extol-
 lat, nō erigat honor, nō inflet, prudentia.

jerem. 17.
psal. 26.

Qui en confidit in homine, maledicto subiacet.
deniq; sequitur ut in Deo speres; ut derelictq; iuxta
prophetam: a patre et matre, assumaris a Domino,
et eius Præsidio gubernaris in fluctu mundanae ten-
taonis. postremo ut cum ipsam levis ad Deum,
et oī vanitate expulsa, in celestib; conseris; ubi
deliciarū Dei reficiaris dulcedine, et visionis eius
perfruaris claritate. Non tē subrepat terrenarum
delectatio cupiditum, n̄ vanitum phantasmata me-
tem occupent, quæ cum aīum in diosa traxerint,
tantam inducant caliginem negligentie, et cæcitas
tenebras opponunt, ut cum appetere cæperit infima,
nullatenus erigatur ad summa. Si amore celestium
accensus fueris, et per istos ascenderis humilitatis
gradus, poteris et tu dicere cum propheta: ad te,
Domine, levavi aīam meam. Beatus qui hoc p̄t
dicere. Beatus plane quem iniquitas n̄ onerat,
n̄ ^{onera} onerat delectatio n̄ inclinat voluptas, quem n̄ gra-
vat cupiditas, n̄ deprimit opulentia, n̄ trahit am-
bitio, sicut scriptum est: beatus vir cuius e auxi-
lium abs te, ascensiones in corde suo disposuit.
Eripe me de inimicis meis, Domine, ad te con-
fugio: doce me facere voluntatem tuam, quia Deus
meus es tu. Qui in via ambulat, in iudicis

psal. 24. 1.

psal. 33. 6

ver. 11.

metuit, hostium timet incursu, Idonum impetu perhor-
rescit. Ideo quicquam nosse salutis desiderat, ut etiam
ab inimicis eripatur exorat. Novit quia in inimicos
graditur in medio laqueorū, undiq; pericula imminet,
undiq; ponuntur insidiae, undiq; incauti precipitantur.
Adversarius enim noster diabolus tamq; leo regiens cir 1. petr. 5. 8.
cuit, quærens quem devoret. Occupat incautos, iner-
mes sauciat, incautos expoliat. alios necat, alios 2. cor. 11.
captivat, alios suffocat. aliquando transfiguratur se
in angelum lucis, et incautæ menti quædam agenda.
bona proponit: ut dum a proposito tentatus decident,
et tentationū ventis vult arando caperit agitari, faciliq;
ad delicta inducatur Consensu. inserit inutiles cogi-
tationes, vana adhibet desideria, virtutum signenta
depingit. Si quem vò invenerit fortiozem, in bono
proposito perseverantem, cum acrius persequitur, et
graviorib; admotis tentationum aculeis, extinguere
conatur. h; quoq; secum nequitie ministros, duces
et satellites suos cum quibus adversus humanā fra-
gilitatem congregitur; ut ea tanto facilius superetur,
quanto in cibino, sed a multis impugnatur. Contra
hunc potentem adversariū ejusq; plurimos appara-
tus nos instruebat paul; cum diceret: n; e nobis ephes. 6.
Colluctatio adversus carnem et sanguinē, & adversus 12

mundi rectores tenebras harum, contra spiritualia
nequitiae in Coelestibus. Quis tot inimicos Cateruas
evadere, eorumq; insidias investigare potest? non gravantur
Carne, nullis occupantur Curis, sed se ad nocendum
parati. Quis hominum adversus eos dimicans illasus
agere potest, nisi auxilio divinae gratiae vallatus fuerit,
et Sancto bonae voluntatis ejus coronatus? Eius bonae op-
erationis studio floreant, si lumine pollcant virtutum,
non poterit inimici rugientis superare nequitiam,
neque potentius iniquae reprimere vires, ne illis fuerit
fretus Præsidio, qui sic manet in nobis, ut etiam
pugnet pro nobis. Restat igitur ut in omnibus divinae
gratiae auxilium postulemus, et ad illud inexpugnabi-
le occurramus semper refugium, in quo nullis hos-
tis timeamus incursum. Ad illud nempe refugium
Confugerat qui dicebat: Eripe me de inimicis meis,
Domine, ad te confugi. Et alibi: Domine, refugium
factus es nobis. Notandum verò quicquid non ait, pro-
tege me, sed eripe me, quasi dicat: jam me frau-
dam suarum laqueis implicat, iam de reptionum
astriungunt nodis, iam retibus iniquitatis involvit.
Quis iam ad eripiendum idoneus, nisi ille, Cui
Cum propheta cantamus: Quia nostra sicut passer

psal. 89. 1.

psal. 123. 7.

177
erepta e de laqueo venantium: laqueus contritus
e, et nos liberati sumus? Et ne quis se placens de
ereptione sua gloriatur, adjunctum est: Adjutorius, bid. 8.
nostrum in nomine dñi, qui fecit caelum et terram.
Ambulantes itaq in via hac in qua absconderunt la-
queos nobis, totis ad deum medullis cordis clame-
mus: eripe me de inimicis meis, Domine, ad te
confugi: doce me facere voluntatem tuam, quia Dñs
meus es tu. justum e ut dño suo quis homo serviat,
Creatura obedat Creatori, Dñi sui mandata seruo
q transgrediatur. Contendat utriusq aq facere vo-
luntatem Dñi sui, cognoscat Creatorem suum, audiat
voicem ejus, dirigat viam ejus, obedat pceptis
ejus, Oret ut doceatur, postulet ut dirigat, supplicet
ut confirmetur. hoc quippe sine auxilio domini in
periculis assequi nemo potest, sed in oibz divina nobis
e adoranda elementia: ut infuso cordibz nostris spu,
cujus unctio docet nos de oibz, discamus qd sit i Johan. 2.
Voluntas Dñi bona, beneplacens et perfecta. rom. 12.

Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam: veni
propter nomen tuum, Domine, vivificabis me in equi-
tate tua. Qui a spiritu suo defecit, a spiritu Dñi
deducitur. Claxetis cum superius, suum spiritum

defuisse. Constat itaq, quia ad malum eum suus
spūs deduxerat. Et fortasse deduxerat eum in
regione longinquā, in qua substantiam suā dissipar-
et, in qua fames eēt ubi Dēi, in qua uni Civium,
videlicet diabolo, qui princeps e mundi huius nūc
patus, adherens, ad pascuos mitteretur pascendos:
ubi porcorū cibus ventrem suū cuperet implere, id ē
malignorum spirituum suggestionibus carni suae sa-
tisfacere, jcm vō malo spū deficiente, & Dēi bono
assumptus, in terram rectam speret introduci: quae
tribulos n̄ germinet et spinas, nec deserta sit, v̄ in vinea,
v̄ in aquosa; sed centenis exuberet fructibus, et deli-
cij abundet cernis. qui enī spū Dēi aguntur,
hī, juxta apli vocem, filij Dēi sūt. Si am filij,
et heredes: et si heredes, hereditatem possidentes.
quae ē am hereditas, n̄ terra viventium? hinc
namq propheta ait: mansueti hereditabūt terram,
et delectabuntur in multitudine pacis. hinc rursus
ait: benedicentes ei, hereditabunt terrā. Et ne quis
crederet terram illam quae transitura ē, benedicientib;
et mansuetis hereditatem promitti, subiunxit atq ait:
justi am hereditabunt terrā, et in habitabunt in se-
culum. scilicet super eam. Et: novit Dnūs dies

Luc. 15.

Johan. 14.

rom. 8. 15.

psal. 36. 11.

ibid. v. 29.

ibid. v. 29.

immaculatos, et hereditas eorum in æternum erit. Ibid. v. 28.
Si ergo hereditas filiorum est, et illi sunt filij Dei,
qui aguntur spū Dei, cum hereditas terra viventium
sit; qui spū Dei illuminantur, in rectam terram
deducentur. Ad quam quicumque deducitur, in mul-
titudine pacis delectatur. hanc pacis multitudinem
Dominus per prophetam pollicetur, dicens: dabo
illis solacium verum, pacem super pacem. Super
pacem enim quam dilectis suis in hac vita tribuit, Isa. 57. v. 19. sec. sept.
in æterna felicitate aliam divinam miseratio dabit;
ut jam Caro non resugnet spūi, nec aliqua ullius
tentationis subrepat occasio, oibus jam compositis
ut reformatā in melij humanā nā, nemo
jam cadere, nemo possit peccare, hæc est pax. v. 17.
quam apłs ipse promisit, dicens: pacem relinquo Johann. 14.
vobis, pacem meam do vobis. In quo notandum,
quia cum his eis suam pacem promisit, in-
telligamus sanctos Dei quamdam in hac vita
pacem hñe, sed veram perfectamque pacē ibi solu-
m inventuros, ubi eos jam nulla vana movebit
cogitatio, nulla turbabit illusio, cum eripuerint de
oculis eorum de morte, oculos eorum a lacrymis,
pedes eorum a lapsa. hanc pacē. v. 17. Xtus solus

habuit quia solus in mortuos liber, peccati-
aculeum in corde non sensit. Nos vero quamdiu corrup-
tibili carne premimur, et eius in nequam nodis, integra
illis perfectisque pacis ignari vanè conturbamur,
irrepentibus nobis terrenas illecebras cupiditatum,
et cogitationibus vanis, quæ frequenter quasi facto
agmine ex improviso erumpentes, mentem confu-
dunt, atque aliò quam proposuerimus, aut trahunt.
Non enim in potestate nostra est cor nostrum: non ad Deum
secundum voluntatem nostram erigitur: deducitur
ad ima, trahitur ad devia. Si ergo in terram rectam
cupimus ingredi, a spiritu Dei bono optemur deduci.
propter non tuum, Domine vivificabis me in æquitate tua.
Non vivit iustitiae, nec qui moritur iniquitati. Sicut
autem quod seminavimus non vivificatur, nec moriatur
prius: Sic qui mundo et Concupiscentiis suis non mo-
ritur, in fructu bonorum operum non multiplicatur.

Col. 3.

1. petr. 2.

1. pet. 6. 3.

Super ergo ut mortificemus membra nostra quæ
sunt super terram, quatenus vivificet nos Creator
vitæ. Ad hoc enim ipse mortuus est, et resurrexit,
ut nos peccatis mortui, iustitiam vivamus. hinc pp-
heta dicit: vivificabit nos post duos dies, et in

die ~~tertia~~ tertia suscitabit nos. illa nempe resur-
rectio, nostra vita fuit, per quam a morte aë
liberati sumus, citq; vitæ restituti perpetuæ. Si eni ^{1. thessal.}
credimus quod jesus mortuus ē et resurrexit, ita ^{4. 15.}
et deus eos qui dormierunt per jesum, adducet a-
co. vides quia qui xto Commoritur, cum Christo
vivificatur, sicut testatur apłus, dicens: Si eni com. rom. 6. 5.
plantati facti sumus similitudini mortis ejus, si-
mul et resurrectionis erimus. plusq; am vivi-
ficari in æquitte, quam vivificari æquitte. deniq;
qui in æquitte vivificatur, in ipsam æquitte in-
troducitur, ut nil iniquum sapiat nil impie agat.
pł eni per æquittem ipse xtus intelligi, in quo
vivificatur qui mundo moritur. deniq; crē suo
et sanguine pascimur et vivificamur, alimur et
saginamur. Nec otiose additur: propter nō tuū
ad oē eni bonum quod agimus, nō nostram, sed do-
mini gloriā quærimus. In eo namq; opus bonum
deū acceptum efficitur, si ex vitte operis non
servi, sed Domini nō glorificetur.

Educes de tribulatione animam meam. Et in mi. ver 13.
Misericordia tua disperdes inimicos meos.
Inq; multiplices humane aë tribulationes.

et in mirabiles afflictionum molestias, nulla est
afflictio, quam conscientia delictorum. Cum en
exterius patitur homo, ad Deum confugit ad-
virum fortitudinis recurrit. Singulare namq
et saluberrimu^m & Consolatioⁿes remedia, tribula^o
nes exterius patienti: ut si eum Contristat Orbis,
si angit paupertas, si venit infirmitas, recedat ab-
eo qui foris & strepitus, et ingressus in interiora
mentis penetrat, ubi Deum invocet, ubi nemo vi-
det. restat quoq, ut ostium Cordis contrallatas
claudat molestias; ut conscientia^m exterius n sen-
tiant impetus, sed in spe celestiu^m promissu^m et ul-
tans postponat damna, molestias negligat, seu
q, blandimenta contemnat, humiliet sem^m con-
fessione peccati, magnificet et laudet Deum
Corripientem et Consolantem. Quod si malae Con-
scientiae tribulatioⁿe perferens, in arcano Cordis
Deum n invenit, quoniam forte recessit ab ho-
pio Cordis pro abundantia iniquitate, quid fu-
turus & homo? ubi Consolagionem invenit? ubi
requiem perquirat? Grandis tribulatio, ubi
nulla evadendi cedit, ubi nulla libertatis spes,

ubi nulla ereptionis fiducia. Si ad exteriora re
currit, si in transitorijs consolationem quaerent,
ubi cum afflictio urgebit sollicitudine stimulat
et calamitas, miseriam turba vallabit. quae enim
in tribulibus Consolatio? quale in divitijs gaudium?
Numquid nobiscum permansura est? nonne illa Luc. 8.
st spine, quae semen ubi suffocant? quae sicut
acquisita laetificant, sic enim amissae stristat.
Superest itaque, ut in tribulatione positus peccator
ad eum recurrat in quo solo vera est Consolatio,
et per istius vitae noctes in lectulo cordis Deum
quaerat. quem si primo non invenit, magis ad caelum
quaerendum animetur, surgat ad amorem coelestem
Civitem, circumveniat exultationem universae ter-
rae fundatam, interroget vigiles qui custodiant
ecclesiam, nudetur pallio secularis ornatu,
et curitis sagittam interiorum vulneretur. nec
prius a quaerendo desistat, quam in amentem
Consolatorem inveniat. Inventum cum summope-
re teneat, donec redemptus ope ad iustitiae gratiam,
a conscientiae eripiat tribulatione. Si enim
naufragus cupiens vitam in undis servare,
semel ad optatam tabulam nante demittit,

quam fractis laboris se videntur procellas deficiat,
a vehiculi presidio adiutus, optatum littus attingat:
quis in huius maris magni et spaciosi naufragio
Dei non amplectatur sapientiam, cuius gubernes
presidio, regimine deducatur? de ipsa namq. scrip-

prov. 3. 18.

tum ē: lignum vitæ ē his qui apprehenderit eam:
et qui tenuerit eam, beatus. quæ ē aīa Dī
sapientia, nō xpus? secundum qd̄ ap̄lus ait:

1. cor. 1. 25.

xpum dī virtutem, et dī sapientiam. teneamq.
ergo lignum salutis in pelago procellosæ tempe-
stis, per quod possimus et a periculo horrendæ
mortis eripi, et de tribulatione diabolicâ terro-
rum educi. dat nobis magnam exceptionis nostræ
fiduciam quod subditur: Et in misericordia tua
disperdes inimicos meos. qui sūt inimici humani-
grus, et xtiæ quæ impugnatores, superiori sa-
tis expositione declaratum ē. quos tunc clementia
Divina disperdit cum eis vires nocendi ceciderint,
cum adgravis jacula tentationis diabolicæ senten-
tiam protectionis. quasi enī confusi ab-
cedunt, cum se ad pvalendum impotentes agnoscat.

ver. 14.

Et perdes oēs qui tribulant animam meā: quo-
niam ego servus tuus sum. iustum ē ut bonus
servus a bono dño adjuvetur, contra hostiles

110
muniatur in cursu, a periculo liberetur. sed qd
q quod se nrat servum, cum servus n maneat
in domo in aeternum! hinc ipsa veritas discipulis
ait: Jam n dicam vos servos, quia sero nescit johan. 15.
quid faciat Dñs eius: Et apłus: n accēpistis, rom. 8. 15.
inguit, spum servituti iterum in timore, sed ac-
cepistis spiritu adoptionis filiorū, in quo cla-
mamur, Abba pater. Sed sciendum, quoniam
sicut st dñs timores, ita em st dñs servitutes.
Est en timor pñam hñs, quem perfecta caritas johan. 4.
foras mittit. Et et timor dñi sanctus per psal. 18.
manens in seculum seculi; de quo em scriptū ē: psal. 110.
iniciū sapientie timor Domini: Et iterum: psal. 33. 10
timētibz dñm nō deer. ille igitur timor q
a caritate excluditur. Ad servum n manentem
in domo pertinere videtur. timor vō sancti illi
convenire noscitur, Cui voce dominica dicitur:
Euge serve bone et fidelis, quia super pauca math. 25.
fueris fidelis, super multa te constituā, intra
in gaudium Domini tui. Quod vō ait: per
des oēs qui tribulant aīam meā, ad illa 1. cor. 15.

Beata vita felicitem referendum e, in qua nullu
 habebim aduersariu, nullu metuem inimicu, cum
 absorbebitur mors in victoria, cum illa novissima
 inimica destruet mors, cum immutati fuerimus,
 et aequales Angelis effecti. mo en nil quietis &
 securitatis inuenire possum, dum adhuc in nobis ipsis
 ingemiscimus gravati, adoptione expectantes, re-
 demtionem crisi nostri. Cum cum mortale hoc
 induerit immortalitem, tunc nulla erit diaboli
 ac fraudis impugnatio, nullu haeretice prauitatis
 dogma, nulla infidelis populi impietas, omnia ita
 pacatis et compositis, ut in tabernaculis iustorum
 sola audatur vox exultationis et salutis. jbi
 Sancti sine laudabunt Deum et in lumine
 claritatis eius exultabunt Cives effecti illius
 civitatis, quae libera est et aera in caelis. qua
 non obscurant tenebrae, non obumbrat nox, non contu-
 mit vetustas, non in ea rutilat lumen solis, et luna
 splendor, et stellarum iudat, non ibi a lucerna
 quæritur, non lampas accenditur, non lychnus aptat.
 claritas quippe divina eam illuminat, sol
 clarificat iustice, luxque illustrat, lux,

inquam

146
Inquam, inaccessibilis, quae non clauditur loco,
non finitur tunc, non obumbratur tenebris, non varia-
tur nocte. Hoc immenso et indeficiente et
lucidissimo lumine illustrata, iherusalem sac-
ta, quae est mater nostra, filios abdicat
tenebrarum, cives recipit pacificos, filios
videlicet lucis et Diei, filios adoptionis,
Consortes supernae hereditatis. nullus in eam
ingreditur impius, nullus habitat iniquus,
nullus intrat immundus. Muri eius ex apoc. 21.
lapidibus construuntur viviis, portae eius
ex optimis adornantur margaritis, plateae
eius ex auro purissimo sternuntur, et can-
ticum laetitiae sine fine in ea cantatur.
ibi est lux sine defectu, gaudium sine gemitu,
clericum sine poena, amor sine tristitia,
satietas sine fastidio, sospitas sine vitio,
vita sine morte, solus sine languore. ibi dicitur.
sancti et humiles corde, ibi spiritus et anime
iustorum, ibi cuncti coelestis patriae cives
et beatorum spirituum ordines Regem in de-
core suo videntes, et in gloria virtutis

ejus exultantes. perfecta viget in omnibz
caritas, una oim lætitia, una jucunditas.

○ Bone iesu, vbum patris, splendor
paternæ gloriæ, in quem desiderant An-
geli prospicere, doce me, facere voluntate
tuam, ut a spy tuo bono deductus, ad
beatam illam perveniam civitatem, ubi
ē dies æternus, et unus oim spūs: ubi ē
certa securitas, et secunda æternitas;
et æterna tranquillitas, et tranquilla
felicitas; et felix suavitas, et sua-
vis jucunditas: ubi tu Dñs:

cum patre et spū Sancto
vivis et regnas per
infinita secu-
lorum se-
cula.

Amen.

111
Tellus ac æthra jubilant

In magni cæna principis,
Quæ protoplastj pectora.
Vitæ purgavit ferculo.

Hæc nocte factor omnium,
potenti sat mysterio,
Carnem suam cum sanguine
In escam transfert animæ.

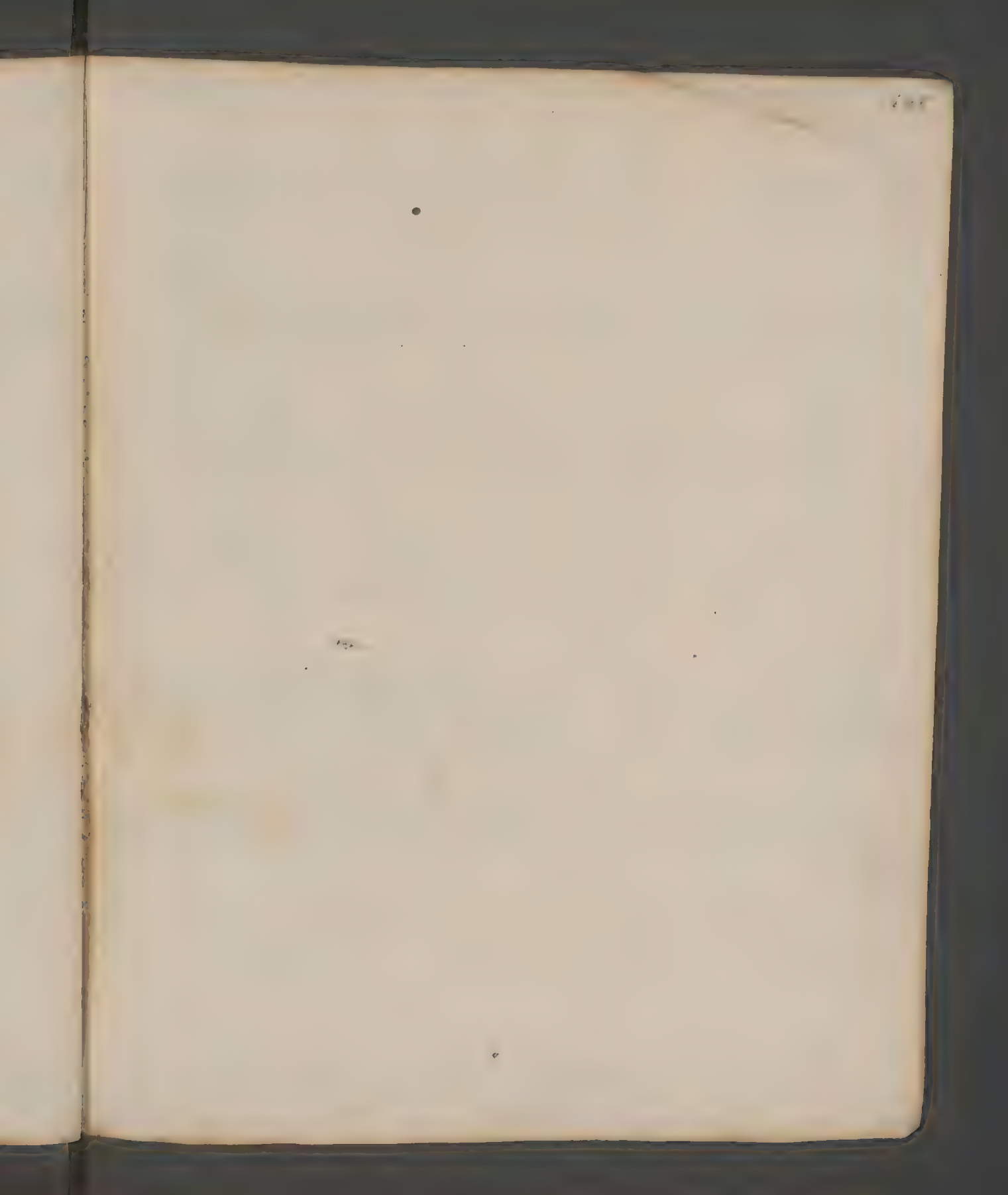
A celsis surgens lapibus,
præbens formam mortalibus,
humilitatis gratia
Petri petens vestigia.

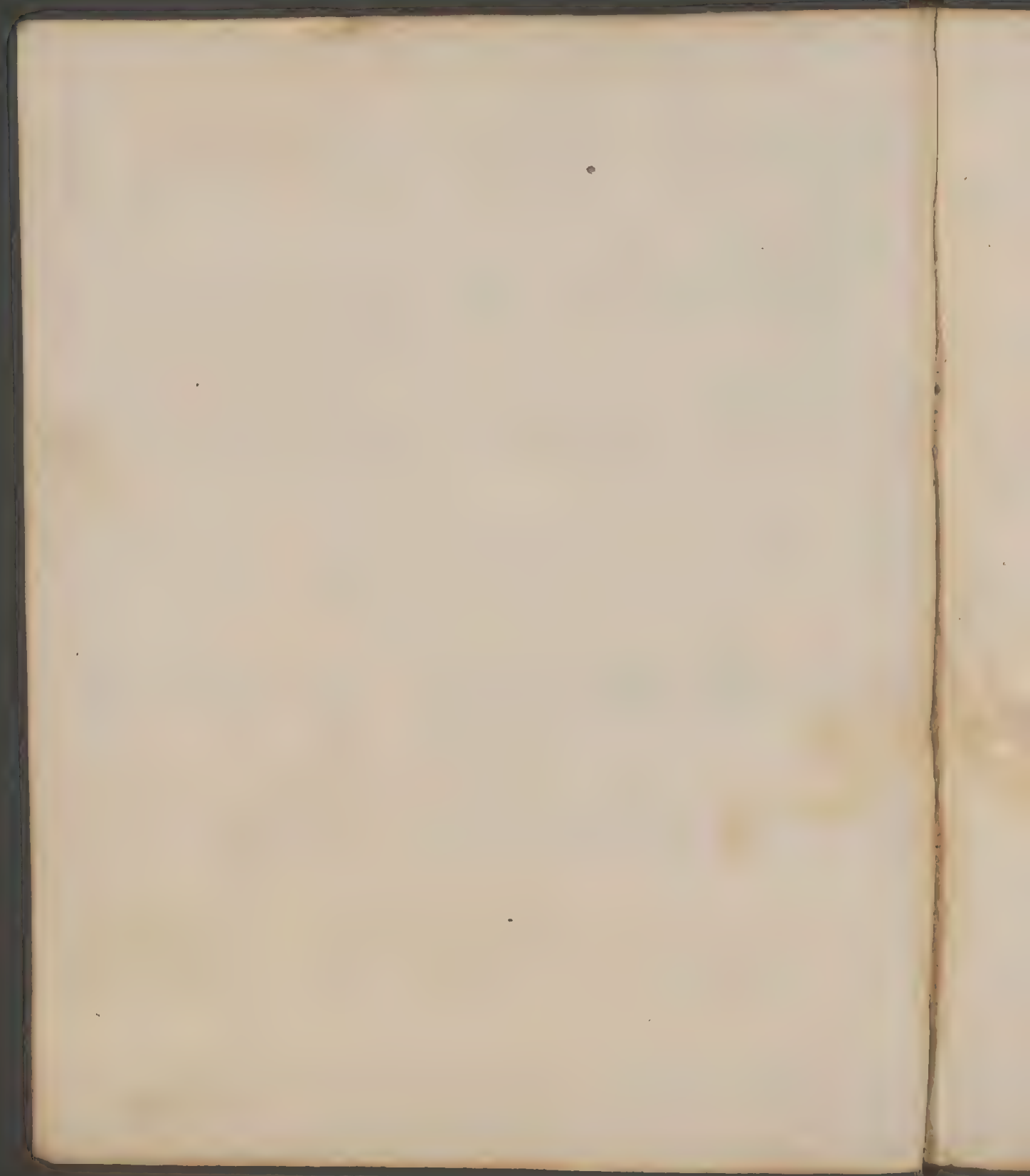
pallet servus obsequio
Cum Angelorum dominum
Ferendo lympham linteo
cernit cæno procumbere.

Permitte, Sion, ablui,
Acta figurant mystica,

dum summus jma bajulat,
censq; servit cineri.
Sævæ tortoris accubat,
verbiq; favos aggerat,
quos inter hostem denotat,
Necis que dolos ruminat.
Trux lupo Juda pessime,
fers agno miti basia,
dans membra loris regia,
quæ sorde tergunt secula,
Nexi solvuntur hodie
Carnis ac cordis carcere;
linguem sacriatur Chrismatis
Spes inde crescit miseris.
Victori mortis inclytam
pangamus laudis gloriam
cum patre sancto spiritu
qui nos redemit obitu. 15.

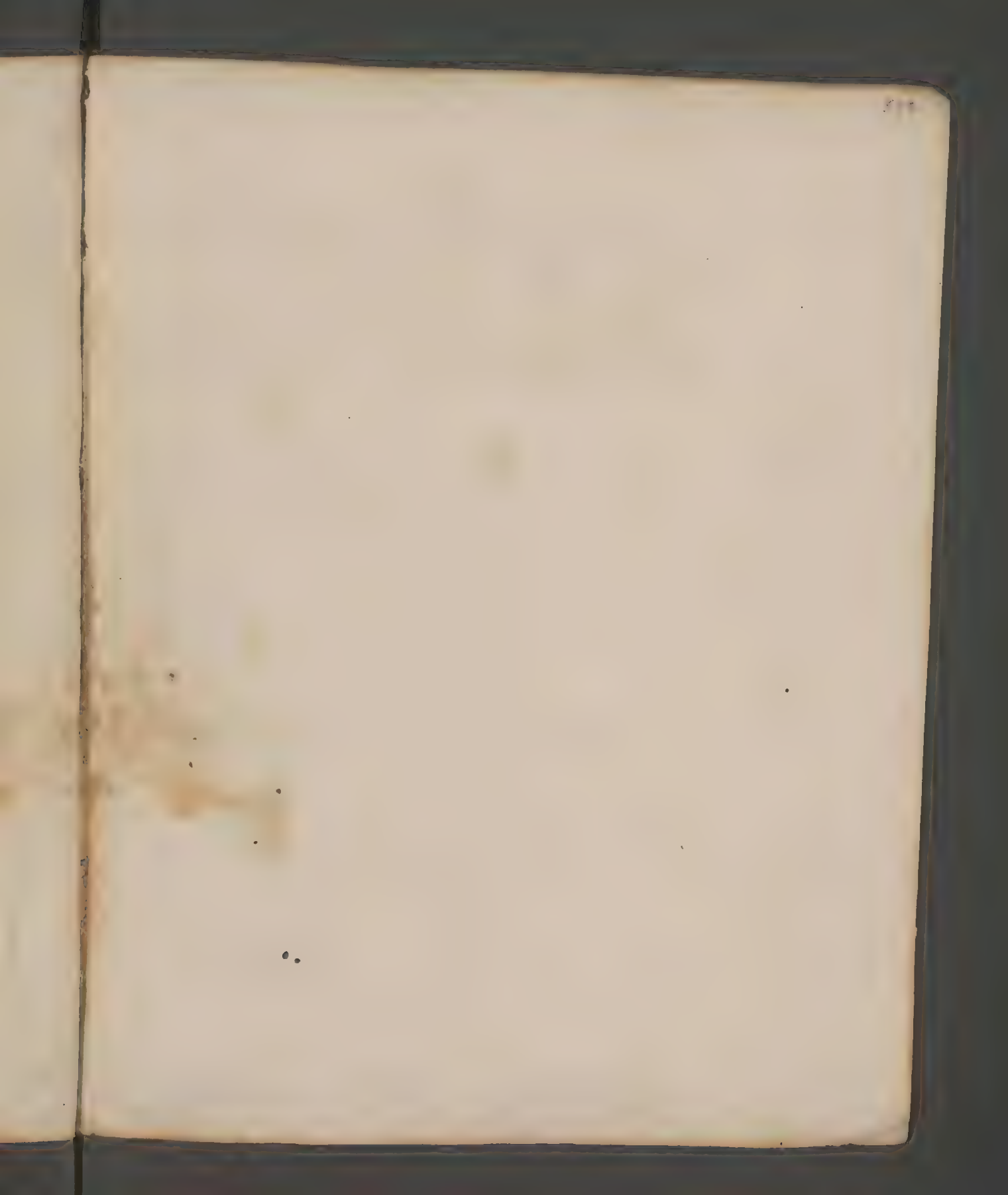

Bibl. larg. 4

